

پنجبال در حضور شاہشاہ

جلد اول

چاپ دوم

تحت تصبیح محفوظ است

اسکن شد

پنجبال در حضور شاہنشاہ

جلد اول

چاپ دوم

تحت طبع محفوظ است

چاپخانه سازمان سمعی و بصری هنرهای زیبای کشور

بنام خدا

(مقدمه)

دردولت جنابان آقایان علاء - دکتر اقبال و مهندس شریف امامی اینجانب با سمت معاون نخست وزیر و وزیر مشاور در جلسات هیئت دولت شرکت داشتم و علاوه بر وظائف اصلی خود بعنوان دبیر هیئت صورت جلسات و جریان مذاکرات را هم تحریر و تنظیم می‌کردم^۱.

در آن ایام جلسات هیئت دولت هفته‌ای دوبار (بعد از ظهرهای شنبه و چهارشنبه) در کاخ نخست وزیری و هفته‌ای یکبار (بعد از ظهرهای دوشنبه) در کاخ مرمر یا سعدآباد یا کاخ اختصاصی در پیشگاه شاهنشاه تشکیل مییافت. اینجانب بلحاظ وظیفه‌ای که برعهده گرفته بودم و بلحاظ اعتقاد شخصی خود باصل امانت و بمناسبت اعتماد کاملی که همه وزراء نسبت بمن ابراز میداشتند بانهایت علاقه و دقت در ضبط مطالب و ثبت جریان مذاکرات سعی کامل بخرج میدادم و کلیه مذاکرات را کلمه بکلمه یادداشت مینمودم

(۱) از اواخر سال ۱۳۳۴ (کابینه جناب آقای علاء) تا تاریخ ۱۶ اردیبهشت ماه ۱۳۴۰ یعنی متجاوز از پنجاه سال متصدی مقامات زیر :

معاون نخست وزیر و سرپرست بازرسی کل - معاون اداری و معاون دائمی نخست وزیر - وزیر مشاور ، بوده‌ام و از مهرماه سال ۱۳۳۵ تا روز آخر کابینه جناب آقای مهندس شریف امامی (۱۶/۲/۴۰) رسماً دبیری هیئت دولت را بعهده داشتم .

وبراستی این وظیفه را با کمال صداقت و رعایت امانت انجام میدادم بطوریکه همیشه مورد تحسین و تقدیر قرار میگرفتم .

در آن موقع معمول این بود که مطالب جلسات را پس از پاکنویس آن در دفتر دیگر در جلسه بعد قرائت نمایم و سپس با علاوه کردن توضیح یا تصحیح وزراء (اگر توضیح یا تصحیحی داشتند) آنرا در دفتر اصلی ثبت کنم .

بنابراین نگارنده مجبور بود که مذاکرات هیئت دولت را شخصاً سه مرتبه بنویسد و این کار خود وقت زیادی میگرفت و در حقیقت يك وظیفه پر زحمت و دشوار و پر مسئولیتی بود .

ولی این زحمات و دقتها در عین حال يك نتیجه نسبتاً سودمند هم داشت و فایده اش این بود که همیشه کلیات مطالب و تصمیمات متخذة در حافظه ام باقی میماند و اگر احیاناً در یکی از جلسات تصمیمی خلاف تصمیم گذشته گرفته میشد فوری متذکر میشدم و در اثر یادآوری و دادن توجه از آن عدول مینمودند. من يك وظیفه سنگین دیگری هم داشتم و آن ابلاغ کلیه تصمیمات هیئت دولت به آقایان وزراء یا مقامات ذیربط بود - زیرا سند اقدام یا عدم اقدام آنان نسبت بمصوبات هیئت دولت همان ابلاغی بود که بامضای من صادر میگردد و شخصاً مسؤل صحت و سقم آن بودم .

خوشبختانه و بشهادت وزرائی که در کابینه های سه گانه فوق شرکت داشتند در مدت طولانی دوره تصدی من حتی يك حرف روی نظر خصوصی یا شخصی به تصمیمات هیئت دولت علاوه یا از آن حذف نشده است .

در موقع تشکیل جلسات هیئت دولت در پیشگاه شاهنشاه معمول بر این بود که بمحض تشکیل جلسه اینجانب اصولی را که شاهنشاه در جلسه قبل بیان فرموده بودند يك بيك قرائت مینمودم و هر يك از وزراء نتیجه اقدامی را که در قسمت مربوط بخود انجام داده بودند بعرض میرسانیدند و بلافاصله مسائل تازه مطرح و مذاکرات آغاز میشد و وزراء هر يك در کمال آزادی راجع بمسائل مطروحه عقیده خود را اظهار مینمودند .

در این جلسات بالاخص اینجانب مراقب و مواظب بودم که اظهارات و اوامر شاهنشاه را عیناً و حرف بحرف یادداشت نمایم زیرا اگر تصادفاً یکی از مطالب در موقع پاکنویس از قلم میافتاد ایشان در جلسه بعد هنگام قرائت سایر مطالب ایراد میگرفتند و تذکر میدادند که فلان مطلب را هم هفته قبل گفته ام ولی یادداشت نشده است و الحق شاهنشاه چند مرتبه در این باب قدرت حافظه عجیبی نشان دادند و مطالب کوچکی را که فراموش کرده بودم پاکنویس

نمایم یادآوری فرمودند .

روی این اصل همواره سعی میکردم که مطالب را اعم از جزئی و کلی ثبت دفتر کنم تا هنگام قرائت آن مورد ایراد و اعتراض واقع نشوم . در طول این مدت از این یادداشت‌ها دفاتر متعددی تشکیل شده که اگر فرصت طبع و توزیع تمام آنها با ذکر جزئیات دست دهد خود قسمتی از تاریخ چند ساله ایران را مجسم میسازد . زیرا در جلسات از هر مقوله سخن بمیان آمده و اوضاع و احوال روز و نیازمندیهای اجتماعی و عمومی کشور ضمن مذاکرات توضیح و تشریح گردیده است .

در آن ایام غیر از دفاتر اشاره شده دفتر چهارمی هم تنظیم کرده بودم که خلاصه یعنی اصول بیانات شاهنشاه را اختصاصاً در آن وارد میکردم و آنرا در جلسه بعد قرائت مینمودم و چون خلاصه مزبور یعنی اصولی را که شاهنشاه از سال ۱۳۳۵ تا اوائل سال ۱۳۴۰ برای راهنمایی و ارشاد هیئت دولت بعنوان یک رهبر دلسوز و خردمند تذکر داده بودند بطور مرتب و با قید تاریخ برای قرائت در جلسات هفتگی منظم نموده بودم و حاضر و آماده بود تصمیم گرفتم اول آنرا که خود مجموعه سودمندی را تشکیل میداد چاپ و منتشر سازم زیرا دریغ آمد که هموطنان عزیز از نیات شاهنشاه خود که همه در خیر و صلاح مردم است مستحضر نگردند و از آن بیانات سودمند که مظهر آرزوهای قلبی ایشان در تأمین سعادت ملت ایرانست بهره نبرند .

از خداوند مسئلت دارد که توفیق انتشار جلد دوم این مجموعه که مربوط بسالهای ۱۳۳۸ تا اوائل ۱۳۴۰ شمسی است و همچنین صورت جلسات تفصیلی هیئت دولت که حاوی مذاکرات و وزراء و نکات و مطالب بسیار جالب و خواندنی است عنایت فرماید .

در این مجموعه برای اطلاع علاقمندان و خوانندگان گرامی اول بنقل یکی از جلسات تفصیلی هیئت دولت در پیشگاه شاهنشاه مبادرت شده و بعد نکاتی چند مربوط بجلسات هیئت دولت توضیح گردیده و بالاخره اصول اوامر شاهنشاه در جلسات هیئت دولت (باستثنای مطالب محرمانه سیاسی) درج شده است .

در پایان از خداوند متعال سعادت و بقاء ملت رشید ایرانرا در زیر سایه شاهنشاه دادگستر از صمیم قلب مسئلت دارد .

تهران . آبان ماه ۱۳۴۱

اشرف احمدی

کمی از جلسات تفصیلی هیئت دولت در پیشگاه شاهنشاه

(مطالب این جلسه عیناً از روی دفتر پیش نویس نقل شده است)

یکصد و بیست و هفتمین جلسه هیئت وزیران ساعت پنج بعد از ظهر روز دوشنبه ۱۸/۱۱/۳۷ در کاخ مرمر در پیشگاه شاهنشاه تشکیل گردید - آقای وزیر کار بعلت کسالت شرکت نداشتند .
جریان مذاکرات - بدو اشرف احمدی اصول اوامر جلسه قبل را قرائت نمودند .

شاهنشاه - مطالبی که خوانده شد اصولی است که همیشه باید مورد نظر باشد و در اجرای آن نهایت اهتمام بعمل آید - آرزوی قلبی من اینست که روزی بمن مژده بدهید که تمام نقشه ها و برنامه های اصلاحی مملکت بموقع عمل و اجراء درآمده است .

من آنچه برای اصلاح کارها و پیشرفت امور و تأمین رفاه و بهبود زندگی مردم لازم بوده و بنظرم رسیده بکرات و در جلسات عدیده تذکر داده ام ولی يك عیب بزرگی در کار است که طبق دلخواه من و انتظار ملت ایران از اقدامات و فعالیتها بسرعت نتیجه گرفته نمیشود .

با اینکه همواره توجه مجریان را بکلیات و جزئیات و حتی مسائل

روشن و بدیهی متوجه ساخته‌ام و طریق انجام و حصول بآرزوهای ملی و عمومی را بطور واضح نشان داده‌ام بازمی‌بینم کارها بکنند پیشرفت میکنند و آن جنبشی که مورد نظر است بظهور نمیرسد .

مطالبی را که هر هفته می‌گویم ساعتها در اطراف آن فکر و مطالعه کرده‌ام و باصطلاح بادر نظر گرفتن اطراف و جوانب آن چون بنظم خوب پخته شده آنرا در هیئت دولت مورد بحث قرار داده‌ام . البته کسانی که مجری نیات ما هستند باید خیلی جدی‌تر وسیله اجرای این نظرات و برنامه‌ها را فراهم نمایند و اصلاحات اجتماعی و عمرانی را زودتر انجام دهند .

همیشه گفته‌ام و باز هم تکرار میکنم هر مطلبی را که گفتیم پس از اینکه شروع با اقدام کردید اینقدر باید آنرا دنبال کنید تا بمرحله نهائی و قطعی برسید . امروز هم صریحاً تأکید میکنم که از این پس دیگر مطالب را تکرار نخواهم کرد و از شما مسئولیت میخواهم .

شاهنشاه به نخست وزیر - موضوع سازمانهای اداری را تعقیب کنید زیرا تا سازمان صحیح نباشد از گردش کارها نتیجه خوب گرفته نمیشود اگر سازمان ادارات اصلاح شود و وظیفه هر شخص و اداره‌ای معلوم باشد خیلی از مشکلات موجود از بین میرود . البته منظورم از سازمان صحیح اداری اینست که تکلیف و وظائف و حدود اختیار و تعداد کارمندان در هر اداره و قسمتی روشن و مشخص گردد .

اگر توانستید تشکیلات خود را روی این اصول پایه گذاری کنید دیگر موضوع کارمندان زائد که سالها است راجع بآن بحث میکنم بخودی خود منتفی میشود و ادارات و دستگاههای کشور شبیه ماشینی خواهد شد که هر چرخ و هر پیچ و مهره آن اعم از کوچک و بزرگ بجای خود و در موقع لازم میچرخد و دستگاه عظیمی منظم و مرتب میشود . از طرفی مردم هم از اینهمه مشکلات و بی نظمی و در دسر و سرگردانی نجات پیدا میکنند .

موضوع کارمندان زائد که از اول کابینه ساعد عنوان کرده‌ام خود یکی از مشکلات کار ادارات است البته منظور از زائدین کسانی هستند که در حاشیه دستگاهها میچرخند و کاری برای مملکت انجام نمیدهند یکدسته هم اشخاص غیر مفیدی هستند که توانائی کار ندارند . برای حل این موضوع باید مدت خدمت آنها را با دادن سهام کارخانجات یا اراضی بایر خالصه یا از طریق اخذ وام باز خرید نمائید . متأسفانه اغلب ممالک گرفتار مسئله کارمندان زائد هستند . بدنیست وزراء شرح اقداماتی را که در مورد کارمندان

زائد سال گذشته در مملکت ایتالیا بعمل آمده بخوانند .
در ایتالیا برای سروسورت دادن بوضع کلیه کارمندان و رسیدگی کامل باین مسئله مجبور شده بودند یکنفر مأمور عالی رتبه را با اختیارات تام بگمارند که وضع کارمندان را اعم از زائد و غیر زائد ظرف مدت کوتاهی روشن نماید و تکلیف این مسئله را طبق اختیارات مطلقه که باو داده بودند یکسره کند .

شاهنشاه بوزیر کشور - راجع بتأسیس فروشگاههای خواروبار بمنظور پائین آوردن قیمتها باز تأکید میکنم که نباید مسامحه و اهمال شود. در نقاط مختلف شهر باید فروشگاههای بزرگ تأسیس گردد که همه مردم با پیمودن مسافت کمی بتوانند حوائج روزانه خود را تهیه نمایند و برای رسیدن بچنین مراکز فروش محتاج وسیله نقلیه و دادن پول تا کسی واتوبوس نباشند و وقت آنها هم گرفته نشود .

اصولاً تثبیت قیمت خواروبار و ما یحتاج زندگی اولیه مردم و از بین بردن واسطهها و دلالتها یکی از وظائف عمده وزارت کشور است . این برنامه نه تنها در تهران بلکه لازم است در تمام شهرستانها هم بموقع عمل و اجرا در آید. هر چه زودتر باید نقشههای عملی برای اجرای این منظور در نظر گیرید و آنرا جدأ و صمیمانه دنبال کنید . دردنیای امروز در اثر ایجاد همین نوع مؤسسات توانسته اند قیمتها را ثابت نگهدارند و از بالا رفتن نرخها بخصوص نرخ ارزاق جلوگیری نمایند .

شاهنشاه به نخست وزیر - دولت باید موضوع تشکیل شرکتها بزرگ ساختمانی را هم مثل سایر ممالک دنیا مورد توجه قرار دهد بلکه مشکل مسکن که اینهمه راجع بان گفتگو میکنم حل گردد . اینگونه شرکتها در تمام ممالک متری تشکیل شده و سرمایههای گرافی را بکار انداخته اند . این مؤسسات ساختمانی بزرگی که مشتمل آپارتمانهای دو سه اطاقی یا بیشتر است با تمام لوازم بنا میکنند و از لحاظ آب و برق و سوخت آنها را مجهز میسازند و با جاره ب مردم واگذار مینمایند .

چون اینگونه ساختمانی از لحاظ اتصال بهم ارزان تمام میشود برای زندگی خانوادهها از هر حیث راحت است و از طرفی مال الاجاره آنها سنگین نیست اغلب خانوادهها از جهت ارزانی کرایه و راحتی و آسایش خود زندگی در اینگونه آپارتمانها را بر زندگی در خانههای کوچک مستقل ترجیح میدهند. شما هم میتوانید قسمتی از مشکل مسکن را با مطالعه این موضوع و تشویق

شرکتهای خارجی برای بکار انداختن سرمایه‌های خود حل ننمایند. بعلاوه ازحالا باید در نظر داشته باشید که مجاور این نوع ساختمانهای بزرگ پارکهای وسیع برای بازی کودکان و تفریح و هواخوری بزرگسالان همچنین مدرسه و مسجد و محل ورزش احداث گردد.

(نخست وزیر موضوع را یادداشت نمودند).

شاهنشاه بوزیر بهداری - در موضوع مبارزه با استعمال تریاک و مالاریا و تراخم و سایر امراض ساریه اقدامات جدی‌تری بعمل آورید زیرا در آینده ما برای اداره مملکت بچوانان تندرست و سالم بیشتر احتیاج داریم برای اینکه این مسائل روزانه تعقیب گردد بهتر است در دفتر کارتان تابلویی که متضمن اقدام در این امور باشد نصب ننمایند و هر روز که وارد اطاق کار خود میشوید اول باین امور که حائز اهمیت و شایان دقت است توجه ننمایند. چه عیب دارد سایر وزرا هم نسبت بمسائل مهم مربوط بخود همین عمل را انجام دهند و همیشه تابلویی در جلوی چشم آنها باشد.

وزیر بهداری - شرح اقدامات انجام شده را مفصلاً بعرض رسانید که مقرر شد کتباً بدفتر مخصوص بفرستند.

شاهنشاه بوزیر راه - در موضوع راههای گرگان و بجنورد گزارشی رسیده که بد عمل شده است خوب است شخصاً بمحل عزیمت نموده و پس از رسیدگی مسئولین امر را از کار برکنار و تحویل دادگستری ننمایند. البته مراقبت شود که حتماً مقصرین در دادگستری بمجازات قانونی برسند تا دیگران عبرت بگیرند - بهرحال - ظرف یک هفته گزارش اقدامات خودتان را در اینمورد بدفتر مخصوص بفرستید.

مطلب دیگر راجع بخرابی راه چالوس و گرد و خاک زیاد آنست زودتر فکری در این باب بکنید که مردم وقتی میخواهند از جنجال تهران و هوای گرم تابستان فرار کنند و چند روزی بکنار دریا برای استراحت بروند اقلاً راه بی‌دردسر و بی‌زحمتی در پیش داشته باشند تا بمقصد برسند والا این راهی که شما برای مردم درست کرده‌اید بزحمت و دردسر و گرد و خاک خوردنش نمی‌ارزد و کمتر کسی حاضر است که بقصد استراحت دوازده اینهمه ناراحتی را در مسافرت شمال تحمل نماید.

وزیر راه بعرض رسانید - که ترافیک در راه چالوس سنگین است و همین موجب گرد و خاک زیاد میشود و تا این راه اسفالت نشود بهیچوجه نمیشود از گرد و خاک آن جلوگیری کرد متصدیان وزارت راه میخواستند

نفت سیاه بپاشند معلوم شد زیاد عملی نیست بر طبق اوامری که فرموده‌اند داریم اقدام میکنیم که اسفالت شود ولی سنگ شکسته کم داریم .

شاهنشاه - این معاذیر قابل قبول نیست جداً باید اقدام کنید و تا دو ماه دیگر که خودم از این راه میروم باید تغییر محسوسی مشاهده شود .

شاهنشاه بهمه وزراء - گزارشهایی رسیده که در بعضی دستگاههای دولت اشخاص ناباب و منحرف بکار خود ادامه میدهند و شما هم با همه تأکیداتی که همیشه کرده‌ام نسبت به تصفیه آنها هنوز اقدام مؤثری انجام نداده‌اید برای آخرین دفعه خاطر نشان میکنم که اقدامات جدی و فوری باید در طرد و برکنار نمودن ، تعقیب و مجازات اشخاص نادرست ، معمول دارید .

اشخاصی که با حیثیت مملکت و مردم بازی میکنند و موجب ننگ دستگاهها شده‌اند و آلودگی آنها مثل بیماری واگیر ممکن است کم کم بدیگران سرایت کند باید همانطور که عضو فاسد بدن برای حفظ جان آدمی بریده میشود از ریشه قطع گردند .

درین مورد هیچگونه ترحم و اغماض نباید بشود - وزراء باید عملاً نشان دهند که با اشخاص فاسد مبارزه میکنند . باید ملاحظه کاری را کنار گذارند و جداً وارد مرحله عمل شوند زیرا قبول مسئولیت در امور مملکت با محافظه کاری جور نمآید شما عوض اینکه وقت خودتان را پشت میز بخواندن نامه‌های بی ارزش بگذرانید بهتر است شخصاً با اعمال نظارت دائم باصلاح دستگاههای خودتان بپردازید و تنها بحرف بازرس قانع نشوید زیرا بطور مسلم معایب زیادی در دستگاههای شما موجود است که قطعاً از آن اطلاع ندارید .

بعضی اوقات میشنوم نسبت بمأمورینی که گزارش داده‌اند شهرت خوب ندارند یا مرتکب خلاف کاریهایی شده‌اند تصمیمات ملایمی گرفته میشود و فقط محل مأموریت آنها را تغییر میدهند اینگونه اقدامات بمسخره بازی بیشتر شباهت دارد . باید پرونده این مأمورین را بداد گستری بفرستید و تا وضع آنها روشن نشده کاری با آنها رجوع نکنید میخواهم عوض اینکه من عیب کارهای شما را بگویم و برای تعقیب و مجازات اشخاص فاسد و برکنار کردن آنها همه روزه دستور بدهم و تأکید نمایم خودتان طوری صادقانه و صمیمانه انجام وظیفه نمائید که برای نمونه یکدفعه هم بگویم آقایان یواش تر بروید و اینهمه شدت وحدت و سخت گیری بخرج ندهید . آیا چنین روزی میرسد ؟ تصورش هم برای من مشکل است (شاهنشاه جملات اخیر را بانهایت

تأثر ادا کردند) .

بهر صورت تنبیه و تشویق دواصل مهم است که اگر مصداق حقیقی پیدا نکند باصطلاح معروف سنگ روی سنگ بند نمیشود . البته بموازات تعقیب منحرفین باید اشخاص درستکار و امین را تشویق کنید و پست‌های حساس را بآنها بسپارید . علاوه درصدد ترمیم حقوق کارمندان دولت باشید و حقوق آنها را بمیزانی برسانید که زندگی آنها کاملاً تأمین گردد و اصلاً فکر استفاده نامشروع درمخيله آنها خطور نکند زیرا من معتقدم ایرانی فطرتاً درست و ذاتاً پاک و شریف است .

نخست وزیر - بعرض رسانید راجع بمستخدمین دولت بعضی‌ها مبالغه میکنند والا همانطور که شاهنشاه توجه فرموده‌اند نودونه درصد آنان افرادی شریف وقانع و امین هستند . متأسفانه عده بسیار معدودی موجب بدنامی دیگران شده‌اند که امیدواریم کم‌کم ازدستگاه رانده شوند .

شاهنشاه - منظورم همان عده معدود و انگشت‌شمار است که درستگاهها باعث بدنامی آن دستگاه شده‌اند والا تردید ندارم که اغلب کارمندان وظائف خود را بنحو شرافتمندانه انجام میدهند ولی اگر درمورد همین عده معدودی که خودتانهم تصدیق دارید عمل مؤثری انجام ندادید و قطع این ایادی نکردید باید صریحاً بگویم ، یا نمیخواهید یا نمیتوانید یا خودتانهم شریک هستید چون میدانم شریک نیستید جای تأسف است که باید بگویم ناتوان هستید و اهمال و مسامحه کاری شما با اینهمه تأکیداتی که کرده‌ام در اثر عدم قدرت است این جمله تند را مخصوصاً استعمال کردم که بدانید تصمیم من راجع بطرد و برکناری افراد فاسد تصمیمی قاطع و راسخ و جدی است و باید از همین ساعت درصدد اجرای آن برآئید و مطمئن باشید که اگر درینمورد بدون غرض و نظر قساوت هم بخرج دهید من از شما راضی ترمیشوم و بهیچوجه برای قساوت بموقع شما که بنفع و صلاح مملکت است مؤاخذه نمیکنم ولی اگر با تمام وسائلی که در اختیار هر یک از شما هست و با تقویتی که شخصاً از شما میکنم نخواستید یا نتوانستید وظائف ملی و وجدانی خود را نسبت بمملکت و مردم انجام دهید علاوه بر اینکه مورد مؤاخذه واقع خواهید شد برای همیشه در مقابل هموطنان خود شرمنده و شرمسار و سربرزیر خواهید بود و تحمل شرمندگی برای تمام دوره زندگی کار بسیار مشکلی است . این نکته را هم اضافه میکنم که من هم بیش از این حوصله تکرار مطالب ندارم و درمورد قصور در انجام وظیفه ملی هیچگونه عذری نمی‌پذیرم .

وزیر دادگستری - بعرض رسانید بازرسان کل کشور برای کمک به آقایان وزراء در مورد تعقیب افراد منحرف و نادرست همیشه آمادگی دارند. زیرا تعقیب این موضوعات از جمله وظائف قانونی بازرسی کل کشور است. **شاهنشاه -** البته هر گونه تعقیبی بعمل آید باید از طریق قانون باشد ولی شما هم باید دستگاه خودتان را پاک و منزه نمایند زیرا بطوریکه گاه گاهی می‌شود یک قسمت از عدم رضایت مردم از دستگاه دادگستری است که وظیفه خود را درست انجام نمی‌دهد بطوء کار و تبعیض در تعقیب قانونی گناهکاران مردم را از این دستگاه کمی مأیوس کرده است در صورتیکه در دستگاه عدالت باید با قوی و ضعیف یکسان و مساوی رفتار شود. مردم معتقدند که اقویا و متنفذین و صاحبان مقام و منصب هر عملی مرتکب شوند تحت تعقیب قرار نمی‌گیرند آنها می‌گویند حقوق اشخاص ضعیف اغلب پایمال می‌شود. این اعتقاد مردم است. کاری کنید که عقیده مردم تغییر کند و بدینی آنها بخوش بینی و یأس آنها بامید تبدیل شود. البته این کار مشکل است ولی محال نیست با انجام عمل صحیح میشود این نظر را تأمین نمود بشرطی که حقیقتاً قدمی محکم در راه تصفیه اشخاص بدنام از دستگاههای دولت بردارید. وزیر دادگستری هر وقت توانست متجاوزین و متعبدیان بحقوق عمومی را از هر طبقه و صنفی و در هر لباس باشند تحت تعقیب قرار دهد و بمجازات قانونی برساند من بزرگترین نشان و بالاترین پاداش را باو میدهم.

شاهنشاه - بعد از کمی مکث فرمودند غیر از موضوع این عده معدود که گفتم باید این حقیقت را هم بگویم که مملکت ما در وضع خوب و موقعیت بسیار ممتاز و بی نظیری قرار گرفته و برخلاف شایعات مغرضینی که از موقعیت فعلی ما رشک می‌برند وضع اجتماعی و قدرت خرید و زندگی مردم با سابق بسیار تفاوت کرده است. اگر کسی زندگی سی و چند سال قبل مردم ایران و وضع شهرها - راهها - بهداشت - فرهنگ - امنیت - سازمانها و امور دیگر را مقایسه کند می‌بیند که در هر قسمت تغییرات حیرت آوری پیدا شده و تفاوت محسوسی مشهود است فعالیت‌هایی که در عرض سی سال در تمام شئون کشور بعمل آمده و امنیتی که ایجاد شده و کارهایی که انجام گرفته هیچیک قابل انکار نیست و علائم و آثاری است که ما را بآتیه روشن تر و امیدبخش تری نوید میدهد.

ایران امروز با ایران سی و چند سال قبل که سفارتخانه‌های خارجی در قلهک و زرگنده مقدرات ما را تعیین میکردند و در تمام امور و شئون ما

مداخله داشتند بسیار تفاوت دارد .
هنوز خاطره تلخ قیود مربوط بکاپیتولاسیون از بین نرفته ، ارتش
منظم ومجهز امروز ما را با دسته‌های کوچک نامنظمی که بجای حقوق آجر
ومصلح دیگر ساختمانی میگرفتند نمیتوان درمقام مقایسه قرارداد .
اغلب مردم ایران هنوز وضع هرج ومرج واصول ملوکالطوائفی
وناامنی‌ها وقتل‌ها وغارتها را که آثار آن در پایتخت وپشت دروازه‌های آن
مشهود بود فراموش نکرده‌اند .

آنها بخاطر دارند که حکومت مرکزی اسم بی‌مسمائی بود زیرا
هیچگونه قدرتی در ولایات نداشت واصلاً اختیاری در دستش نبود . در همین
تهران در کوچها آدم را لخت میکردند و کسی بعد از غروب آفتاب جرئت
نداشت از خانه اش خارج شود .

باری سابقاً گفته بودم بهتراست وزراء هر جا فرصتی بدست می‌آوردند
از کارهای خوبی که انجام شده همچنین از مشکلاتی که در کار دارند مردم
را آگاه سازند منظورم از این تذکر تشکیل مجلس مصاحبه مطبوعاتی یا
تبلیغات بی‌اساس نبود بلکه میخواستم وزراء همیشه حقایق را بامردم در میان
گذارند واگر واقعاً قصور هم در کار شده یا برنامه غلط وبی‌ثمری را اجرا
نموده‌اند با کمال صراحت اعتراف کنند واز مردم کمک فکری بخواهند وبرای
افکار ونظرات وعقائد وپیشنهادهای مردم احترام قائل شوند تا آنها هم
صمیمانه باقوه مجریه کشور همکاری نمایند وکم کم بکارهای دولت اعتقاد
پیدا کنند ویک وحدت نظر در کارهای عمومی واجتماعی بین دولت ومردم
بوجود آید .

حتی گفته بودم دستگاه تبلیغات ورادیو هم باید همین رویه را پیش
بگیرد واین رل مبتذل طرفداری ازدولت وتعصب خشک وبی‌جا را تغییر
دهد وانتقادات معقول وبدون غرض مردم را منعکس سازد .
این نکته را هم متذکر شده بودم که تا کاری انجام نشده نباید با
حرف خالی تحویل مردم داد وبحساب آنها گذاشت .

عوض برپا کردن جشن برای زدن کلنگ اول باید جشن افتتاح
بمناسبت پایان کار گرفته شود وکار انجام یافته را بمردم تحویل دهند. فهرستی
از کارهایی که برای شروع آن جشن گرفته‌اید وکلنگ زده‌اید وهنوز یا
شروع نشده یا باتنها نرسیده روی میز من موجود است . به هیراد گفته‌ام
آنها بدولت ابلاغ کند تا نسبت باموریکه به نتیجه نرسیده زودتر اقدام شود .

اینگونه تظاهرات اعتقاد مردم را سست میکند و اگر اعتقاد مردم سست شد دیگر کارهای حقیقی و واقعی شما را هم باور ندارند بهترین راه اینست که همیشه مردم را از حقیقت امور آگاه سازید و اینرا بدانید که هر چه حقایق موضوع برای مردم بیان شود مؤثرتر است اگر راستی کاری انجام داده‌اید آنرا ب مردم نشان دهید یا با ارقام و اعداد و دلیل و برهان یا وسیله فیلم مردم را از انجام آن آگاه سازید .

نکنه لازم دیگر اینکه بشکایات حقه مردم در موضوع خرابی راهها تعدی و تجاوز مأمورین دولت و سایر احتیاجات فرهنگی - بهداشتی و قضائی آنها دقیقاً رسیدگی کنید اگر شکایات مردم وارد است مردانه تقصیر را بعهده بگیرید و با اعتراف بقصور یا مسامحه یا عدم توجه خود نسبت بمسائل مورد تقاضا درصدد رفع راصلح آن برآئید و غفلت گذشته را باعمل جبران نمائید . يك عیب دیگر کارها اینست که اجرای برنامه‌های اصلاحی زیاد طولانی میشود و همین امر ایجاد یأس و عدم رضایت میکند و مردم حوصله ندارند که سالها درحال انتظار بمانند .

چرا سد کوه‌رنگ یا فرودگاه مهرآباد باید دهسال طول بکشد؟ اینها حداکثر کار دوسال است ولی دهسال وقت مردم و مملکت وبالنتیجه پول زیادتری تلف میشود .

من همیشه گفته‌ام که دنیای فعلی دنیای سرعت است . بشر میخواهد فاصله‌ها را ازین ببرد ما بیش از سایر ممالک بسرعت درکار احتیاج داریم زیرا صدها برنامه عمرانی در دست اقدام است که اگر بسرعت اجرا نشود از کاروان تمدن جهانی عقب‌تر می‌مانیم و در اثر کندی و حرکت شترماآبانه هم وقت ، وهم پول مملکت را بی‌خود هدر میدهیم .

این اصل مسلم را در نظر خود مجسم سازید که اگر باسرعتی که دنیا پیش میرود ما تندتند قدم برداریم روز بروز فاصله ما زیادتر میشود و با این ترتیب بجائی نمیرسیم اینها را که گفتم يك قسمت از مسائل لازم و اساسی است که تذکرش برای توجه شما لازم و واجب است .

شاهنشاه بوزیر کشور - آیا هیچوقت از پشت میزتان بخیا بانهای شهر رفته‌اید؟

وزیر کشور بعرض رسانید که گاه گاهی شخصاً بامور شهر سرکشی میکنم .

شاهنشاه - پس چرا فکری برای این گودالهای زنده و این خیابانهای

ناهموار و پیاده‌روهای بدمنظره نمیکنید. اغلب خیابانها ناتمام و ناقص و با وضع زنده‌ای باقی مانده است وضع راهنمایی و رانندگی بسیار اسف‌آور است. هنوز محل ایست و توقف و سائط نقلیه را در خیابانها معین نکرده‌اند در هیچ خیابانی محل توقف و محل دورزدن اتومبیلها معلوم نیست. هیچیک از خیابانها خط‌کشی و علامت‌گذاری نشده است، عابرین در خیابان راست راست راه میروند و اعتنائی بآمدورفت اتومبیلها ندارند. رانندگان در وسط خیابان یکدفعه بدون دادن علامت دور میزنند. صد دفعه جلوی اتومبیل خودم دور زده‌اند مثل اینست که بهیچ اصلی مقید نیستند و وظیفه خود نمیدانند که مقررات راهنمایی را رعایت کنند واقعا هرج و مرج عجیبی در امور رانندگی حکمفرماست. در این مدت کمتر دیده‌ام که رانندگان اعم از شخصی و تاکسی کاملاً بر طبق مقررات رفتار کنند بهمین جهت است که تصادفات در تهران زیاد شده و جان مردم در خیابانها در معرض خطر است. اگر قانون بشدت اجرا شود و حتی جلوی اتومبیل مرا هم اگر مرتکب خلافی شد بگیرند هیچوقت دچار این مشکلات نمیشویم مسئولیت همه اینکارها را از شما که وزیر کشور هستید میخواهم و باید هر چه زودتر این نقائص را که شرح دادم اصلاح نمایند و نتیجه آنرا گزارش دهید. بعلاوه برای حمل و نقل و وضع راهنمایی و رانندگی شهرهای دیگر ایران هم فکری اساسی بکنید زیرا مملکت ایران تنها تهران نیست.

در این موقع گزارش مفصل وزیر دارائی راجع بترمیم حقوق کارمندان دولت قرائت شد.

شاهنشاه - این گزارش راجع بمیزان اضافه حقوقی که در نظر گرفته‌اید خوبست ولی باید فکر اساسی‌تری برای تأمین معیشت معلمین و سایر کارمندان دولت که وضع آنها از اغلب طبقات مردم بدتر است بنمائید. کمک باید طوری باشد که در وضع آنها مؤثر واقع شود. بارها گفت‌ام باید مواد مورد احتیاج زندگی آنها با نصف قیمت در اختیار آنها گذاشته شود و الا اگر غیر از این باشد اضافه حقوق دردی از آنها دوا نمیکند.

واقعا چه فایده دارد که شما پانصد تومان اضافه حقوق بدهید و یکدفعه بهمان تناسب قیمت اجناس بالا برود و در نتیجه کارمندی که با هزار تومان زندگی خود را اداره میکرد حالا باید همان زندگی را بدون کم و زیاد با هزار و پانصد تومان اداره نماید و با گرفتن پانصد تومان اضافه حقوق حتی نتواند يك دانه پرتقال هم بروضع سابق اضافه نماید.

این کار یک عمل غیرمنطقی و بی‌ثمری است که میخواهید انجام دهید و منتی بر کارمندان بگذارید. هنوز هم من بهمان عقیده سابق باقی هستم و باز تکرار میکنم که تنها راه کمک بکارمندان تشکیل شرکتهای بزرگ تعاونی است که با ازبین بردن واسطه‌ها و دلالت‌ها جنس ارزان در دسترس آنها گذارده شود. البته منظورم شرکتهایی است که از روی صحت و درستی و اصول صحیح و بدست اشخاص امین و درستکار و دلسوز اداره شود.

این مسئله یعنی مسئله تشکیل شرکتهای بزرگ تعاونی در تمام دنیا حل شده و امروز این شرکتهای درزندگانی مردم نقش مهم و مؤثری بازی میکنند و وجود آنها موجب تثبیت قیمت‌ها و مرغوبیت اجناس و جلوگیری از ترقی بدون جهت بهای کالاها شده است.

وزیر جنگ - بعضی رسانید که کسانی که با گاری یا الاغ خوار و بار را در کوچه‌های تهران می‌فروشدند تقریباً نصف قیمت بازار بدست مصرف‌کننده میرسد و این خود دلیل بزرگی است که بیشتر پولهای مردم بچیب واسطه‌ها و دلالت‌ها می‌رود.

شاهنشاه - البته این دلیل صحیح است ولی امروز این کارهای موقتی و جزئی اثر زیاد ندارد. برای ازبین بردن واسطه بین تولیدکننده و مصرف‌کننده باید کارهای بهتر و اساسی‌تری انجام داد.

مسئله دیگر که بمنظور کمک بکارمندان باید انجام شود احداث خانه‌های سازمانی است مستخدم دولت باید از لحاظ مسکن هم خیالش راحت باشد که بهتر بتواند انجام وظیفه نماید.

وزیر مشاور - راجع به پیشرفت کارهای مقدماتی مربوط بساختن سد کرج توضیحاتی بعضی رسانید.

شاهنشاه - فرمودند البته هر قدر بتوانید در اینخصوص سرعت بخرج دهید بهتر است زیرا نباید بیهوده وقت تلف شود.

امروز مظهر تمدن بشر آب و برق - راه و مواصلات است. باید در این قسمت‌ها با سرعت برای مردم و مملکت کارهای مؤثری انجام دهید و با ایجاد این عوامل نردبان راه تمدن را پیش‌پای آنها بگذارید.

البته ادامه مطالعات خودتان را نسبت بسایر سدها فراموش نکنید، بعلاوه میل دارم در آذربایجان و خراسان و فارس و سایر نقاط دیگر هم از این قبیل سدها دیدن انجام گردد زیرا اثر این کارها همیشه برای مملکت و نسل آینده باقی خواهد ماند.

شاهنشاه بوزیر امور خارجه - دیروز گزارشی داشتم که یک نفر خارجی بیکی از سفارتخانه‌ها برای گرفتن بعضی اطلاعات اقتصادی و آمار صادرات و واردات اجناس مراجعه کرده ولی متأسفانه نتوانسته‌اند اطلاعات مورد نیاز او را در اختیارش بگذارند. و مأمورین شما صریحاً درین مورد اظهار عجز کرده‌اند. واقعاً مسئله عجیبی است با اینوصف تأسیس اینهمه سفارتخانه چه نتیجه‌ای دارد صدتا سفیر فرستاده‌اید منتهای وظیفه‌ای که انجام میدهند ارسال يك نسخه روزنامه محلی است که مثلاً مقاله‌ای راجع بایران یا ممالک همجوار ما نوشته است که آنهم ناپدست ما برسد از مجاری دیگر مطلع شده‌ایم شما در کانادا چه کار مؤثری برای مملکت انجام میدهید که سفارتخانه تأسیس کرده‌اید فرضاً ضرورت ایجاد نماید در آنجا روابطی برقرار کنیم یک نفر نماینده سیاسی مطلع و فهمیده که در مسائل بین‌المللی خبیر و بصیر باشد کافیت .

نماینده‌گی سیاسی باید مثل دکان بقالی همه چیز داشته باشد که در موقع مراجعه مشتری جواب نفی باو ندهد .

وزیر خارجه باید موضوع تجدیدنظر در نمایندگی‌های سیاسی را مورد مطالعه قرار دهد و در دولت مطرح نماید تا هیئت وزیران با دقت کامل تصمیم لازم اتخاذ و نتیجه را هم بدفتر مخصوص اعلام دارند .

اشرف احمدی هم مأموریت دارد که بنام وزارتخانه‌ها ابلاغ کند که همیشه يك نسخه از نشریات خود را به سفارتخانه‌های ایران بفرستند مخصوصاً تذکر دهد که آمار گمرکی و اقتصادی و مجموعه‌های دیگر مربوط بسالهای قبل را هم بفرستند .

وزیر بازرگانی - راجع بسهمیه سال جاری مطالبی بعرض رسانید و فهرست آنرا قلم بقلم قرائت نمود .

شاهنشاه - چرا اسباب بازی را بطور مطلق ممنوع کرده‌اید . بعضی اسباب بازیها از لحاظ روحی و پرورش فکر برای بچه‌ها مفید است بهتر است آنها را آزاد کنید ولی قسمت‌های بی‌مصرف را از قبیل بادکنک و امثال آن ممنوع نمائید .

امروز یکی از طرق پرورش فکر و سنجش استعداد و هوش کودکان اسباب بازیهای است که از روی اصول تعلیم و تربیت ساخته شده و اصول میکانیکی هم در آن رعایت شده است این قبیل اسباب بازیها علاوه بر اینکه بچه‌ها را سرگرم میکند در اثر تحریک حس کنجکاوی، آنها را باصو

میکانیکی هم آشنا میسازد .

در قسمتهای دیگر سهمیه نظر اصلی من اینست که آنچه مانع رزق روزی کارگران میشود از قبیل ورود لباس و پیراهن دوخته و امثال آن باید حتماً ممنوع گردد بعلاوه برای اجناسی که با محصولات کارخانههای جدید التاسیس و صنایع کوچک ما رقابت میکند هم باید محدودیت قائل شد و هم سود بازرگانی بیشتری برقرار نمود که قیمت آن نوع اجناس با قیمت اجناس مشابه داخلی تفاوت فاحش داشته باشد و رقابت از بین برود - با این ترتیب همیشه قیمت اجناس داخلی ارزاتر است و مردم بخرید آن راغبتر خواهند بود .

شاهنشاه بوزیر کشاورزی - گزارشی رسیده بود که محصول خوزستان امسال از بین رفته است . برای کشاورزان آسیب دیده چه فکری کرده اید؟ اصولاً برای این منطقه و مناطق دیگر ایران که اغلب گرفتار خشکسالی هستند باید چاره ای اندیشید . گفته بودم راجع به بارانهای مصنوعی که در امریکا و استرالیا از آن استفاده مینمایند مطالعاتی انجام دهید نتیجه بکار رسیده است؟
وزیر کشاورزی بعرض رسانید برای رسیدگی بوضع خوزستان کمیسیونی تشکیل شده و از استاندار و مراجع دیگر اطلاعات لازم را خواسته اند که البته نتیجه نهائی بعرض مبارک خواهد رسید راجع به بارانهای مصنوعی هم بررسی هائی بعمل آمده ولی بطوریکه حساب شده هزینه آن سنگین است و در مملکت ما صرفه ندارد .

شاهنشاه - بهتر است از ممالکی که از بارانهای مصنوعی استفاده میکنند اطلاعات دقیق تری بخواهید اگر آنطوریکه میگوئید هزینه آن زیاد است در موضوع ساختن سدهای کوچک و استفاده بهتری از آب رودخانه ها ، احداث چاههای عمیق - احیاء قنوات مخروبه بررسی نمائید که لااقل در دوره تصدی خود کاری برای مناطقی که دچار خشکسالی هستند انجام داده باشید .
شاهنشاه بوزیر کشور - در یکی از گزارشها دیدم که مردم برای پرداخت پول برق مصرفی خود یا گرفتن جواز ساختمان از شهرداری و کارهائی نظیر اینها چند روز معطل و سرگردان میشوند . واقعاً اگر جریان بهمین نحو است که گزارش داده اند موجب تأسف است . دستگاههائی که برای رفاه مردم و خدمت بآنها تشکیل شده نباید وقت اربابان خود را با ایجاد این اشکالات رایشهای بی جهت تلف نمایند این قبیل کارها با ارسال يك نامه دوسطری یا بایك تلفن و در مدت بسیار کوتاهی باید انجام شود . انجام کارهای مربوط

ببرق - ساختمان - تلفن - ثبت نام شاگردان - صدور شناسنامه یا امثال آن که
طیاره ساختن نیست تا اینهمه مشکل باشد. بنظر علت اصلی این مشکلات فقط
دراثر بی‌قیدی و بی‌علاقگی است. اگر مأمورین بانجام خدمات عمومی ایمان
و علاقه بخدمت مردم داشته باشند خود آنها با اشتیاق بیشتر مشکلات را
از پیش پای آنها بر میدارند.

وزیر کشور یا هر وزیر دیگری اگر نتواند این قبیل امور جزئی را
کنترل نماید از کجا میتواند امید داشت که قادر است کارهای بزرگتری را
اداره نماید. شما اول باید تسهیلات لازم برای انجام حوائج روزانه مردم
از هر جهت فراهم نمائید، بارها گفته‌ام که باید از صبح کمر خود را محکم
به بندید و درصدد رفع مشکلات کوچک و بزرگ مردم باشید. اینکارها با
پشت میز نشستن و با وکیل و سناتور ملاقات کردن درست نمیشود باید با مردم
بیشتر تماس بگیرید تا از درد دل آنها و اشکالات کارشان درست واقف شوید.
اشخاص دلسوز و علاقمندی بگمارید که بدرد مردم برسند - تشریفات
زائد را حذف کنید تا مردم برای یک کار جزئی اینهمه سرگردان نشوند
و از این میز بآن میز و از این اطاق بآن اطاق نروند. انجام این کارها
بهیچوجه زحمتی ندارد بشرطی که همت بکار رود.
شاهنشاه - مطالبی که گفتم اشرف احمدی همه را ابلاغ کند که هر چه
زودتر نسبت بانجام آن وزارتخانه‌ها اقدام نمایند.
شاهنشاه ساعت هشت و ربع جلسه را ترک فرمودند و جلسه پایان یافت.

بعضی نکات مربوط بحکایت هیئت دولت

جلسات هیئت دولت معمولاً ساعت پنج بعد از ظهر در پیشگاه شاهنشاه کنار میز مستطیلی تشکیل و ساعت هشت یا هشت و نیم خاتمه مییافت . شاهنشاه در کنار ضلع بالای میز و نخست وزیر طرف دست راست و وزراء بترتیب تقدم آنها در سابقه وزارت طرفین میز می نشستند . نگارنده هم همیشه رو بروی شاهنشاه قرار میگرفتم .

در این جلسات وزیر دربار شاهنشاهی و رئیس دفتر مخصوص هم کمی دور از میز تقریباً بفاصله يك متر پشت سر شاهنشاه طرف راست و چپ قرار میگرفتند ولی آنان بهیچوجه در مذاکرات شرکت نمیکردند فقط اگر مطلبی مربوط بدربار یا دفتر مخصوص بود بر حسب وظیفه ای که داشتند آنرا برای اقدام یادداشت مینمودند .

وقتی تمام وزراء از سالن انتظار بسالن مخصوص هیئت میآمدند شاهنشاه نیز پس از چند دقیقه وارد میشدند و بمحض جلوس در پشت میز با ادای کلمه (بفرمائید) بوزراء که در حال ادای احترام بودند اجازه جلوس میدادند و همین اعلام رسمیت جلسه بود و بلافاصله دستور میفرمودند اصول مطالب را میخواندم و هر وزیر گزارش اقدامات خود را نسبت به موضوعی که مربوط باو بود باستحضار میرسانید و سپس مذاکرات آغاز میشد . موضوعاتی

که انجام آن نیازمند وقت بیشتری بود در جلسه مجدداً یادآوری میشد تا بالاخره به نتیجه نهائی برسد .

شاهنشاه در جلسات هیئت دولت بوزراء اجازه داده بودند که نسبت بمسائل مطروحه آزادانه وبدون ملاحظه اظهار عقیده نمایند ولو آنکه اظهارات آنها مخالف نظر شاهنشاه باشد . الحق در این مورد نهایت دمکرات منشی را بخرج میدادند . بهمین جهت هر وزیرى در اطراف مسائل مطروحه هر قدر لازم بود وهر اندازه وقت میگرفت توضیحات میداد . در این موقع بسایرین هم فرصت داده میشد که اظهار نظر نمایند و بدین ترتیب نظرهای مخالف وموافق ابراز میشد .

در موقع بحث وگفتگو کسانی که بروحیات شاهنشاه واطلاعات عمیق وتیزهوشی وواقع بینی ایشان آگاه بودند هیچوقت مطلبی را برخلاف واقع اظهار نمیکردند . اگر اتفاقاً وزیرى ناشیانه در بیان مطلب یا عرض گزارشى راه مبالغه یا تظاهر می پیمود یا بعنوان تملق موضوع را بزرگتر جلوه میداد یا تعمداً حقیقتی را مکتوم میداشت شاهنشاه اینقدر در قیافه او خیره میشدند که آن وزیر باشتباه خود پی میبرد وبا شرمندگی سرش را پائین میانداخت ودچار بحران عجیبی میشد زیرا میدانست که شاهنشاه با تیزبینی مخصوص بخود اعماق قلب ونیت او را خوانده ومنظور او را درک کرده است .

جلسات هیئت دولت که در حضور شاهنشاه تشکیل میشد یا جلساتی که در کاخ نخست وزیری انعقاد مییافت تفاوت فاحشی داشت . در جلسات کاخ نخست وزیری بعضی اوقات مطالب باتندی بین وزراء ردوبدل میشد یا گاهی ضمن توضیحات یکی از وزراء دو یا چند نفر با یکدیگر راجع بمطلب دیگری صحبت میکردند که نخست وزیر ناچار میشد با زدن زنگ یا تذکر شفاهی آنها را متوجه نماید ولی در حضور شاهنشاه هیچیک از این وسائل لازم نبود نه زنگی بکار میرفت ونه تذکر شفاهی داده میشد زیرا بمحض اینکه مذاکرات آغاز میشد سکوت مطلق برقرار میگشت وجز صدای متکلم (شاهنشاه یا وزیرى که بیان عقیده مینمود) صدای دیگری شنیده نمیشد .

برای بیان عقیده قاعده این بود که وزراء بابلند کردن دست وتحصیل اجازه عقائد ونظرات خود را بنوبت اظهار مینمودند وبقیه گوش میدادند تا مطلب او تمام شود واگر ایراد واعتراض یا نظر مخالفی داشتند بهمین ترتیب که گذشت باکسب اجازه صحبت میکردند .

گاهی شاهنشاه بعد از توضیحات وزراء چند دقیقه ای بفکر فرو میرفتند

و مثل این بود که نظرات آنان را با هم می‌سنجیدند و عقائد آنها را مقایسه میکردند آنوقت نظر یکی از آنها را که بنظرشان مرجح بود با بیانی مستدل و روشن کردن نتایج و عواقب قضیه مورد بحث قرار میدادند و بالاخره دولت را مأمور میفرمودند که در یکی از جلسات خود نسبت بموضوعی که مورد بحث و مذاکره قرار گرفته بود تصمیم لازم اتخاذ کند .

در عرض مدتی طولانی که من در دولت بودم هیچوقت ندیدم شاهنشاه در موقع بیان مطلب یا در مورد گفتاری که با آن موافق نبودند خشمگین و عصبانی شوند همیشه بگوینده دقیقاً نگاه میکردند و از طرز نگاه موافقت یا عدم موافقتشان با آن مطلب آشکار میگشت و میزان تأثر یا مسرتشان از اقدامی که شده یا خواهد شد از همان نگاهها بخوبی پیدا بود ، با اینحال توضیحات وزراء را ولو اینکه موافق نبودند تا آخر بدقت گوش میدادند .

منتهای شدتی که چند دفعه دیدم این بود که وقتی به مسامحه و سهل انگاری وزراء در انجام کاری متوجه میشدند آنها را دستجمعی مخاطب قرار داده میفرمودند من از این پس با شما بشدت رفتار خواهم کرد و دیگر بهیچوجه اغماض نمیکنم یا در موقع شدت تر میفرمودند این اظهار ناتوانی دلیل عدم لیاقت است پس جای شما باید بدیگری داده شود که قصد خدمت بمردم را داشته باشد و در این امر مصمم باشد طولی نمیکشید که بهمین قرار که گفته شده بود عمل میشد .

شاهنشاه گاهی هم برای تحریک وزراء میفرمودند از مردم خجالت بکشید و با این وسائلی که در اختیار شما قرار داده شده و قدرت و اختیاری که قانوناً دارید کارهای مورد انتظار آنها را زودتر و سریعتر انجام دهید همین جملات کوتاه که بندرت بکار میرفت کافی بود که وزراء بمحض خروج از کاخ مرم فوری در کاخ نخست وزیری شبانه جلسه تشکیل دهند و راجع بانجام کاری که مورد توجه بود تصمیم بگیرند و جداً دنبال کنند که جلسه بعد نتیجه مثبت آنرا بعرض برسانند . بعضی اوقات این جلسات که بلافاصله بعد از مرخصی از حضور شاهنشاه تشکیل میشد ساعتها طول میکشید .

وسعت اطلاعات شاهنشاه غالباً موجب تعجب وزراء میشد و بعد از ختم جلسه در بین راه راجع بآن موضوع صحبت میکردند زیرا واقعاً کسی انتظار نداشت شاهنشاه با آنهمه گرفتاری که در امور مملکت داری دارند نسبت بمسائل اقتصادی و سیاسی و اوضاع بین المللی دارای آنهمه اطلاعات دقیق و عمیق باشند و با قدرت حافظه حتی ارقام بودجه کشورهای دیگر بخصوص

میزان بودجه‌های سری و بودجه ارتش آنها را در نظر داشته و از وضع اقتصادی جهان و بانکهای مهم و روابط اقتصادی ملل تا این اندازه مطلع باشند و همه را با دقت و موشکافی و نکته‌سنجی مخصوص تشریح و توضیح نمایند .

وقتی راجع به پیشرفت ژاپن صحبت شد فرمودند ژاپن از جهات مختلف باید برای ملت ما بهترین سرمشق و نمونه باشد . زیرا پشت کار ، فعالیت ، دقت ، و امانت ، وطن‌پرستی این ملت لایق را در عرض هفتاد سال مرحله‌ای از علم و صنعت رسانیده که موجب شگفتی ملل جهان شده است این مملکت در مدت کوتاهی اوضاعش کاملاً تغییر یافته و در سایه تأسیسات سیاسی و تشکیلات نظامی بصورت يك مملکت اروپائی درآمده است .

پیشرفتهای ژاپن بخوبی ثابت کرد که ملل شرق هم اگر هدف خود را درست معلوم و مشخص نمایند و همت بخرج دهند در عرض مدت کوتاهی میتوانند خود را در ردیف ملل غرب قرار دهند و با آنها شانه شانه طریق تمدن به‌پیمایند . ملت ژاپن نشان داد که استعداد افراد شرقی و غربی تفاوتی ندارد النهایه پشت کار ، دقت ، و علاقه شدید و حس ترقی‌خواهی لازم است . روزی راجع ببودجه ارتش ایران و بودجه ارتش‌های ممالک هم‌جوار و بعضی از ممالک غرب صحبت شد فرمودند بودجه ارتش ما با وسعت خاک مملکت و تعداد نفوس از بودجه کشور عراق هم که جمعیت آن يك چهارم ایرانست به نسبت کمتر است یعنی اگر حقیقهً ارقام را به نسبت جمعیت حساب کنیم بودجه کشور ما يك چهارم بودجه ارتش عراق است . قطع نظر از اینکه عراق مدتی است که سیاست خارج از قراردادهای تدافعی پیش گرفته است و موقعیت جغرافیائی آنها هم با کشور ما اصلاً قابل مقایسه نیست .

سوئیس که میگویند مملکت بیطرفی است پنجاه درصد از بودجه کل کشور را صرف مخارج نظامی میکند و شاید در زمان جنگ این نسبت از اینهم بیشتر شده بود در حال حاضر بودجه نظامی سوئیس که باندازه يك پنجم ایران جمعیت دارد دو برابر بودجه نظامی ما میباشد .

وقتی راجع بمیزان اعتباری که کشورها بمصرف تبلیغات میرسانند مذاکره شد فرمودند از ممالک غربی میگذریم که چه ارقام سرسام‌آوری در راه تبلیغات صرف میکنند فقط برای نمونه مصر را میگویم که در سال بیست میلیون لیره بمصرف تبلیغات خود میرساند .

يك روز در وسط مذاکراتی که راجع ببرنامج عمرانی ایران جریان

داشت آه عمیقی کشیدند و فرمودند آرزو دارم زنده بمانم و به بینم که تمام برنامه‌هایی که از سال ۱۳۳۲ بپس طرح گردیده بمرحله اجرا درآمده باشد و افزودند که آرزوهای من برای اینکه ایران مجد و عظمت گذشته خود را بدست بیاورد و در حقیقت کشوری با تمام معنی آباد و آزاد باشد زیاد است ولی اگر طرح عمران خوزستان و طرح سدهای بزرگ و ایجاد راه آهنهای اصفهان، فارس - کرمان - بندرعباس و اتصال خطوط آهن ایران با اروپا و بالخصوص تقسیم املاک بزرگ و احداث راههای شوسه دهات و قصبات عملی گردد و احتیاج استانها از لحاظ دانشگاهها و بیمارستانهای مجهز مرتفع شود و بیسوادی و فقر از کشور رخت بر بندد و کارخانه‌جاتی برای رفع احتیاجات مردم بوجود آید و برنامه تثبیت اقتصادی صورت عمل بخود گیرد تا در نتیجه وضع اقتصاد کشور و مردم بهبود یابد میتوانم بگویم دیگر آرزوی زیادی ندارم زیرا میدانم اگر تمام این اقدامات تحقق پذیرد خود بخود زمینه برای بوجود آمدن يك ایران قوی و نیرومند آماده میگردد و آرزوهای دیگر من بخودی خود جامه عمل میپوشد .

يك روز ضمن مذاکراتی که راجع بانتخاب مأموران عالی مقام دولتی از بین اشخاص با سابقه و با تجربه جریان داشت فرمودند هر چند در دوران شاهنشاهان ما هیچوقت درانتخاب مأموران عالی مقام امتیاز طبقاتی ملحوظ نبوده ولی من در دوره سلطنت خود از لحاظ انتخاب اشخاص قدم را بالاتر گذارده و تمام قیود را از بین برده‌ام و هر کس که لیاقت داشته از هر خانواده‌ای بوده طبق اختیاری که قانون اساسی بمن داده اورا بیالاترین مدارج ترقی داده‌ام .

منظور از تعقیب این روش این بوده که هر کس بدانند اگر لیاقت و استعداد داشته باشد نیل بمقامات عالییه برای او آسان و امکان پذیر است بعلاوه من شخصاً معتقد بانحصار مشاغل در طبقه یا خانواده‌های معینی نیستم و میل دارم همه طبقات بالاخص طبقات پائین در راه خدمات عمومی وارد شوند و لیاقت و استعداد خود را نشان دهند . بنابراین در دوران سلطنت من راه برای همه بخصوص طبقه تحصیل کرده باز است .

یکوقت راجع بمبارزه با فساد که مکرر فرموده بودند صحبت شد فرمودند من یقین دارم در ایران بیشتر از ممالک دیگر فساد وجود ندارد زیرا بدون شك در ممالک دیگر هم افراد فاسد و ناباب پیدا میشوند که اگر روی کمیت اعمال آنها قضاوت شود بمراتب فسادشان بیشتر و بدتر است

گذشته از این از عصر حاضر که بگذریم با مراجعه بتاریخ ملل می‌بینیم اینگونه عوارض دردوران گذشته گاهی در اخلاق ملت‌ها بطور شدید یا خفیف ظهور و بروز کرده است زیرا ملت‌ها هم مثل انسان اغلب دچار امراض یا عوارض معنوی و اخلاقی میشوند همانطور که افراد سالم و نیرومند که دارای اعتدال مزاج باشند زود مرض را از خود دفع میکنند ملت‌ها هم اگر دارای روحی نیرومند باشند سرعت و قدرت امراض و عوارض اجتماعی را از خود دور می‌سازند .

وقتی تاریخ تحول ملل را ورق بزنید می‌بینید که اوائل قرن هجدهم یکی از ممالک مشهور جهان در زمان تصدی یکی از وزرای خود دچار فساد عجیبی شد ، آن وزیر با خریدن رأی و کلا هر نظری داشت اجرا میکرد . در زمان او رشاء و ارتشاء بحدا علی رسیده بود . و صراحةً ادعا میکرد که (هر وجدانی قابل خریداری است ولی تفاوت در قیمت آنها است) . همچنین مدعی بود که نرخ وجدان جمیع و کلا را (بدون استثنا) میداند . بهمین جهت هر وقت میخواست قانونی را از مجلس بگذراند قبلاً با دادن رشوه بو کلا زمینه تصویب آنرا آماده میکرد و آن قانون پس از طرح بمیل او از مجلس میگذشت .

در آن دوره بواسطه تزلزل در اعتقادات مذهبی فساد در تمام طبقات آن مملکت سراپت کرده بود و هیچکس بهیچ اصلی پابند نبود بطوریکه مونتسکیو فیلسوف فرانسوی نسبت باوضاع آن مملکت گفته است در اینجا هر کس از دین سخن بمیان آورد تمام حضار باو میخندند و اضافه میکنند که اینجا نه تنها شرف و تقوی وجود خارجی ندارد بلکه وجود ذهنی را هم فاقد است . ناگفته نماند که اساس فساد که در آن مملکت پیدا شده بود در اثر همت و مبارزه یکنفر کشیش جوان و پیروان او ریشه کن شد و در عصر حاضر تمام آثار آن از میان رفته و فضیلت جانشین آن شده است . البته رجال هشیار اجتماع هر کشور که در حکم پزشکان اخلاقی جوامع انسانی هستند همیشه بمحض تشخیص مرض بر علیه آن مبارزه برخاسته‌اند .

وظیفه رجال وطن پرست و علاقمند و مأموران درست و شریف دولت هم اینست که بهر وسیله بتوانند در طرد افراد ناباب و منحرف فداکاری و از خود گذشتگی بخرج دهند و صمیمانه در قلع این مرض اجتماعی و اخلاقی بکوشند و مردم را با دادن تعلیمات اخلاقی از طرق مختلف و انتشارات مفید براه راست هدایت نمایند .

شوخی‌های شاهنشاه - شاهنشاه گاهی در جلسات هیئت دولت در موقع مناسب و مقتضی بخصوص وقتی که از انجام يك کار مثبتی از قبیل تمام شدن راه آهن تبریز - یا مشهد یا از جهت احداث یا اتمام يك سد یا افتتاح يك بیمارستان یا دانشگاه یا ایجاد يك کارخانه و نظائر آن خوشحال میشدند شوخ طبعی خود را نشان میدادند و لطیفه‌هایی میگفتند تا وضع جلسه را از خشکی و سکوت تغییر دهند و خستگی طول مجلس و مباحثات رفع گردد. در این موقع بعضی از وزراء که مزاج شوخی داشتند بشیرین زبانی میپرداختند و مطالب یا اتفاقات خنده‌آوری را بیان میکردند ولی هیچوقت مطلبی خلاف ادب و نزاکت گفته نمیشد.

شاهنشاه گاهی از شنیدن موضوعات خنده‌دار بشدت میخندیدند و پیدا بود که از صحبت‌های شیرین لذت میبردند، ولی یکدفعه با ادای جمله کوتاه (خوب برویم سر مطلب) قیافه مجلس را بکلی تغییر میدادند و جلسه دولت دوباره صورت رسمی و جدی بخود میگرفت و سکوت برقرار میگشت. طرز بیان شاهنشاه - شاهنشاه در جلسات هیئت دولت هیچوقت روی نوشته یا یادداشت صحبت نمیکردند ولی شنونده در موقع استماع بیانات ایشان تصور میکرد که مطلب نوشته‌ای را میخوانند زیرا همیشه جملاتی را که ادا میکردند شمرده و منظم و سلیس و پرمعنی و رسا بود. شاهنشاه در بیان مسائل اقتصادی بطوری توانا بودند که معلوم بود مطالبی را که میگویند در نتیجه مطالعات زیاد و اطلاعات وسیع از عقائد علماء اقتصاد و تطبیق آن با اوضاع و احوال کشور است. در مسائل سیاسی و روابط بین‌المللی بسیار روشن و واقع‌بین بودند غالباً نتایج پیش‌آمدها را قبلاً حدس میزدند و تعجب اینجا است دیری نمیگذشت که حدس و استنتاج ایشان از مسائل و حوادث جهانی عیناً بوقوع می‌پیوست.

اصول
سیاست‌شاهانه

درجده سال

۱۳۳۵

میت دولت

جلسه دوشنبه توخ

(۱۳۳۵ر۷ر۹)

در ضمن جلسات گذشته هدفهائی را که باید از طرف دولت در سال جاری تعقیب شود یکی بعد از دیگری خاطر نشان کرده ام . خوشبختانه چند سالی است پیشرفتهائی در امور مملکت حاصل شده است ولی با وضع فعلی دنیا که هر روز ملل زنده قدمی رو بکمال و ترقی برمیدارند اقدامات مفیدتر و مؤثرتر و سریعتری ضرورت دارد .

بنابر این لازم بلکه واجب است که اصول و روش کار را مرتباً یادآوری نمائیم تا دولت همواره بر نامه کار خود را روی آن اصول تنظیم و باعلاقمندی کامل در اجرای آن کوشش و اهتمام وافى بکاربرد .
هدفهای عمده دیگر اینست :

۱ - اصلاح دستگاههای اداری و تنظیم سازمانها - این دو قسمت از اهم مسائل اداری است که باید امسال حتماً مورد نظر و توجه قرار گیرد . بدون شك تا تشکیلات مملکت روی پایه صحیح استوار نگردد نتیجه خوب و مفید و مثبت از فعالیتها و زحمات گرفته نخواهد شد .
در امور اداری باید نظم و انضباط و رعایت سلسله مراتب برقرار

گردد. لازم است درینموقع این نکته را هم گوشزدکنم که کارمندان باید خدمتگزار مردم و حافظ حقوق دولت باشند.

۴ - اتخاذ تدابیر لازم بمنظور تأمین رفاه بیشتر و آسایش و بهبود زندگی مطمئن تر برای همه مردم با رعایت عدالت اجتماعی - درمورد لزوم عدالت اجتماعی از پانزده سال باینطرف کراراً تذکراتی داده‌ام - اساس منظور اینست که پنج اصل . خوراک - پوشاک - مسکن - فرهنگ و بهداشت یعنی حداقل زندگی برای عموم مردم تأمین گردد .

بدیهی است آنکه در طریق مشروع کوشش بیشتر و ابتکار بهتری دارد طبعاً از مزایای بیشتر و بهتری بهره‌مند خواهد شد ولی باید به ترتیب هست موجباتی فراهم گردد که از حداقل زندگی هیچکس محروم نباشد - این مبانی اجتماعی را که اشاره شد برای طبقه کارگران با تدوین قانون صحیح کار و برای کشاورزان با تدوین قانون جامعی که منافع حق آنان را تضمین نماید و بتدریج مالک آب و زمین شوند و برای طبقات دیگر با ابتکارات مخصوص و تهیه قوانین لازم تأمین نماید .

۳ - اصلاح دستگاه دادگستری - برای بوجود آوردن امنیت قضائی اصلاح این دستگاه که ضامن حفظ جان و مال و عرض و شرف و نوامیس مردم باشد از مسائل حتمی و ضروری است . دستگاهی باید بوجود آید که بتواند با کمال قدرت و بیطرفی و بدون نظر و تبعیض قانون را درباره همه از قوی و ضعیف و فقیر و غنی یکسان و با رعایت عدالت واقعی اجرا نماید و هیچگونه نفوذ و قدرتی در آن راه پیدا نکند تا در نتیجه امنیت قضائی بمعنی و مفهوم حقیقی در تمام کشور و برای عموم تأمین گردد .

کاری کنید که دستگاه قضائی مملکت مورد اطمینان و اعتماد مردم واقع شود و آنرا برای احقاق حق و رفع ظلم و تعدی و تجاوزات افراد از حدود قانون یگانه ملجأ و پناهگاه خود بدانند - بهر حال این دستگاه باید مطابق میل و انتظار مردم اصلاح شود و موجبات تسهیل و تسریع و تعقیب گناهکاران فراهم گردد .

هر پیشنهادی برای اصلاح این دستگاه که نظر مردم را تأمین کند داشته باشید مورد موافقت و حمایت من خواهد بود .

مملکت باید در سایه حکومت مشروطه و قانون راه ترقی و تعالی به پیماید ، رجحان حکومت مشروطه بر سایر حکومتها بواسطه اجرای قانون و عدالت است و الا اگر دستگاه دادگستری و وظائف خود را در اجرای قانون

بطور صحیح انجام ندهد و باصطلاح میزان عدل دقیق و چشم بسته کار نکند مشروطیت معنی و مفهومی ندارد .

۴ - موضوع مالیاتها - در موضوع مالیاتها مکرر تذکر داده‌ام که با اخذ مالیات صحیح و متناسب با ثروت و درآمد اشخاص میتوان اصل عدالت اجتماعی را بخوبی اجرا کرد .

وقتی که مالیات به تناسب ثروت از اشخاصی که قدرت مالی و عوائد سرشار دارند گرفته شود خود بخود عدالت اجتماعی اجرا شده است - بطوریکه همیشه گفته‌ام نباید وضع مالیات طوری باشد که بر مردم فقیر و ناتوان تحمیل گردد - اشخاص توانا باید مالیات بدهند تا فرهنگ ، بهداشت و امور اجتماعی دیگران تأمین گردد و طبقه ناتوان سهم خود از آن برخوردار شوند .

باز تأکید میکنم که باید از وضع قوانین مالیاتی که پرداخت آن مستقیماً بردوش طبقه سوم و فقیر مملکت تحمیل میشود یا احیاناً از پیشرفت برنامه‌های صنعتی و کشاورزی ما جلوگیری مینماید جداً احتراز نمایم - مالیات را باید از دوش طبقات پائین کم کرد و از ثروتمندان و طبقات مرفه و اغنیا مالیات واقعی گرفت تا هم توزیع عادلانه ثروت انجام پذیرد و هم دست دولت برای اجرای نقشه‌های عمرانی باز شود و هم فاصله عمیق طبقاتی از بین برود .

سعی شما بیشتر برای برقراری مالیات مستقیم باشد زیرا عدالت اجتماعی در این سیستم مالیاتی بهتر تأمین میشود و با وضع کشور ما هم متناسب‌تر است .

بعلاوه چون مالیات مستقیم از اقلیت گرفته میشود اثرش از لحاظ خطر تورم پول کمتر خواهد بود .

ضمناً باید قوانین مالیاتی را طوری تهیه نمائید که راه طفره از پرداخت مالیات بسته شود .

باید بآنها هم که از زیر بار مالیات شانه خالی میکنند حالی کنید که مملکت فرهنگ - بهداشت - راه مواصلات و قوای انتظامی و سازمانهای دیگر لازم دارد اگر آنها مالیات حقه دولت را ندهند پس این امور باید از کجا تأمین شود ؟ حقوق پاسان را که شب باید پاس بدهد که دیگران راحت بخوابند چه دستگاهی باید بپردازد ؟ و بودجه ارتش و فرهنگ و بهداشتی از چه محلی باید تأمین گردد ؟

۵ - بالابردن سطح تولید - باید با تقویت و افزایش سرمایه بانگ

کشاورزی برای اعطاء وامهای طویل‌المدت و ایجاد صندوقهای روستائی در تمام دهات و قصبات و افزایش قیمت غلات و توسعه دفع آفات و توزیع کودشیمیائی بقیمت نازل سطح تولیدکشور را بالا ببرید و برای اجرای این منظور برنامه‌های دقیق و عملی تهیه و آماده نمائید. صندوقهای روستائی برای کمک بکشاورزان و روستائیان بسیار مؤثر است زیرا دیگر مجبور نخواهند شد که محصول خود را بطور سلف به نصف قیمت بفروشند.

تقویت مالی بنگاه آبیاری کشور و ازدیاد بودجه آن که متناسب با وضع مملکت باشد و بتواند برنامه‌های مفیدی طرح و اجرا نماید از عواملی است که باین منظور یعنی بالا بردن سطح تولید کمک میکند.

۶ - توازن بودجه - متأسفانه سال گذشته و سال جاری دولت توفیق پیدا نکرد که بودجه مملکت را متعادل سازد و برای جبران کسر آن مجبور شد از مقامات خارجی کمک بگیرد. باید از حالا که فرصت زیادتری دارید ب فکر تعادل و توازن بودجه سال آینده باشید.

البته با حذف مخارج زائد و غیر ضروری و رعایت صرفه‌جوئی و وضع قوانین مفید مالی و طرح برنامه‌های عمیق که موجب تقویت بنیه اقتصادی شود و همچنین وصول مالیاتهای واقعی و نظارت دقیق نسبت بدراآمدهای گمرکی بخوبی میتوان بودجه کشور تعادل و توازن داد. درینخصوص که بنظر ما بسیار حائز اهمیت است و بستگی کامل بشئون و حیثیت کشور دارد باید نهایت کوشش بلکه فداکاری و صمیمیت و صداقت بخرج دهید.

۷ - طرح يك برنامه وسیع اقتصادی - این برنامه باید از هر حیث و من جمیع الجهات جامع و حاوی طرق جلب بیشتر سرمایه‌های خارجی و بکار افتادن سرمایه‌های خصوصی و شخصی و تقویت صنعت و کشاورزی و اتخاذ اصل تجارت متناسب با وضع کشور باشد.

ادامه مطالعه فوری در استفاده از تفاوت ارزیابی پستوانه اسکناس بمنظور مصرف آن منحصرأ در راه تقویت صنایع و کشاورزی بنظرم از وسائل اولیه اینکار است من درینمورد که مدتی است روی آن بحث میشود با نظر اشخاصی که اینکار را بمصلحت نمیدانند موافق نیستم و نظر آنها را عمیق نمیدانم و معتقدم که با در نظر گرفتن موازین صحیح مالی و اقتصادی و طریق انحصاری که برای مصرف آن در نظر گرفته‌ایم بدون شك این امر باعث تقویت صنعت و کشاورزی خواهد شد و چون تولید اضافه میشود ایجاد تورم هم نخواهد کرد.

۸- استفاده از منابع طبیعی کشور - ما باید از منابع طبیعی کشور حداکثر فایده را ببریم و برای جلب مشتریان جدید نفت تلاش نمائیم . خداوند برکات خود را در تمام اعماق زمین و شکم کوهها برای ما نهفته است ما هم باید همت بخرج دهیم و سعی کنیم که از آنها منتهای استفاده را ببریم و ما حاصل آنرا در راه سعادت ملت مصرف نمائیم .

برای استفاده از منابع طبیعی کشور مخصوصاً نفت پیش‌بینی‌های لازم و اقدامات مؤثر شده و مرثه میدهم که قریباً آثار آن که میتوان آنرا طلیعه سعادت عنوان داد ظاهر و آشکار خواهد شد .

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۵۷۲۳۳)

۱- اداره انتشارات و رادیو بهتر است بجای برنامه‌های غیرلازم ساعاتی از برنامه خود را صرف امور تربیتی و راهنمایی‌های اجتماعی و بیان مفاخر ملی نماید، و ایرانیان بخصوص جوانان را بحقائق تمدن کهن خود آگاه سازد و برای شناساندن ایران به تمام ملل دنیا از این وسیله مؤثر استفاده کند.

۲- در قسمت گرانفروشی باید مردم بدانند که این وضع مولود غرض و طمع‌ورزی بعضی اشخاص بی‌ایمان است که هر روز بهانه‌ای برای افزایش قیمت اجناس خود می‌تراشند.

دولت بالاخص وزیر کشور باید مراقبت کامل داشته باشند که از اجحاف و تعدی کسانی که بدون جهت نرخها را بالا می‌برند و بی‌انصافی را بجدا علی رسانده‌اند جلوگیری شود، شهرداری هم باید با عرضه کردن مواد خواروبار با کسبه بی‌انصاف رقابت نماید تا فکر اساسی ما در موضوع توسعه شرکت‌های تعاونی عملی گردد. این نکته را هم باید تذکردهم که بعد از جنگ دوم جهانی در همه جای دنیا قیمت‌ها تادرجه‌ای بالا رفته و اثر نامطلوب جنگ در همه جا کم‌وبیش باقی مانده است. در کشور خودمان اگر قیمت‌های قبل از

شهریور ۱۳۲۰ را مورد مقایسه قرار دهید این موضوع بخوبی روشن میگردد.

۳ - برای آبادی و عمران بعضی نقاط و توسعه امور زراعتی بهتر است از وجود افسران بازنشسته که افرادی ورزیده هستند و سرد و گرم روزگار را چشیده‌اند در صورتی که خود آنها علاقمند باشند استفاده نمایند. وزارت کشاورزی باید نسبت باین موضوع بررسی کامل نماید و با در نظر گرفتن اطراف و جوانب قضیه معلوم کند بچه نحو ممکن است که باین قبیل اشخاص که افراد لایقی هستند اراضی مورد نیاز را طبق مقررات قانون واگذار نمود.

۴ - خوبست وزارت جنگ با مطالعات لازم و تهیه نقشه و برنامه اساسی نسبت بایجاد و تأسیس مدارس حرفه‌ای در سر بازرخانه‌ها، برای استفاده سر بازان وظیفه اقدام نماید، تا سر بازان در حین انجام وظیفه سر بازی صنعت یا حرفه‌ای هم بیاموزند و پس از پایان خدمت وارد کاری شوند که بدردمملکت بخورد و خود آنان نیز از لحاظ تحصیل معاش در زحمت نباشند.

در بعضی از ممالک حتی زندانها دارای کارخانجات و مزارع وسیع و محل مناسب برای نگاهداری دام و پرورش طیور و وسائیل دیگر آموزشی و فنی و صنعتی هستند و از این نوع تأسیسات نتایج بسیار سودمند گرفته‌اند - زیرا هم بعضی از زندانیان بکار مطابق میل خود یا کسب معلومات فنی مشغول میشوند و هم منافع مادی برای زندان دارد و هم زندانی پس از آزادی حرفه‌ای را که در زندان تکمیل کرده یا از اول آموخته است دنبال میکند.

من همیشه راه بهترین خدمت را بشما نشان میدهم ولی اگر شما هم همت بخرج دهید ایران حقیقتاً گلستان میشود.

جلسه دوشنبه موتخ

(۳۵۸۱۴)

۱- وزیر فرهنگ برای تأسیس مدارس حرفه‌ای نظرات و پیشنهادهای و نتیجه مطالعات خود را زودتر بدفتر مخصوص بفرستد .
با پیشرفتهای جدید علمی و صنعتی دنیای امروز ، دیگر برنامه فرهنگ‌ما که روی اصول قدیم بنا گذارده شده چندان فایده ندارد . باید در برنامه تعلیمات فرهنگ تجدید نظر بعمل آید و تحصیلات اجباری ابتدائی تعمیم یابد .
این دستگاه مستخدم‌سازی باید بکارخانه‌ای تبدیل شود که هنرمند و آدم فنی بسازد و بجامعه تحویل دهد ، بدانش‌آموزان و دانشجویان باید چیزهائی تعلیم داده شود که بدرد زندگی آنها و مملکت بخورد .
با این نهضت اقتصادی و صنعتی و کشاورزی که در پیش داریم وزارت فرهنگ باید احتیاجات مملکت را از لحاظ کادر فنی و صنعتی و تخصصی یعنی عامل نیروی انسانی قبلاً تأمین نماید .
نهضت‌هائی که در تمام قسمتهای مملکت شروع شده و میشود احتیاج به مهندس برق ساختمان - نقشه‌کش - سیم‌کش - لوله‌کش - نجار - آهنگر

وهزاران کارگر فنی و صنعتی دیگر دارد . احتیاج ما روز بروز بوجود این قبیل اشخاص شدیدتر و زیادتر میشود .

اگر مدارس حرفه‌ای را توسعه ندهیم و ازحالا بفکر طرح يك برنامه وسیع منظمی درینمورد نباشیم از کجا میتوانیم اینهمه صاحب فن و صنعت را بکشور بیاوریم و هزینه سنگین آنرا بپردازیم ؟ آدم فنی و هنرمند را مثل کالا باسانی نمیتوان وارد مملکت نمود .

اجرای برنامه‌های مادر مورد صنایع - کشاورزی - کارخانجات - همچنین در قسمت اجرای برنامه‌های عمرانی و ساختمانی همه احتیاج بوجود اشخاص صنعتگر و هنرمند دارد . اینها کار اساسی وزارت فرهنگ است که باید با کمک وزارت صنایع و وزارت کار جداً دنبال نماید والا تعلیم چند صفحه تاریخ طبیعی و جغرافیا یا یاد دادن اشعاری از شعراء قدیم و معاصر بشاگردان درد امروز مملکت و احتیاجات فراوان و بی‌حد و حصر ما را دوا نمیکند .

شما باید بادر نظر گرفتن تحولی که در علوم و فنون و تمدن پیدا شده برنامه تعلیمات خود را تغییر دهید و کم کم در طریق توسعه قسمتهای حرفه‌ای گام بردارید که جوانان پس از فراغت از تحصیل چشم‌شان بمیزهای دولتی نباشد و قلباً از پشت میز نشستن و حقوق ناچیزی در آخر ماه گرفتن و زندگی گنجشک‌روزی انتخاب کردن بیزار باشند . بهر حال نظر ما اینست که آموزشگاههای حرفه‌ای در تهران و شهرستانها دائر گردد که یک‌عده از جوانان مستعد برای کارهای عملی و هنری تربیت شوند و برای زندگی اجتماعی و مبارزه آماده باشند تا مملکت بتواند از وجود آنها در تمام دستگاهها و در کلیه رشته‌های مختلف استفاده نماید .

برنامه این کار را طوری تنظیم نمائید که در هر شهری لااقل يك مدرسه حرفه‌ای دائر گردد و دارای شعب فنی مختلف باشد .

هر دولت خارجی که مایل باشد از لحاظ فنی و دادن لوازم و وسائل دیگر برای ایجاد مدارس حرفه‌ای با ما کمک و همکاری نماید باید با کمال امتنان پذیرفت ، فعلاً تازمانی که نتوانسته‌اید برای تمام رشته‌ها ، مدرسه حرفه‌ای تأسیس کنید در فکر باشید که همه‌ساله برای فرا گرفتن تعلیمات فنی و صنعتی اشخاص با استعدادی را انتخاب و بمالکی که وسائل بهتر و بیشتری برای آموختن این‌گونه فنون دارند اعزام دارید .

۲ - بوزراء فرمودند اگر يك روز شما خودتان نتوانستید از تجمل

دست بردارید میتوانید خیلی کارها از لحاظ صرفه جوئی در بودجه انجام دهید ، منظورم اینست که اگر حاضر شدید اتومبیل بزرگ خود را بیک اتومبیل کوچک تبدیل کنید یا اصلاً با تاکسی رفت و آمد نمائید باصلاح بسیاری از کارها و جلوگیری از اسرافها و تبذیرها و قطع حقوق و اضافه کارهای بی جهت موفق میشوید .

در اصلاح هر کاری از خودتان و خویشان و دوستان نزدیکتان شروع نمائید تا موفق شوید . زیرا اگر در یک مورد تبعیض قائل شدید باید در صد مورد دیگر چشم خود را روی هم بگذارید و بعضی چیزها را اجباراً نادیده بگیرید .

۳- در موضوع ادعای بختیاریها راجع به سهم نفت و جریان دعاوی آنها از طرف وزیر دارائی گزارشی بعرض رسید فرمودند درین مورد عقیده بخصوصی ندارم موضوع را در هیئت دولت مطرح کنید و بر طبق قانون و مصلحت کشور اقدام نمائید .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۵۸۳۱)

۱- برای کمک بزلزله‌زدگان لار فوری از طرف دولت لایحه‌ای بمنظور تحصیل اعتبار تهیه وبمجلس داده شود البته قبل از تصویب این لایحه هر گونه کمک ومساعدتی لازم باشد انجام دهید واز هر طریق دیگر مقدور است به آسیب‌دیدگان کمک مالی وجنسی نمائید .

۲- بوزراء فرمودند همه میدانید کارهایی که از لحاظ سیاست بین‌المللی انجام شده در داخل وخارج کشور اثر خوبی داشته است . البته همه اقدامات ما با رعایت اصول سیاست ومصلحت وحفظ استقلال کشور برپایه منشور ملل متحد بوده است .

تمام مردم دنیا باید بدانند که ما بیش از هر ملتی مخالف زوروتعدی وتجاوز هستیم واز صلح وآرامش همواره طرفداری میکنیم زیرا روح مسالمت‌آمیز ملت ایران وسابقه تاریخی ما چنین حکم میکند .

البته وزراء توجه دارند که سازمان ملل برای حفظ صلح وموازنه سیاست جهانی دستگاه مفیدی است ولی این نکته را هم باید دانست که تا ملتی نیرومند وقوی نباشد وبرای خود ایجاد قدرت ننماید در موقع بروز حوادث

ممکن است تا از کمک دیگران بهره‌مند گردد در کشاکش سیاست از بین برود. بنابراین باید مساعی لازم و توأم با فداکاری بکاربریم تا از جهت ارتش و اقتصاد که ستونهای اصلی بقاء هرملتی است خود را قوی و نیرومند سازیم .

بعضی معتقدند که اقتصاد قوی سبب پیدایش ارتش نیرومند و قوی خواهد شد و دسته‌ای دیگر عکس این عقیده را دارند و میگویند تا ارتش قوی نباشد که امنیت کامل برقرار سازد اصلاً اقتصاد قوی وجود پیدا نمی‌کند - ما فعلاً کاری باین بحث نداریم زیرا منظور نتیجه آنست - آنچه مطمح نظر باید قرارگیرد اینست که باید کوشش و جدیت و فداکاری و از خودگذشتگی بخرج دهیم که ارتش و بنیان مالی کشور را بموازات هم تقویت نمائیم برای رسیدن باین دوهدف توجه باین نکات لازم است :

- ۱ - اصلاح وضع مالی و بودجه کشور با رعایت اصل توازن و تعادل.
- ۲ - وصول مالیات حقه با رعایت عدالت اجتماعی .
- ۳ - جلوگیری از مخارج زائد .
- ۴ - توجه بازدياد توليد بالاخص توليد کشاورزی .
- ۵ - اصلاح دستگاه دادگستری بمنظور وجود آوردن امنیت قضائی.
- ۶ - طرح يك برنامه صحيح برای تثبيت وضع اقتصادی کشور.
- ۷ - تعقيب و مجازات منحرفين در هر لباس و طبقه‌ای که باشند با شدت و حدت تمام .
- ۸ - تعميم مالکیت و اصلاحات ارضی .
- ۹ - تشويق صادرات .
- ۱۰ - جلب سرمایه‌های خارجی .
- ۱۱ - تقویت صنایع داخلی و توسعه کارخانجات تا آنجائی که احتیاجات اولیه کشور تأمین شود .
- ۱۲ - توسعه دانشگاهها و مدارس حرفه‌ای و مبارزه از طرق مختلف با بیسوادی .
- ۱۳ - واگذاری کار مردم بمردم بخصوص امور فرهنگ و بهداشتی.
- ۱۴ - توسعه خطوط آهن و اتصال آن براه آهنهای اروپا از طریق ترکیه و اسفالت راههای اصلی واحداث راه ساحلی جنوب .
- ۱۵ - اصلاح قوانین و تهیه قوانین متناسب با اوضاع اجتماعی بخصوص اصلاح قانون انتخابات و قوانین کار و بیمه‌های اجتماعی .

۱۶ - مطالعات لازم بمنظور بردن استفاده بهتر و بیشتر از منابع طبیعی .

۱۷ - طرح برنامه‌ها و نقشه‌های عملی برای جلب توریست .
بهر حال دولت باید این مسائل را مورد توجه قرار دهد و برنامه‌های عملی و قابل اجرا در هر قسمت طرح و مراقبت دائم با دلسوزی نسبت بهر یک داشته باشد شاید انشاء الله زودتر بمقصد نزدیک شویم ، زیرا جز از این راهها نمیتوانیم وظیفه خود را نسبت به بقاء و استقلال مملکت انجام دهیم .
اگر خدای نخواستہ در انجام هر یک از این امور غفلت شود در مقابل نسل حاضر و نسل آتی مسئول و شرمنده خواهید بود .

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۵۸۲۸)

۱ - کم کم بودجه سال آینده را تهیه کنید . البته سعی کافی نمائید که از مخارج زائد و غیر ضروری جلوگیری بعمل آید و برای حذف اینگونه ارقام شهادت بخرج دهید ولی در نظر داشته باشید که بر بودجه فرهنگ - بهداری و بالاخص بنگاه آبیاری باید هر سال مبلغی اضافه شود . این اضافه را از محل درآمد جدید یا صرفه جوئیها تأمین کنید .

۲ - موضوع ورود کارخانه داروسازی را از محل اعتبارات داروئی وزارتخانه‌ها یا تشویق سرمایه‌داران داخلی یا محل دیگر مورد مطالعه قرار دهید زیرا من همواره در این فکر بوده‌ام که داروهای جدید با بهای ارزان در دسترس مردم قرار گیرد .

۳ - اگر بتوانید وسیله‌ای فراهم کنید که چند صد خانواده کشاورز از ژاپن یا ایتالیا - آلمان - دانمارک - یا ممالک دیگری که در کشاورزی پیشرفت کرده‌اند بایران مهاجرت نمایند بنظر من کار بسیار مفیدی انجام داده‌اید زیرا با استفاده از تجارب و اطلاعات و طرز عمل و کار آنها میتوان عده زیادی را ضمن انجام عمل تربیت نمود . این موضوع یکی از مسائلی است

که اگر بررسی آن به نتیجه برسد نتایج سودمندی دربرخواهد داشت .

۴ - بنا بر عقیده‌ای که مدتی است راجع بعدم مرکزیت پیدا کرده‌ایم بمنظور کمک بآبادی شهرستانها دستور داده‌ام مطالعه شود که بعضی از مؤسسات نظامی را بخارج از تهران انتقال دهند . البته دولت هم باید از این تصمیم پیروی نماید تا کم کم این تمرکزی که در تهران پیدا شده از بین برود، بخصوص وزارت کشور باید باتشکیل انجمنهای شهر از اشخاص معتمد و بیطرف وتشکیل انجمنهای دهات مردم را در تعیین مقدرات منطقه خود در امور مداخله دهد . اگر این انجمنها خوب انتخاب شود بدون شك در عمران شهرها ودهات بسیار مؤثر خواهند بود . کم کم باید وسیله انتخاب انجمنهای ایالتی وولایتی را نیز فراهم ساخت وبا تهیه قانون جامعی که مکمل قانون سابق باشد اختیاراتی در قسمتهای اجتماعی بآنها واگذار نمود . تأکید واصرار من درتشکیل دانشگاههای استانها هم بهمین منظور است که طلسم مرکزیت عجیب تهران شکسته شود .

وزارت فرهنگ و بهداری هم زودتر موضوع واگذاری بعضی کارها را بخود مردم عملی نمایند واداره بعضی امور را بخود مردم واگذارند تا مردم بانجام امور اجتماعی عادت کنند و بدانند مسؤلیت بوجود آوردن بهداری یا فرهنگ خوب و بد باخودشانست بدون شك وقتی مسؤلیت گردن خودشان باشد کوشش میکنند که وضعیت بهتری بوجود آورند .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۵۹۵)

۱ - باید دولت برای تشویق صادرات تدابیری اتخاذ نماید و تسهیلاتی فراهم کند که رقم صادرات مملکت بالا برود . راجع بتأسیس اداره استانداردها زودتر اقدام کنید و با استفاده از وسائل جدید قدم اول را در راه تهیه اجناس مرغوب و تعیین مشخصات اجناس صادراتی بردارید .

باید مقررات شدیدی برای جلوگیری کسانی که از روی نادانی یا طمع‌ورزی باجناس صادراتی از قبیل قالی و پنبه و خرما و سایر خشکبار لطمه زده‌اند و دوائر تقلب یا بی‌اطلاعی ، این اجناس را در بازار دنیا بدنام کرده‌اند تدوین نمایند . نظارت دقیق در مورد اجناس صادراتی و استاندارد کردن آنها یکی از وظائف حتمی وزارت بازرگانی است - وزارت دارائی و اداره کل گمرک نیز باید درین مورد با وزارت بازرگانی تشریک مساعی کامل نمایند .

امروز موضوع صادرات یکی از مهمترین مسائل اقتصادی است که باید از هر جهت مورد مطالعه قرار گیرد - باید بررسی شود که چه اجناسی برای صادرات مناسب است و برای تولید بیشتر آن نوع اجناس چه تدابیری باید بکار رود .

معافیت گمرکی، کمک باشخاص و کسانی که در تولید اجناس صادراتی مؤثرند، دادن وامهای متناسب، اعطاء جوایز و پاداش و امثال آن، از طرقی است که در برنامه‌های مربوط به تشویق صادرات باید رعایت شود. ما اگر بتوانیم که نسبت بصادرات قالی - پنبه - خرما - پسته - کشمش - بادام و غیره برنامه‌ای منظم و بر روی اصول صحیح تهیه کنیم قطعاً در آخر هر سال از لحاظ صادرات برقم قابل توجهی خواهیم رسید. شما اگر بتوانید نوع سیگار خود را تغییر دهید و بطریقی که در ممالک دیگر بسته‌بندی میشود آنها را در جعبه‌های ظریف بسته‌بندی نمایید از این حیث نیز ممکن است صادرات خوبی بممالک همجوار داشته باشید. زیرا توتون ایران در خیلی از نقاط دنیا شهرت خوبی دارد.

يك نکته اساسی که باید مورد نظر باشد اینست که باستثنای اجناس ضروری که مورد احتیاج اولیه طبقات پائین است ورود کلیه کالاهای درجه دوم و غیر ضروری و کالاهای لوکس را فقط و فقط در مقابل ارز صادراتی قرار دهید. اگر این سیاست را تعقیب کنید خود تجار برای ازدیاد اجناس صادراتی و خوبی و مرغوبی آن وسائلی فراهم میکنند.

۲ - گفته بودم راجع بسیل‌بند تهران مطالعات لازم انجام دهید و راه عملی برای اجرای این طرح ضروری و واجب پیدا کنید و معلوم دارید که از چه طریق ممکن است هزینه سنگین آنرا تأمین نمود، باید بررسی شود که آیا با اعلام کار اجباری اینکار عملی میشود یا خیر؟

منظور از کار اجباری اینست که هر يك از ساکنین تهران که سن ۱۸ سال رسیده‌اند برای سیل‌بند تهران يك یا چند روز مجاناً کار کنند و کسانی که شخصاً قادر بانجام کار اجباری نیستند باید مبلغی معادل مزد کارگر بکسانی که بجای آنها بکارگمارده میشوند بپردازند.

خیلی مایلیم اینکار را طوری عاقلانه و با دقت هدایت کنید که خود نمونه‌ای از علاقه و شرکت مردم در کارهای اجتماعی و عمومی باشد.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۵۹۱۹)

۱ - فرمودند وزیر مشاور موضوع انتقال گازگچساران را بشیراز از طریق بهبهان و همچنین از طریق قم باصفهان و شیراز مورد مطالعه قرار دهد و با در نظر گرفتن پیش‌بینی‌های لازم تعیین نماید که کدام يك عملی‌تر و بهتر و بصره مقرون‌تر است .

۲ - نظر من راجع بادغام بعضی از ادارات در استانها اینست که اگر تسهیلاتی در جریان کار فراهم میشود و از لحاظ صرفه‌جویی هم مفید است اقدام نمائید والا اگر باز این کار هم مشکل دیگری برای مردم ایجاد میکند بهیچوجه موافق نیستم .

دولت باید در هر اقدامی مصلحت اکثریت مردم را مقدم بداند زیرا تمام این دستگاههایی که بوجود آمده برای خدمت ب مردم و تأمین رفاه و آسایش آنها است .

۳ - در یکی از گزارشها دیدم که برای خرید اشیاء مورد احتیاج ادارات باید تشریفات زیاد و بیحاصلی انجام شود یا در شهرستانها ادارات باید منتظر باشند که قسمتی از اشیاء مورد مصرف و احتیاج آنها از مرکز ارسال

گردد با بررسی کامل ، اولاً این تشریفات زائد و بیجا و طولانی را که میگویند تقاضای خرید يك آب پاش باید از هفت امضاء و مرحله بگذرد از بین ببرید و طرق بهتر و سهلتری در نظر گیرید که هم در خرید مایحتاج وزارتخانهها صرفه جوئی شود و هم تقاضای آنها بسرعت انجام گردد .

باز هم تأکید میکنم که هر چیزی در شهرستانها پیدا میشود یا وسیله ساخت و تهیه آن فراهم است باید خود ادارات شهرستانها در همان محل تهیه نمایند . این موضوع بنام وزارتخانهها ابلاغ شود که این رویه غلط را موقوف سازند زیرا اینگونه اقدامات با تصمیمی که راجع به از بین بردن مرکزیت تهران و سپردن بعضی کارهای مردم بدست خودشان گرفته شده منافات دارد .

گذشته از این ما میخواهیم مردم را بکار و صنعت تشویق کنیم .

ویکی از طرق اصلی تشویق اینست که اشیاء ساخت هر محل از طرف دستگاههای دولتی و غیردولتی خریداری شود تا در بهبود و مرغوب کردن آن کوشش بیشتری بعمل آورند .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۵۱۰۱۷)

۱ - برای اینکه افسران و افراد ارتش بکار مقدس خود بپردازند و دور از تماس با مردم باشند بهتر است امور تعقیب قاچاق بخود گمرک واگذار شود .

۲ - بامنع کشت خشخاش وسائلی فراهم نمایند تا بکشاورزان نقاطی که سابقاً خشخاش کاری میکردند بیشتر مساعدت شود . منظوم اینست که آنها را باراهنمائی و کمکهای دیگر و ارفاق بیشتر دراعطاء وامهای کشاورزی و غیره تشویق نمایند که بادلگرمی دنبال زراعت پرمفعت دیگری بروند .

۳ - طبق گزارشی که دریافت داشته‌ام هنوز عده زیادی از مستخدمین جزء دولت کمتر از دوهزار ریال حقوق ماهیانه دریافت میدارند ، چون باین مبلغ مشکل است حداقل زندگی خود را تأمین نمایند ترتیبی بدهید که هیچیک از کسانی که در دستگاه دولت خدمت میکنند کمتر از دوهزار و پانصد ریال حقوق نداشته باشند .

۴ - در قسمت سیستم جدید آبیاری بوزیر کشاورزی فرمودند سعی کنید که در هر یک از نقاط کشور که ممکن است کم کم سیستم جدید آبیاری را

که وسیله ایجاد يك مركز برق انجام ميگيرد عملی نماييد .
اگر اعتبار و وسائل برای انجام این نظر بقدر کافی نمیتوانید تهیه کنید لااقل دريکی از نقاط کشور که برای اینکار مناسب باشد بطور آزمایش از سیستم جدید آبیاری استفاده نماييد و بعد که وسائلش موجود شد تدریجاً آنرا در نقاط دیگر توسعه دهید .
۵ - وزیر راه مراقب باشد که واگن‌ها را از کارخانجاتی که محصول آنها شهرت در استحکام دارد و ارزانتر هم میفروشند خریداری نماید .

جلسه دوشنبه پونج

(۳۵۱۱۱)

۱ - در موضوع گرانی شکر بعلت بسته شدن کانال سوئز و مشکلاتی که در اثر این حادثه ایجاد شده مطالبی مورد مذاکره قرار گرفت فرمودند این حوادث ما را وادار میکند که حقیقتاً سعی کنیم و واقعاً درصدد باشیم که کم کم احتیاجات کشور را در داخل تهیه نماییم، مردم را بوسائل مقتضی تشویق کنید که کارخانه‌های قند وارد نمایند و موضوع کشت نیشکر را در خوزستان جداً تعقیب نمایید، باید از هر جهت تسهیلاتی برای آنهائی که میخواهند کارخانه قند وارد کنند قائل شوید و حتماً بآنها از طریق دادن وام کمک مالی بکنید، زیرا با ایجاد کارخانه‌های قند در نقاط کشور و کشت نیشکر در خوزستان نه تنها میتوانیم احتیاجات مملکت را از این جهت در مدت کوتاهی رفع کنیم بلکه عده زیادی از کشاورزانهم با کشت چغندر و عمل آوردن نیشکر بالطبع از منافع بیشتری برخوردار میشوند.

ایجاد کارخانه‌های قند و تهیه مزارع نیشکر من غیر مستقیم کمک بعده زیادی از کشاورزان خواهد نمود. و سایر طبقات هم از نتایج دیگر آن بهره میبرند.

۲ - در موضوع تقویم ریالی پشتوانه اسکناس و تعیین تفاوت ارزش آن هر چه زودتر نتیجه مطالعات و نظر متخصصین را در یکی از جلسات هیئت دولت در روز دوشنبه مطرح کنید تا تصمیم مقتضی اتخاذ شود .
همانطور که در شورای اقتصاد توضیح داده‌ام مقصود اینست که وجوه حاصله از تفاوت ارزیابی در راه تقویت و توسعه صنایع و کشاورزی مصرف گردد و با ایجاد کارخانجات مختلف کم کم احتیاجات مملکت در قسمت‌های ضروری و لازم تأمین و با توسعه و بسط امور کشاورزی و ایجاد شرکت‌های تعاونی و صندوق‌های روستائی موجبات ازدیاد تولید و رفاه و آسایش کشاورزان فراهم آید .

من این مسئله را بدقت و با در نظر گرفتن نظرات متخصصین و مقتضیات کشور مطالعه کرده‌ام و برخلاف عقیده بعضی‌ها که میگویند ممکن است تورم ایجاد شود معتقدم که با ازدیاد تولید صنعتی و کشاورزی بهیچوجه تورمی ایجاد نمیشود ، زیرا مصارف و جوهی که از تفاوت ارزیابی حاصل میشود قبلاً تعیین شده و بدون تردید این اقدام جنبشی در امور صنعتی و کشاورزی ما تولید خواهد کرد .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۵۱۱۸)

۱ - وزارتخانه‌ها باید از معرفی کارمندان لایق و واجد شرائط بدانشکده علوم اداری خودداری نکنند و پس از پایان تحصیل از وجود آنها در قسمتهای مربوط برای اصلاح سازمانها استفاده نمایند تا کم کم ادارات ما طبق اصولی که در دنیای متمدنی پذیرفته شده پیش برود و تدریجاً اصول قدیم ما تغییر یابد .

وزراء بموضوع معاونین دائم هم توجه خاص داشته باشند زیرا با تعیین معاونین دائم در کارهای ادارات ثبات ایجاد میشود ، و در موقع تبدیل و تغییر دولت وقفه در امور جاری حاصل نمیشود و بالمال امور اداری از سیاست تفکیک میگذرد و کارمندان هم هر ساعت بمیل این وزیر و آن وزیر در معرض نقل و انتقال و تغییر و تبدیل قرار نمیگیرند . از طرفی وزراء هم بکارهای اساسی و کلی میپردازند و گرفتار کارهای اداری نمیشوند .

۲ - چون وزیر بهداری تصور کرده که با الغای فرمانداری نظامی در تعقیب امور مربوط بمنع استعمال تریاک و ادویه مخدره وقفه پیدا خواهد شد فوری موضوع را در هیئت دولت بررسی نمایند که بعد از الغای حکومت

نظامی چه دستگاهی باید عملیات مربوط را انجام دهد و مرتکبین را با همان شدت تعقیب نماید .
البته اگر لایحه قانونی هم لازم باشد زودتر و قبل از پایان سال در تهیه آن اقدام کنید .
وزارتخانه‌ها باید مراقبت نمایند که بهیچوجه اشخاص معتاد در دستگاهها باقی نمانند .
آرزوی ما اینست که درینخصوص طوری عمل شود که ریشه این عادت مذموم بکلی قطع و آثاری از آن دیگر مشهود نباشد .
چنانچه از این بعد در ادارات لشکری و کشوری معتادی پیدا شود فرماندهان ورؤسای مستقیم آنها مسئول خواهند بود زیرا این تصمیم که بمنظور اعتلاء و سربلندی مملکت گرفته شده جدی و خلل‌ناپذیر است و در اینمورد هم هیچگونه اغماض و تبعیضی نباید بشود .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۵۱۴۶)

- ۱ - وزیر راه جدید نماید که انشاءالله قبل از شهریورماه سال آتی راه آهن تهران به تبریز برسد و از آن بهره برداری شود .
درانجام این قبیل کارها که از لحاظ کشور اهمیت آن بر کسی پوشیده نیست و برای استان آذربایجان هم از هر جهت جنبه حیاتی دارد باید شبانروز کار را ادامه داد تا تمام شود .
- راه آهن برای هر مملکتی حکم شریان را در بدن انسان دارد . ما اگر با تأییدات الهی بتوانیم زودتر راه آهن مشهد - اصفهان - شیراز و کرمان را هم انجام دهیم فصل برجسته ای بر تاریخ خدمات خود باین کشور افزوده ایم .
- ۲ - وزراء بیلان کارهای یکساله خود را قبل از شب عید بدفتر مخصوص بفرستند تا معلوم شود چه کارهایی انجام داده اند . در این گزارش باید امور را نسبت بسال گذشته مقایسه نمائید و پیشرفتهایی که در هر رشته ای نصیب شده است بطور واضح با توضیحات لازم روشن کنید ، ضمناً اگر نسبت بانجام یکی از دستورهائی که داده شده توفیق پیدا نکرده اید باید علل عدم توفیق و موانع کار را توضیح دهید .

اشرف احمدی هم دستورهای مربوط به نخست وزیر و سایر وزراء را که در جلسات هیئت دولت و در عرض سال صادر شده از دفتر ثبت مذاکرات استخراج و بدفتر مخصوص بفرستند تا با گزارشهای ارسالی وزراء تطبیق گردد و بدانیم در عرض سال در باب چه موضوعاتی دستور داده شده و کدام يك از آنها انجام نگرفته است .

یکوقت گفته بودم وزراء مثل بازی کنندگان میدان مسابقه باید در انجام خدمات مملکتی بایکدیگر مسابقه بگذارند و هر کس کوشش کند که در فعالیت‌های مربوط بمملکت از دیگری جلو بیفتد .

بیاری خداوند متعال و با تصمیم قاطع و راسخی که گرفته‌ایم تمام برنامه‌های اصلاحی و عمرانی دیر یازود حتماً اجرا خواهد شد ، چه سعادت از این بالاتر که افتخار قسمتی از آن هم نصیب شما شود .

بهر حال بیلان کار یکساله خودتان را روشن و واضح و زبان‌دار بفرستید مثلاً وزیر راه باید معلوم نماید که در عرض دوازده ماه چند کیلومتر راه ساخته و چه راههایی را تعمیر یا اسفالت کرده و چه اقداماتی در راه آهن و برای توسعه آن بعمل آورده است .

وزیر فرهنگ باید کارهایی که در توسعه فرهنگ - دانشگاههای ولایات ، مدارس ابتدائی و ایجاد بناهای جدید و غیره انجام داده جزء بجزء تعیین نماید و همینطور سایر وزراء در قسمتهای مربوط بخود باید فعالیت‌ها را شرح دهند .

ضمناً برنامه‌های آینده و تدابیر و ابتکاراتی را که در نظر دارید اجرا نمائید توضیح دهید .

اصول
سیاست شاهانه

درجده سال

۱۳۳۶

میت دولت

جلسه دوشنبه توزیح

(۱۳۳۶ر۱۹)

امروز اولین جلسه دولت جدید است^۱.
از خداوند توفیق خدمت بکشور و ملت ایران را برای همگی مسئلت دارم. البته آنچه در قسمت اصلاح امور و سازمان ادارات و بهبود زندگی مردم و کوتاه کردن دست اشخاص بدنام از دستگاهها لازم بود در روز معرفی دولت با آقایان تذکر دادم و مطالب لازم را خاطر نشان کردم، انتظار دارم با عزمی راسخ در اجرای سریع برنامه‌های تولیدی و عمرانی و تشویق مردم بفعالیت در رشته‌های مختلف بخصوص امور صنعتی و اقتصادی سعی و کوشش و مجاهدت نمائید و در تعقیب اقداماتی که قبلاً شروع شده و اقدامات لازمی که در امور مختلف باید شروع شود با نفسی تازه قدمهای محکم و استوار بردارید.

چون جلسه اول است لازم میدانم مقدمه^۲ این نکته را خاطر نشان کنم که اصولاً خوشم نمی‌آید مطالب را بیش از یکی دو دفعه تذکر دهم. باید

۱ - اولین جلسه دولت جناب آقای دکتر اقبال.

مجریان امر درست خودشان تشخیص دهند و حس انجام داشته باشند که آنرا بمرحله عمل و بموقع اجرا گذارند. اصول مطالب و مسائل را باید همیشه در نظر داشته باشید و هیچوقت فراموش نکنید و غفلت نورزید و سهل انگاری در امور مملکت و انجام وظیفه سنگینی که بعهده گرفته‌اید بخرچ ندهید زیرا تمدن جدید و پیشرفت سریع ملل دنیا دیگر بما اجازه نمیدهد که در کارها لاقید و سهل انگار باشیم.

همه باید بسوی هدف واحدی که عبارت از تأمین سعادت ملت و سر بلندی مملکت است با عزمی راسخ پیش برویم و افتخارات گذشته کشور عزیز خود را تجدید نمائیم و در اعتلاء و ترقی ایران بکوشیم که از کاروان تمدن عقب نمانیم.

اینک باز در تأیید مطالب سابق چند نکته را خاطر نشان میکنم :

۱ - اصول مطالبی را که در جلسات گذشته گفته‌ام و ابلاغ شده است برنامه کار خود قرار دهید و دنبال اقدامات سابق را بگیرد تا عملیات و اقداماتی که آغاز شده بجائی برسد.

۲ - شورای اقتصاد باید دستگاه خود را طوری مجهز و تکمیل نماید که همه برنامه‌های اقتصادی کشور را مورد مطالعه دقیق و عمیق قرار دهد.

منظورم اینست که این شورا طوری تجهیز شود که بتواند بر تمام دستگاههای اقتصادی کشور مسلط باشد. این دستگاه باید از وجود اشخاص مجرب و مطلع و متخصص در امور اقتصادی استفاده نماید و بدقت تمام امور اقتصادی را مطالعه کند و با تحصیل اطلاعات لازم از ممالک خارج و در نظر گرفتن مقتضیات و طبیعت کشور نقشه‌ها و برنامه‌هایی طرح نماید که مفید بحال اقتصاد کشور باشد و بطور کلی بتواند طوری امور اقتصادی تمام کشور را کنترل نماید که همیشه مثل عقربه ساعت جزئیات را نشان دهد و طوری مواظب و مراقب باشد که مملکت هیچوقت دچار انفلاسیون یا کمبود ارز نشود. یا با گرفتن آمار صحیح ناظر اجناس وارداتی باشد که اگر جنسی زیاده‌تر از ظرفیت و مصرف مملکت وارد شد از آن جلوگیری کند و بالعکس ورود اجناسی را که مورد احتیاج مردم است و زمینه آن در بازار خالی است تشویق نماید. وسائل تشویق صادرات را فراهم سازد و راهنماییهای لازم در قسمت تولید اجناس صادراتی و استاندارد کردن آن بنماید. این دستگاهی را که من میگویم اگر خوب کار کند خیلی دستگاه دقیق و حساس و مفیدی خواهد شد و تأثیرش در امور اقتصادی کشور خیلی زیاد است و بحال همه بازرگانان هم سودمند است.

۳ - بدولت سابق راجع باصلاح سازمان وزارتخانه‌ها دستور داده بودم اینکار یکی از اساسی‌ترین اقدامات دولت در امور اداری است که باید به‌بهترین وجهی انجام شود. در روز معرفی دولت تذکر دادم که اقدامات سابق را درینخصوص تعقیب کنید و گفتیم یکسال هم مهلت می‌دهم که وزارتخانه‌ها را از لحاظ سازمان اصلاح و از لحاظ اشخاص بدنام تصفیه نمایید. البته منظورم اصلاح و تصفیه کامل است والا آوردن فهرست تغییر و تبدیل رؤسا و کارمندان ادارات کار یک روز است، تکلیف کارمندان زائد را برطبق دستورهای سابق روشن نمایید باید اینکار یکسره شود که کارمندانهم پیش از این متزلزل نباشند.

۴ - بموضوع معاونین دائم خیلی اهمیت می‌دهم اقدامی کنید که زودتر قانون مربوطه از مجلسین بگذرد باید توجه داشته باشید که اساس تثبیت وزارتخانه‌ها با انتخاب معاونین دائم بستگی کامل دارد زیرا پس از تعیین معاونین ثابت وزراء بکارهای اساسی و سیاست کلی مملکت می‌پردازند و کارها بهتر پیشرفت می‌کند بعلاوه شورای معاونین ثابت میتواند با تشکیل جلسات منظم وسیله اصلاح امور اداری و تغییر روشهای سابق را فراهم نماید.

۵ - ازدیاد تولید از واجبات است این اصل مهم و واجب را همیشه در نظر داشته باشید و برنامه‌ای برای آن تنظیم نمایید. البته در قسمت تولیدات کشاورزی موضوع میوه‌جات را از نظر دور ندارید و وسائلی برای تشویق مردم باحداث باغات میوه بخصوص مرکبات فراهم سازید. متأسفانه موضوع دفع آفات میوه‌جات هنوز پیشرفتی نکرده و آنطوریکه در لبنان و ممالک دیگر از آن نتیجه گرفته‌اند در مملکت ما نتیجه گرفته نشده باید علت عدم پیشرفت را جستجو کنید و حتی عده‌ای از مأمورین را به لبنان و ممالک دیگر برای مطالعه در قسمت دفع آفات درختی اعزام دارید. در لبنان معجزه نمیکنند که سیب و پرتقال خود را باین خوبی و بی‌عیبی عمل می‌آورند حتماً در دفع آفات خوب دقت شده است.

دولت باید همانطور که در قسمت تغییر بذر اقدام میکند در قسمت تغییر و تبدیل و اصلاح انواع میوه‌جات هم اقدام نماید و نهال و قلمه‌های سالم را وارد کند و بکسانی که حاضر باحداث باغ هستند مجاناً یا با گرفتن مبلغ ناچیزی واگذار نماید.

۶ - مطالعات لازم برای از بین بردن مرکزیت - مرکزیت عجیبی که در تهران بوجود آمده موجب گردیده که سایر شهرستانها آنطور که مورد

انتظار ما بوده پیشرفتی نکرده‌اند و از جهات اجتماعی محروم مانده‌اند. این موضوع بسیار مهم و قابل توجه است. با مطالعه سوابق امر و بررسی‌های دقیق دیگر ترتیبی اتخاذ نمائید که این مرکزیت کم کم از بین برود و کلیه امور در تمام کشور تقسیم گردد.

باید کارهایی که مربوط ب مردم است بخود آنها سپرده شود و امور شهرداری و فرهنگ و بهداری و امثال آن بخود آنها واگذار گردد.

بعلاوه با هدایت مردم در تشکیل انجمن‌های دهات و انجمن‌های شهر و سایر انجمن‌ها و وارد کردن آنها در امور اجتماعی آنان را برای در دست گرفتن مقدرات خود آماده نمائید. زیرا مفهوم عدالت اجتماعی آنست که مردم در حکومت کشور شریک باشند.

هیچ وزارتخانه‌ای حق ندارد که مایحتاج ادارات شهرستانها را از قبیل کاغذ - پاکت و لوازم التحریر و میز و صندلی و امثال آن در تهران تهیه نماید بودجه هر استانی باید تا دینار آخر در همان استان بمصرف برسد من دستور داده‌ام بعضی تأسیسات نظامی را بشهرستانها منتقل نمایند که کم کم سد مرکزیت شکسته شود.

در زمینه اعطاء اختیارات بیشتری باستانداران و رؤسای دیگر استانها مطالعاتی انجام دهید و کم کم ترتیبی فراهم آورید که این مرکزیت عجیب و غریب از بین برود.

۷ - تقسیم خالصجات دولتی و اجرای برنامه تحدید مالکیت -

همانطور که تقسیم اراضی و املاک سلطنتی را دنبال میکنیم دولت هم باید موضوع تقسیم خالصجات را هر چه زودتر بمرحله عمل و اجرا در آورد و قانون تحدید مالکیت را تهیه و بمجلس تقدیم دارد این رفورم ارضی و اجتماعی را که ما از سال ۱۳۲۹ شروع کرده‌ایم همینطور ادامه خواهد داشت تا آخرین قطعه املاک سلطنتی و خالصجات دولت سپس املاک بزرگ تقسیم گردد.

زارعین باید حتماً مالک آب و زمین گردند تا باین آب و خاک مقدس و سرزمین چند هزار ساله خود بیشتر علاقمند شوند و درازد یاد تولید بکوشند و از دسترنج و نتیجه زحمات خود بنحو بهتر و بیشتری متمتع گردند.

از حالا باید نقشه کار را تهیه نمائید که بموازات تقسیم اراضی بزرگ برنامه مربوط به بستن سد و حفر چاههای عمیق و احیاء قنوات مخروبه صورت گیرد و شرکتهای تعاونی کشاورزی در دهات و قصبات بوجود آید.

از حالا باید بفکر وسائل کار و تهیه آب باشید و کلاسهای نقشه کشی

ونقشه برداری تشکیل دهید وعده‌ای از اهالی دهات را که دارای استعداد باشند بادادن تعلیمات لازم برای تشکیل و اداره شرکت‌های تعاونی دهات آماده و تربیت نمائید .

از طرف دیگر باید نظر شرکت‌های خارجی را برای فروش وسائل جدید زراعتی با قسط بیست ساله یا مدت بیشتری جلب کنید . زیرا رفورم ارضی یکی از مسائل بزرگ اجتماعی است که اگر برای این تحول عظیم مقدمات صحیح از روی کمال دقت فراهم نشود و پیش‌بینی‌های لازم از هر جهت قبلاً بعمل نیاید از آن نتیجه خوب و مورد نظر گرفته نمیشود .

چه فایده دارد که شما زمین برعیت بدهید ولی در کنار آن دستگاہی نباشد که بجای مالک باو مساعدت مالی و راهنمایی‌های فنی نماید . باید اول همه جور وسیله برای زارع که عنوان مالک کوچک یا باصطلاح خرده مالک پیدا میکند فراهم گردد تا کم کم رعیت فعلی یعنی مالک آئینده بتواند روی پای خود بایستد . اگر غیر از این باشد مسلماً نتیجه معکوس میگیرند و زندگی آنها بدتر گسیخته میشود .

بهر حال باید بطور کلی ایجاد خرده مالک در سراسر کشور یکی از اصول برنامه دولت و نقشه‌های اصلی کار شما باشد و مستمراً در این راه قدم‌های لازم برداشته شود . من اینکار را شخصاً شروع کردم تا دیگران تشویق گردند و خود بشخصه موجبات اجرای این نظرو رفاه و آسایش کشاورزان را که از طبقه نجیب و زحمتکش کشورند فراهم سازند زیرا با وضع فعلی دنیا دیگر محال است که مالک در اروپا یا امریکا زندگی مجللی برای خود تشکیل دهد و باسراف و تبذیر و تفریح و تفنن بپردازد ولی هزینه آنرا یک عده زحمتکش زیر آفتاب سوزان تابستان یا سرمای لرزان زمستان تهیه نمایند .

البته نظر ما در تقسیم اراضی بزرگ بهیچوجه سلب مالکیت نیست بلکه تحدید مالکیت است یعنی هر کس صاحب آن مقدار زمین خواهد شد که بتواند آنرا بطرز صحیحی اداره نماید .

اصول استثمار ملک در دنیای متمدنی امروز محکوم بفنا است و دیگر طرفداری ندارد . نقشه ما اینست که املاک بزرگ را با بهای مناسبی خریداری کنیم و پس از تقسیم بقطعات کوچک با اقساط طولانی بزارعین بفروشیم و شرکت‌هایی برای کمک با آنها تأسیس نمائیم .

اصولاً دولت باید تا وقتی که برنامه کامل اصلاحات ارضی در سراسر مملکت عملی نشده برای کمک بزارعین برنامه‌های مفیدی که در دهات و قصبات

قابل عمل و اجرا باشد و منافع این طبقه را تأمین نماید تنظیم کند .

۸ - تشویق جوانان تحصیل کرده - جوانان چراغ امید و نهال آرزوی ما هستند آنان نگاهبان وزمامدار آینده و حافظ استقلال کشورند . آنها را باید مجهز و آماده برای انجام وظیفه خطیر خود نمایند زیرا در آینده خواهی نخواهی زمام امور کشور باید با آنها سپرده شود . پس بهتر است از هم اکنون ب فکر تربیت صحیح آنها باشید و با تنظیم برنامه های عملی و سیله تشویق و هدایت جوانان صالح و وطن پرست را فراهم کنید و با شرکت دادن آنها در امور مملکت از وجود آنها و تحصیلاتشان استفاده نمائید .

ترتیبی بدهید تا آنهایی که در خارج از کشور رنج تحصیل و غربت را تحمل کرده اند بمحض مراجعت وارد کارهای مناسب شوند و مدتها بلا تکلیف نباشند . اصولاً باید تشکیلاتی بمنظور کمک بدانشجویان داخلی و خارجی و راهنمایی و تهیه کار برای آنها بوجود آید که دائم با این طبقه در هر حالی که هستند در تماس باشد و حوائج آنها را بداند و انجام دهد . امروز تشکیل چنین سازمانی بسیار ضروری بنظر میرسد .

۹ - و اما موضوع کارگران - وضع کارگران باید تغییر پیدا کند حداقل دستمزد باید بمیزانی باشد که بتواند حداقل زندگی خود را تأمین نمایند . این طبقه نیز از عوامل مؤثر مملکت هستند ، در بهبود زندگی آنها کوشش کنید و کارفرمایان را طبق تبصره قانونی که از مجلس گذشته و ادار نمایند که تدریجاً برای آنها خانه بسازند . طبق این تبصره هر کارفرمایی که بیش از یکصد نفر کارگر داشته باشد موظف است برای آنها خانه بسازد در اجرای این دستور قانونی نهایت شدت بکار برید اینکار باید در همه شهرستانهایی که کارخانه و کارگردارد مثل اصفهان - شیراز - مشهد - شهرضا - اهواز - تبریز - زنجان و نظائر آن شروع شود . و باید خود دولت هم در کارخانجات خود پیشقدم باشد .

در ضمن باید برای ایجاد کار در مملکت پیش بینی های لازم هم بشود زیرا با مکانیزه کردن کشاورزی و استفاده از کارخانجات مدرن که قسمت های عمده آن بطور اتوماتیک کار میکنند باید کسانی که بیکار میشوند در قسمت های دیگر بفعالیّت بپردازند و این مسئله محتاج مطالعه و پیش بینی لازم است .

من معتقدم همانطور که کشاورزان باید دارای آب و زمین بشوند کارگرانهم همانطور باید در کارخانجات سهمیم یا در منافع شریک باشند تا بیشتر دلسوزی و علاقمندی در کار خود بخرج دهند .

همانطور که ایجاد خرده مالک زارعین را بآب وزمین و کشاورزی
علاقمند میکند صاحب سهم بودن کارگر یا شرکت او درمنافع هم علاقه او را
بکار و فعالیت افزایش میدهد. بعلاوه اختلاف بین کارگر و کارفرما از بین
می‌رود.

اینها مطالبی بود که بنظم آمد و بعنوان اصول برنامه دولت درسال
جاری تذکر دادم البته مطالب زیاد دیگری هم هست که ضمن جلسات آتی
خاطر نشان خواهم کرد فعلاً اصول مهم را یادآوری نمودم.
البته خود دولت باقتضای وظیفه و مسئولیتی که دارد بجزئیات امر
توجه خواهد کرد و اقدامات لازم را برای پیشرفت و ترقی کلیه اموراجتماعی
و در تمام شئون کشور انجام خواهد داد. امیدوارم برنامه کار خود را روی
اصولی که گوشزد کردم و اصولی که قبلاً گفته‌ام تنظیم نمائید.
بدیهی است اجرای همه آنها بستگی به همت - علاقتمندی بلکه فداکاری
شما دارد.

این نکته را هم بدانید که برای انجام این امور و امور دیگری که
مفید بحال مردم باشد همیشه از حمایت و تقویت و پشتیبانی کامل من برخوردار
خواهید بود.
البته مطالب لازم دیگر را ضمن جلسات بعدی تذکر خواهم داد.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۲۳۳)

- ۱ - راجع بوضع غله و افزایش قیمت آن بمنظور کمک بزارعین و از لحاظ ازدیاد تولید سالها است بحث میشود ولی نتیجه‌ای گرفته نشده دولت باید این موضوع را فوراً مورد مطالعه قرار دهد و راجع با افزایش قیمت آن تصمیم لازم بگیرد که کشاورزان در ازدیاد تولید تشویق شوند .
- ۲ - یکی از اقدامات اساسی اینست که کارمندان دولت را سیر نگهدارید و معاش و مسکن آنها را تأمین نمائید و وضع آنها را باتدوین قانون استخدامی که بر اساس متداول ممالک مترقی جهان همه‌نوع پیش‌بینی در آن شده باشد روشن و در کار خود تشویق و بآینده امیدوار سازید .
- ۳ - بودجه‌ای که برای بنگاه آبیاری پیش‌بینی شده کافی نیست و بنگاه مزبور باشش میلیون تومان بودجه هیچ کار اساسی نمیتواند انجام دهد. آینده مملکت آینده محصول زراعتی است یکی از طرق کمک بزارعین که بعداً مالک زمین میشوند تهیه آب برای آنها است که اگر این بنگاه تقویت شود میتواند نقش مهمی را در موقع تقسیم اراضی بزرگ بعهده بگیرد و آب کافی برای مالکین جدید (کشاورزان فعلی) تهیه نماید بهتر است این مقدمه

اساسی را قبلاً شروع کنید .

بهر حال در غیاب من در موضوع بودجه آبیاری فکری بکنید و راه حل معقولی پیدا نمائید که لااقل بودجه آن به پنج برابر بودجه پیش‌بینی شده افزایش یابد . این بنگاه اگر وظائف خود را خوب انجام دهد بطور قطع در بالا بردن سطح تولید بسیار مؤثر است بشرطی که برنامه تقسیم املاک روی این اصل قرار گیرد که زمین با آب بدست کشاورزان داده شود .

۴ - باید دستگاههای وصول مالیات بردرآمد با جدیت وبدون ملاحظه وتبعیض کار خودش را انجام دهد . با مقایسه میزان وصول مالیات مستقیم قبل از شهر یور که بالغ بر شصت میلیون تومان بوده ورقم وصولی سال گذشته که گویا بیکصد میلیون تومان رسیده معلوم میشود این دستگاه درست کار نمیکنند زیرا با در نظر گرفتن تناسب سایر قسمت‌ها این تناسب صحیح بنظر نمی‌رسد . باتوجه باینکه بعضی قیمت‌ها ده برابر ترقی کرده علی‌القاعده باید وصولی مالیات بردرآمد با این تناسب ده برابر یا لااقل پنج برابر بالا رفته باشد . باید عیوب کار را پیدا کنید و در رفع آن بکوشید .

۵ - موضوع طلب راه‌آهن را از ارتش جدی تلقی کنید و ترتیبی برای تسویه آن بدهید . باید بدین مؤسسه کمک شود که بتواند روی پای خود بایستد و کم کم خطوط خود را در اغلب نقاط کشور توسعه دهد .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۴۴۶)

۱ - وزیر کشور با مطالعه تمام اختیارات فعلی استانداران و بررسی در زمینه اختیاراتی که باید بآنها داده شود لایحه جامعی تهیه و در یکی از جلسات دولت مطرح نماید . با استانداران باید اختیارات بیشتری داده شود که بتوانند موجبات عمران و آبادی حوزه‌های مأموریت خود را فراهم کنند و مردم را در کارهای اجتماعی مربوط بآن حوزه بیشتر شرکت دهند .

۲ - موضوع ملی کردن صنایع قند مورد بحث و مذاکره قرار گرفت و عقاید مختلفی اظهار شد - شاهنشاه فرمودند من شخصاً با ملی کردن صنایع قند موافق نیستم زیرا اصولاً نظر من اینست که باید کم کم بعضی کارخانه‌های دولتی و کارخانجات نساجی را بمردم واگذار نمود ، و ترتیبی داده شود که جز کارخانجات صنایع سنگین و مهمات سازی بقیه کارخانجات تدریجاً بدست مردم سپرده و اداره شود . باید حتماً صنایع کوچک دست مردم باشد . مکرر گفته‌ام که کارخانجات دولتی را بکارگران یا مردم واگذار کنید . در قسمت فرهنگ و بهداشت هم کراراً همین نظر را تذکر داده‌ام . این اصلی که دولت در هر کاری مداخله نماید و مردم کنار باشند اصل غلطی است

و این اصل غلط باید از بین برود .
ما عوض اینکه خود را گرفتار این کارخانجات نمائیم و در بعضی هم
ضرر بدهیم باید آنها را بمردم واگذار نمائیم و برنامه ایجاد کارخانه ذوب آهن
را عملی سازیم که اثر ارزش آن برای مملکت قابل انکار نیست .
متأسفانه جنگ دوم جهانی اجرای این برنامه را که ستون و پایه
اساسی صنایع مملکت است بتأخیر انداخت ولی ما باید این نظر را بصورت
عمل درآوریم و این شالوده اساسی را برای استفاده نسل معاصر و نسل‌های
بعد پی‌ریزی کنیم .
کسانی که ایجاد کارخانه ذوب آهن را برای مملکت ما نافع نمیدانند
دشمن ترقی و سعادت ملت و مملکتند زیرا ما که در راه توسعه صنایع و کشاورزی
خود قدم بر میداریم حتماً احتیاج بوجود دستگاه ذوب آهن داریم و ضرورت
اینکار بنظر اشخاص واقع بین و مآل اندیش برای کشور ما قابل تردید
نخواهد بود .

جلسه دو شنبه

توخ

(۳۶۷۸)

۱ - وضع کتب تحصیلی محصلین خوب نیست - کتابهای درسی بااستثنای تعداد معدودی بقیه خیلی افتضاح است مطالب بعضی از کتابهای درسی از روی دقت تنظیم نشده است .

البته وزیر فرهنگ میدانند که موضوع کتب درسی از لحاظ تعلیم و تربیت بسیار مهم و قابل دقت است زیرا منظور ما تنها باسواد کردن شاگردان نیست بلکه میخواهیم روح آنها را پرورش دهیم که مردانی شجاع - وطن پرست - وظیفه شناس - امین و صدیق و درستکار بار آیند .

اگر شما مطالب کتابهای قرائتی را بر روی این اصول تلفیق نکنید پس از چه راهی میخواهید برای پرورش روح آنها استفاده نمایید .

عده ای از فرهنگیان مجرب و دانشمندان بی غرض را دعوت کنید و اصولاً برای کتب درسی فکری نمائید که برای مملکت و استفاده جوانان حاوی مطالب مفید باشد و وقت دانشجویان هم بی خود تلف نشود . شخص وزیر فرهنگ در این امر مسئولیت دارد و باید زودتر اقدام نماید و نقائص کتب درسی را با دقت رفع کند .

۲ - گفته بودم بررسی شود که کم کم مشاورین سازمان برنامه را با استثنای قسمت‌های مهم فنی که قطعاً ضروری و لازم است محدود نمایند و حتی المقدور از وجود جوانان تحصیل کرده ایرانی در رشته‌هایی که از عهده برمی‌آیند استفاده کنند. آخر يك روز باید باین مشاوربازی خاتمه دهید. این فکر که خارجیها بر ایرانیها تفوق دارند باید از بین برود، مکرر ثابت شده که استعداد بعضی از تحصیل کرده‌های ایرانی اگر بیشتر از خارجی نبوده کمتر هم نبوده است منتها وسیله کار برای آنها آنطور که باید فراهم و موجود نیست، باید وسائل لازم را کم فراهم نمود و اموری را که جوانان ما میتوانند بدون کمک دیگری انجام دهند بآنها واگذار کرد تا کم استعداد آنها پرورش یابد و لااقل در مراحل اولیه فنی احتیاجات ما مرتفع گردد.

۳ - وزارت صنایع و معادن و وزارت کار با مطالعه قوانین ممالک همجوار و در نظر گرفتن اوضاع و احوال اجتماعی ایران طرحی برای قانون کسب تهیه نمایند.

۴ - وزارت امور خارجه گزارش مربوط به راه آهن میرجاوه - زاهدان و وزارت کشاورزی گزارش مربوط بکف سازی رود هیرمند را برای ملاحظه و بررسی بدفتر مخصوص بفرستند.

۵ - راجع باراضی بایر و طرز استفاده از آنها طرحهایی رسیده که بنظر قابل توجه و دقت است. برای رسیدگی باین طرحها کمیسیونی از اشخاص مطلع و بصیر تشکیل دهید و دقیقاً بررسی کنید که درین موضوع چه اقدامی میتوان انجام داد.

بدنیست از یونسکوه درینخصوص کمک بگیریید و تقاضا کنید که آنها هیئتی بمنظور مطالعه این موضوع با ایران اعزام دارند شاید آنها بهتر بتوانند راه عملی کار و طرز استفاده از این اراضی را نشان دهند.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۷۱۵)

۱ - نظرات مختلفی راجع بوجوهی که از محصلین دبیرستانها گرفته میشود رسیده است و له و علیه آن استدلال شده است . این نظرات را در هیئت دولت مورد بررسی قرار دهید و آنچه را بمصلحت تشخیص دادید بهمان قرار اقدام نمائید .

البته هر قدر بتوانید تسهیل در کار تحصیل فراهم نمائید برای تشویق جوانان و ایجاد امید در آنها بهتر است .

۲ - برای دانشجویان بی بضاعت و با استعدادی که مایلند در خارج از کشور بتحصیلات خود ادامه دهند چند بورس تحصیلی از محل فرهنگ یا اوقاف یا اعتبار دولت تعیین نمائید . بداره املاک هم دستور داده ام همین نظر را اجرا نماید ، این موضوع مورد علاقه منست ، زیرا غالباً بین این اشخاص جوانان باهوش و لایق و با استعدادی وجود دارد که بواسطه عدم توانائی مالی نمیتوانند بتکمیل معلومات خود پردازند و بالاجبار دنبال تحصیل معاش میروند .

حیف است که اینگونه استعدادها ضایع شود و بجرم عدم بضاعت ،

آنها از رفتن بخارج با اینکه آرزو دارند محروم گردند .
وزیر فرهنگ محرمانه برؤسای آموزشگاهها دستور دهد که از اول
اینگونه اشخاص را در نظر بگیرند و کلاس بکلاس مراقب آنها باشند و پس
از پایان تحصیل آنها را معرفی نمایند .
همیشه در هر کلاسی یکی دو نفر پیدا میشود که امتیازات زیادی
بر سایرین دارند ، مسئولین آموزشگاهها باید آنها را زیر نظر بگیرند و پرونده
محرمانه ای برای آنها تشکیل دهند و نظرات خود را در آن منعکس سازند .
البته اخلاق و رفتار آنها هم همواره باید مورد نظر باشد .
۳ - گزارش سفیر کبیر ایران در باب لوله نفتی که از ترکیه باید
بگذرد خواندم این گزارش خیلی مختصر بود وزیر خارجه توضیحات بیشتری
از ایشان بخواهد و با کسب اطلاعات لازم از طرق دیگر گزارش مشروحی
با توضیح جزئیات تهیه نماید که در یکی از جلسات روز دوشنبه مطرح گردد .
این موضوع بسیار حائز اهمیت است و اگر انشاء الله عملی شود تأثیر کلی
در درآمد نفت و بالتبع نتیجه اقتصاد مملکت خواهد داشت .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۷۲۲)

۱ - همانطور که در جلسه افتتاحیه مجلس سنا گفتم باید موضوع مبارزه با استعمال و کشت تریاک و مالاریا جداً تعقیب شود اینک نیز میخوام بشما بگویم که از لغت مبارزه بالاتر بروید و در تعقیب این مسائل جهاد نمائید. مأمورینی که در انجام وظائف خود قصور و غفلت کرده اند و در اثر اهمال و سهل انگاری یا سوء نیت آنها نقاطی در لرستان خشخاش کاری شده باید شدیداً تنبیه و مجازات شوند. از طرفی باید مأمورین لشکری را که در امحاء کشت مزبور مجاهدت بخرج داده اند و بخوبی انجام وظیفه نموده اند تشویق کنید.

۲ - وزیرای جنگ و راه برای ساختن فرودگاههایی که در نقاط مملکت لازم است از کمپانیهای خارجی راجع بشرائط و ترتیب استهلاك اقساط آن اطلاعاتی تحصیل نمایند، درین مورد بهتر است بشرکتهای مختلف مراجعه شود که هر کدام مقرون بصرفه و صلاح باشد با آن کمپانی قرارداد بسته شود. البته موضوع فرودگاههای شیراز و اصفهان را هم از نظر دور ندارید.

۳ - گزارشی رسیده که جریان دادگستری در قسمت رسیدگی بامور

مربوط بقاچاق خیلی طول میکشد و تا صدور حکم نهائی حق کاشفین پرداخت نمیشود. باید در این باب فکری بکنید که حقوق کاشفین بمحض کشف قاچاق از هر محلی که میسر است پرداخت گردد که در مبارزه با قاچاق تشویق شوند و منحرف نگردند.

بمتصدیان دادگاههایی که بامور قاچاق رسیدگی میکنند اضافه کار بدهید که کارهای مربوط بامور قاچاق را سریعتر و خارج از نوبت و حتی در اوقات غیر اداری انجام دهند که تکلیف متهمین هم زودتر معلوم شود.

۳ - وزیر دارائی بعرض رسانید که چهارده سال است در وزارت دارائی بحسابها رسیدگی نشده است فرمودند هر چه زودتر اشخاص امین و مورد اعتمادی بگمارید که بکلیه حسابها رسیدگی نمایند. ضمناً فرمودند کاری کنید که همیشه مردم ازدخل و خرج مملکت آگاه شوند و مجلس نظارت قانونی خود را اعمال کند این روش را همواره رعایت کنید که همه چیز را در معرض اطلاع مردم قرار دهید و هیچ چیزی را مکتوم ندارید - زیرا کسی که مالیات میدهد باید بداند که این مالیات بچه نحوی خرج شده و بچه مصرفی رسیده است. مردم اگر از حقائق امور باخبر باشند همیشه با کمال میل با شما تشریک مساعی میکنند و مالیات حقه و قانونی دولت را با طیب خاطر و رضایت کامل میپردازند.

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۶۸۲۷)

۱ - بنا بود لایحه جامعی برای قانون استخدام کشوری تهیه شود - لازم است در تهیه این لایحه و تقدیم آن بمجلس زودتر اقدام کنید. در طرح مزبور باید حداقل معیشت برای اشل حقوق در نظر گرفته شود که اساس زندگی کارمند تأمین گردد. اصول تشویق، تنبیه، ومدارج علمی، وبخصوص مراتب اخلاقی، باید مورد نظر باشد و در طرح تنظیمی پیش بینی شود. لایحه قانونی را طوری تهیه نمائید که کارمندان دولت از لحاظ معیشت، ثبات در کار، و وضع آینده خود، ومیزان دریافتی هنگام بازنشستگی وحق بیمه نگرانی نداشته باشند. موضوع کمک بآنها را از لحاظ جنسی ونقدی نیز مورد مطالعه قرار دهید.

اصل لیاقت، وحسن شهرت، و اخلاق، وصحت عمل، وابتکار، وپشتکار، وجدیت ووظیفه شناسی کارمندان را از شرائط ترفیع وترقی پایه آنها قرار دهید وسعی کنید که اصول تبعیض را ازدستگاههای اداری از بین ببرید وباینوسیله در امور اداری استقرار وثبات برقرار نمائید.

بهر حال اصل تشویق خدمتگزاران وتنبیه خیانتکاران را هیچوقت

از نظر دور ندراید. سعی کنید طرحی را که بمجلس می‌دهید از هر جهت جامع و کامل باشد که دومرتبه محتاج بتغییر و تبدیل آن نشوید. این قانون باید کاملاً بارعایت اصولی که در دنیای مترقی پذیرفته شده تنظیم گردد. قوانین سایر ممالک را مطالعه کنید و از هر کدام قسمتی را که متناسب با وضع مملکت ما باشد اقتباس نمایید.

۲ - گفته بودم برای حل مشکلات مربوط بمسکن دولت مطالعاتی انجام و با شرکتهای خارجی مکاتبه نمائید شاید بتوانید راهی برای حل این مشکل پیدا کنید.

موضوع تهیه مسکن برای همه بالاخص برای کارمندان دولت از اهم مسائلی است که باید همیشه مورد نظر واقع شود. دولت باید در موضوع خانه‌های پیش ساخته شده از لحاظ اینکه ممکن است سریعتر وسیله اجرای این منظور فراهم شود نیز مطالعه نماید.

من بکرات گفته‌ام که در بیست سال آینده جمعیت ایران تقریباً دو برابر خواهد شد و ما به بیش از دو برابر خانه‌های فعلی نیازمند مسکن هستیم و اینکار از حالا پیش‌بینی لازم دارد.

درینموقع بی‌مناسبت نیست که این نکته اساسی را تذکردهم که دولت نباید همیشه هم خود را در راه امور روزانه صرف کند و خوشحال باشد که امروز را گذرانده و بآخر رسانیده است.

اعضاء دولت گذشته از اینکه در مقابل نسل حاضر مسئولیت دارند باید برای رفاه نسل آینده هم پیش‌بینی‌های لازم بنمایند بنابراین پایه‌های اساسی برنامه دولت باید از دو قسمت تشکیل شود - :

اول اجرای برنامه‌هایی که برای استفاده نسل معاصر و در مدت کوتاهی باید به نتیجه برسد.

دوم طرح برنامه‌هایی که نسل آتی هم از آن برخوردار گردد، این برنامه‌ها که باصطلاح برنامه‌های طویل‌المدت نامیده میشود باید بتدریج بموقع اجرا گذاشته شود.

موضوع خانه سازی هم یکی از برنامه‌هایی است که ممکن است لااقل ده پانزده سال وقت لازم داشته باشد، این برنامه باید طوری تهیه شود که هر دولتی که سرکار باشد دنباله آنرا بگیرد تا به نتیجه برسد.

تحصیل اطلاع از کمپانیهای خارجی یکی از مقدمات اولیه و پایه‌های اصلی امر خانه سازی است.

آرزوی ما اینست که روزی برسد که برای همه کارمندان خانه سازمانی ساخته شود و باشگاهها و شرکتهای تعاونی تعمیم یابد که کارمندان از لحاظ مسکن آسوده شوند و هم اجناس ارزان در دسترس آنها قرار گیرد. خانههای سازمانی نگرانی کارمندان را از لحاظ انتقال به شهرستانها هم رفع میکند و دیگر آنها برای ماندن در تهران اینهمه متشبث و متوسل نمیشوند زیرا وقتی بهر جا منتقل شوند خانه راحتی برای زندگی داشته باشند بهیچوجه از نقل و انتقال ناراحت نمیشوند.

۳ - یکی از مسائل لازم دیگر احداث چند پارک در نقاط مختلف شهر و بین شهر و شمیران برای بازی خردسالان و تفریح و وقت گذرانی و هواخوری مردم است.

تا اراضی بین شهر و شمیران بقطعات کوچک تقسیم نشده این نظر را عملی سازید که بعداً باشکال برنخورید. زیرا با این نهضت ساختمانی که از طرف مردم شروع شده دیری نخواهد گذشت که شهر و شمیران تدریجاً بهم متصل میشود و زمینی برای این نوع کارهای ضروری باقی نخواهد ماند. هر قدر شهر بزرگتر شود و جمعیت افزایش یابد احتیاج بوجود چنین پارکهایی بیشتر احساس میشود. در تمام پایتختها و شهرهای بزرگ دنیا این قبیل پارکها احداث شده و مورد استفاده عموم است.

۴ - با مطالعاتی که شده ایجاد سد لار از مهمترین امور عمرانی برای منطقه تهران بشمار میرود. باید وسیله متخصصین بی نظرو بیغرض مجدداً با دقت بررسی نمائید که بچه وسیله میشود این منظور را که بعضیها معتقدند از لحاظ تأمین آب تهران و کشاورزی و تولید برق نتایج سودمندی دارد عملی نمود. منظورم اینست که مقدمات اینکار اگر واقعاً ثمربخش است زودتر فراهم گردد.

ما با اینکه بامور عمرانی کشور از هر قبیل باشد علاقه شدید داریم ولی در عین حال مایل نیستیم که وجوه مملکت در طریقی مصرف گردد که کاملاً مثرتر واقع نشود یا نتیجه در مقابل مخارجی که شده آن مقدار ارزش را نداشته باشد.

همواره در کارهای عمرانی باید دو هدف داشته باشید هدف اول اینست که مردم زودتر بمنافع آن کار عمرانی برسند و از آن متمتع گردند هدف دیگر اینکه اعتبارات عمرانی در راهی مصرف شود که حقیقه ارزش داشته باشد.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۹۱۱)

- ۱ - تامالکیت اراضی محدود نشده وصول مالیات از املاک مزروعی و تجدیدنظر در میزان آن برای تأمین عدالت اجتماعی و جلوگیری از خطر انفلاسیون ضروری است .
وزیر دارائی باید با بررسی کامل اقدامات لازم در این باب انجام دهد و طرح جامعی تهیه نماید - در این طرح باید همه جهات در نظر گرفته شود.
- ۲ - وزرای گمرکات و مشاور موضوع کارخانه کاغذ سازی را مورد مطالعه قرار دهند که بچه نحو میشود در اجرای این نظر اقدام نمود و مواد اولیه کارخانه را از چه جنسی و در کدام نقطه مملکت بهتر و با صرفه تر میتوان فراهم ساخت منظورم اینست که موضوع پوستهای شلتوک و کاه و غیره دقیقاً مورد مطالعه قرار گیرد و از روی حساب دقیق وضع ایجاد کارخانه کاغذ سازی در یکی از نقاط کشور که مناسب تر باشد روشن گردد .
- ۳ - مدیر عامل سازمان برنامه گزارش مربوط با استفاده از روده های ارس و اترك را بدقت تهیه نماید ، اگر هزینه استفاده از آبهای مرزی ایران و شوروی از محل سازمان برنامه مقدور نیست وزارت دارائی با گرفتن وام

ازبانك ملی اعتبار لازم را تأمین و در بودجه سال ۱۳۳۷ بنگاه آبیاری منظور دارد .

اگر این طرح مشترك اجرا شود از آب آن میتوان متجاوز ازدویست هزار هکتار زمین بایر و لم یزرع اطراف آنجا را کشت و زرع نمود و مورد استفاده قرار داد .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۱۰۲)

۱ - وزیر کشاورزی باید فکری برای استفاده زراعتی از اراضی بایرنزدیک تهران بنماید زیرا با ازدیاد جمعیت و احتیاجات روزافزون ساکنین شهر و حومه قهری است که آوردن مواد لازم خواربار از شهرستانهای دیگر و افزودن کرایه حمل و احتساب خسارت ضایعات و غیره بر قیمت اصلی آن موجب افزایش قیمت در موقع فروش آنها خواهد شد و با چند برابر قیمت اصلی بدست مصرف کننده میرسد .

در قسمت وضع بسته بندی و نگاهداری سبزیجات و میوه جات بطریق که در دنیای متمدن معمول است نیز مطالعات لازم انجام دهید و وسائل اینکار را فراهم نمائید که جلوگیری از فاسد شدن این قبیل چیزها بشود .
حتماً دیده اید که نخود و لوبیا و سایر حبوبات و امثال آنرا در قوطی بطور کنسرو حفظ میکنند و مدت‌ها سالم میماند . این کارهای جزئی گذشته از فوائد بیشتر دیگر نفعش هم مستقیماً بکشاورزان میرسد . از طرفی خرج زیادی هم ندارد - وزارت کشاورزی اگر درست وظائف خود را انجام دهد بایک توجه جزئی خیلی کارهای مفید بِنفع مملکت و طبقه کشاورز انجام

خواهد شد .

همه کارهای مفید ابتکار ، نقشه ، وعلاقه ، وحوصله ، ودلسوزی ،
و پشتکار ، میخواهد .

در قسمت جنگلها هم مراقبت نمائید که آنچه باقیمانده نگاهداری
شود و آن قسمتی که از بین رفته دوباره احیاء گردد و هر جا استعداد جنگل شدن
دارد مقدمات آن فراهم شود . ضمناً يك روز در تمام کشور برای درختکاری
معین شود و در حفظ وحراست درختهایی که در آن روز غرس میشود مراقبت بعمل
آید وبکسانی که در سال تعداد زیادی درخت غرس کرده اند پاداش وجایزه بدهند.
آئین درختکاری از سنن مقدس نیاکان ما است ، اگر این آئین
درست اجرا شود در عمران وزیبائی وتعديل آب وهوای کشور تأثیر بسزائی
دارد . بعلاوه جنگلها برای بهره برداری یکی از منابع بزرگ و پرخیر و برکت
کشور است که اگر درست بآن توجه شود ، ووسائل وسازمان مجهزی بوجود
آید ، وراههای داخلی آنها ساخته شود ، وکارخانجات مورد احتیاج در
مجاورت آنها تأسیس گردد ، عایدات آن در سال بسیار قابل توجه خواهد بود .

۲ - وزیر جنگ با مشاوره با اشخاص مطلع وکسب اطلاعات لازم
زمینه تهیه قانونی رابرای استفاده از افرادوظیفه در کارهای آبادانی وساختمانی
مملکت فراهم سازد و ترتیبی بدهد که سربازان مدتی از خدمت خود را در امور
عمرانی کشور صرف نمایند بعلاوه کسانی را که بعلتی برای انجام کار سربازی
توانائی بدنی ندارند وتقاضای معافیت میکنند باید برای کارهای دیگری
مورد استفاده قرار داد و کارهای متناسب باوضع مزاجی آنان ووظائف متناسبی
که از عهده آنان بر آید بآن محول نمود زیرا دلیل ندارد که یکعده از جوانان
مملکت خدمت مقدس سربازی را انجام دهند وعده دیگر با تشبث درست یا
نادرست بعنوان علیل بودن معاف گردند .

در آلمان باتشکیل اردوهای کار نتایج سودمندی گرفته اند . شما هم
میتوانید از افراد با استعداد وظیفه گردانهائی بنام گردان مهندسی یا مثلاً
گردان فنی تشکیل دهید ودر هر دوره مدت شش ماه آنها را بادادن تعلیمات
لازم باین قبیل کارها وادارید تا آنها هم در دوره خدمت کار مفیدی برای
عمران مملکت انجام دهند وپس از مرخصی نیز خودشان از معلومات واطلاعاتی
که بدست آورده اند بهره ببرند .

اگر این نظر روی برنامه صحیحی انجام بگیرد دیری نخواهد گذشت
که این گردانها در عمران وآبادی مملکت نقش بزرگی بعهدہ خواهند گرفت .

جلسه دوشنبه توخ

(۱۶/۱۰/۳۶)

۱ - من همیشه متوجه این نکته بوده‌ام که طرز کار کردن مأمورین در این مملکت خوب نیست ، بعضی از مأمورین دولت کار خود را برای رفع مسئولیت و گذراندن وقت انجام میدهند در صورتیکه باید عشق بکار محرك انجام آن باشد .

کار اعم از کوچک یا بزرگ باید با عشق و علاقه کامل انجام شود اگر این عشق یا ایمان در افراد پیدا شد کارها به بهترین وجهی به نتیجه میرسد . وقتی کسی که مأمور چسباندن سر پاکنها است با عشق کار خود را انجام دهد حتماً کوشش میکند که پاکنها را صاف و پاکیزه و با رعایت نظافت بچسباند . متأسفانه این نوع عشق و علاقه هنوز در اکثریت مأمورین ما پیدا نشده و اگر کار آنها ظاهراً کوچک باشد نسبت بآن علاقه بخرج نمیدهند و نسبت بآن بی‌اعتنا و لاقید و سهل‌انگارند .

در صورتیکه از لحاظ گردش کار مملکت کار کوچک افراد هم مؤثر است چه اگر بایگان ، ضباط ، نامه‌رسان ، یاموزع پست و تلگراف ، تحصیلدار و امثال آنها که ظاهراً کار خود را کوچک میدانند نباشند بهمان نسبت کار

مملکت لنگ و مختل میشود .

در ممالک دیگر هیچکس کار خود را کوچک و بی ارزش نمیداند بهمین جهت در موقع انجام آن غرور پیدا میکند و هر کس معتقد است که او هم سهم خود به نسبت کمتر یا بیشتری در وضع مملکت و گردش چرخها مؤثر است .

این مطلب را گفتم که شما هم بهر وسیله‌ای بتوانید ترتیبی فراهم سازید که مأمورین بکارشان علاقمند شوند . سعی کنید که بهر وسیله میتوانید حس وظیفه‌شناسی و غرور و علاقه آنها را بیدار کنید ، زیرا بدون شك اگر در این راه توفیق پیدا کردید کارها بهتر و سریعتر انجام خواهد شد .

۲ - مال‌الاجاره‌ها بطور سرسام‌آوری بالا رفته و تحمل آن برای مستأجرین مشکل است . مدت‌ها است که گفته‌ام فکری در این خصوص بکنید . زیرا در هیچ نقطه دنیا مال‌الاجاره‌ها اینطور بی‌تناسب بالا نرفته و طاقت‌فرسا نشده است . بعضی آقایان وزراء معتقدند که با تنظیم قانون شدیدتری ممکن است از اجحاف و بی‌انصافی موجربین جلوگیری نمود ولی من شخصاً عقیده ندارم زیرا بطرز اجرای آن مطمئن نیستم . شما اگر برنامه‌خانه‌سازی را بطوریکه گفته‌ام ادامه دهید و تصمیم بگیرید که هر دستگاهی برنامه منظمی برای خانه‌های سازمانی تهیه کند و بموقع اجرا گذارد اثرش قطعاً از قانون خیلی بیشتر است ، باید کم‌کم وزارت فرهنگ برای معلمین و وزارت کشور برای پاسبانها و وزارت راه و بنگاه راه آهن و گمرک و دخانیات برای کارمندان و کارگران خود و همچنین سایر وزارتخانه‌ها و دستگاههای دولتی برنامه‌هایی در قسمت خانه سازی تهیه و در همه نقاط کشور بموقع اجرا گذارند .

از طرف دیگر باید وامهای ساختمانی را توسعه دهید و بمردم بی‌بضاعت که برای این منظور وامهای کوچک می‌خواهند کمک کنید و اقساط آنرا طولانی قرار دهید و فرع بسیار کمی بر آن بیفزائید تا مردم هم کم‌کم صاحب خانه شوند و تقاضاها تقلیل پیدا کند .

جلب سرمایه‌های خارجی برای ساختمانهای بزرگ که شامل آپارتمانهای مختلف باشد و همچنین ایجاد کارخانه‌هایی که مصالح ساختمانی می‌سازند نیز تأثیر کلی در پائین آوردن میزان مال‌الاجاره‌ها خواهد داشت .

۳ - وزیر فرهنگ باید برنامه منظمی برای ازدیاد کود کستانهای کشور تهیه کند که بچه‌ها از کوچکی فارسی صحیح یاد بگیرند و تحت نظر سرپرستهای مجرب تربیت شوند مخصوصاً برای این نوع کود کستانها معلمین

وسرپرستهای خوب انتخاب کنید و با حقوق کافی بنقاط کشور بفرستید و آنها را برای انجام وظیفه مقدسی که بآنها محول کرده‌اید بوسائل لازم تشویق نمائید. موضوع درست حرف زدن و تکلم صحیح زبان فارسی بخصوص برای خردسالان از مسائل حائز اهمیت و شایان دقت و توجه است.

علاوه بر توسعه کود کستانها ارسال کتب و مطبوعات که براساس صحیح و بمنظور ترویج زبان فارسی تهیه شده باشد برای نقاطی که هنوز عده‌ای از آنها بزبان محلی صحبت میکنند نیز مفید و مؤثر خواهد بود. بنابراین ترتیبی بدهید که از طریق کود کستانها و مدارس و مطبوعات زبان فارسی طوری رواج پیدا کند که بعد از مدتی عادت و ملکه مردم شود و زبان محلی تدریجاً و خود بخود فراموش گردد.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۱۰۲۳)

۱ - قبل از دادن بودجه بمجلس مطالعه کنید که بطور قطع چقدر از مخارج عمرانی را میشود از بودجه سازمان برنامه تأمین نمود . باید وزارت دارائی در مورد بودجه و تأمین اضافات و احتیاجات سال آتی وزارتخانه ها کلیه فورمولها و شقوق را در نظر بگیرد که چقدر از ارقام بودجه را از درآمد نفت و چقدر از طرق دیگر باید تأمین گردد . البته حتی المقدور اهتمام شود که بیشتر عوائد نفت در امور عمرانی بمصرف برسد . در سال آتی حتماً و بطور قطع باید حقوق کارمندان دولت ترمیم شود و اعتبار اضافی دستگاهها حتی الامکان تأمین گردد زیرا کشوری که در حال ترقی است هر روز احتیاجاتش بخصوص نسبت بفرهنگ - بهداشت - ارتش - کشاورزی بیشتر میشود اعتباری هم برای پرداخت اضافاتی که قوانین آن از مجلس گذشته در نظر گیرید زیرا اگر اینگونه اضافات قانونی پرداخت نشود اثر روحی بسیار بدی در کسانی که استحقاق دارند باقی خواهد گذاشت .

در خصوص بودجه سال آینده دستور کلی من اینست که آنچه میتواند

از مخارج غیر لازم و غیر ضروری حذف نمائید و بر ارقام لازم و اعتبارات ضروری و غیر قابل اجتناب بیفزائید. و کمک بفرهنگ و بهداری و بنگاه آبیاری را از نظر دور ندارید.

۲- گزارش مربوط به تشکیل کنسرسیوم چای را دیدم عقیده اصولی من اینست که همه این قبیل کارها دست مردم باشد بشرطی که منافع عمومی تأمین گردد و اینگونه تشکیلات وسیله سوء استفاده نشود، البته تأمین منافع چایکاران بمنظور ازدیاد تولید و رفع احتیاج کشور بر هر چیز مقدم است. ما باید کاری کنیم که محصول چای شمال باندازه میزان مصرفی مملکت توسعه پیدا کند، فعلاً محصول سالیانه آن بیش از یک ثلث احتیاج ما را رفع نمیکند. با مختصر توجهی از قبیل بالا بردن قیمت برگ سبز، و کمکهای مالی و تشویق چایکاران میتوان برای ازدیاد آن کوشش بعمل آورد و این کارها زیاد دشوار نیست.

اگر عده‌ای از چایکاران یا فرزندان آنها را برای فرا گرفتن معلومات فنی مربوط بچای بمالکی که در چایکاری شهرت دارند بفرستید و بهمه چایکاران از طریق دادن وامهای طولانی به تناسب کمک مالی نمائید و قیمت خرید برگ سبز را هم کمی بالا ببرید دیری نخواهد گذشت که میزان تولید چای بدو برابر افزایش خواهد یافت. البته لازم است که این قبیل کمکها را مشروط ببالا بردن تولید بیشتر و بعمل آوردن چای بهتر بنمائید.

۳- قائم مقام مدیر عامل سازمان برنامه بکارخانجات قند اکیداً دستور دهد تا نسبت به تهیه انواع قندیکه مطابق میل و طبع مردم باشد اقدام نماید - منظور اینست که ذائقه و طبع مردم و اینکه طالب چه نوع قندی هستند باید رعایت گردد.

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۶۱۱۲۱)

۱ - وزیر فرهنگ موضوع واگذاری تعلیمات ابتدائی را بشهرداریها زودتر عملی سازد ضمناً بررسی کند که چه عوارضی را برای کمک بفرهنگ میتواند وضع نمود که هم بفرهنگ کمک بیشتری شده باشد و هم برای مردم قابل تحمل باشد.

۲ - مملکت از لحاظ پزشک و معلم دچار کمبود است . برای بیست میلیون جمعیت تقریباً چهار هزار پزشک داریم و ۱۶ هزار پزشک دیگر کسر داریم از لحاظ معلم هم دچار مضیقہ بیشتری هستیم . برای هر دو موضوع باید فکری اساسی بکنید ، دانشکده پزشکی استانها را توسعه دهید و دستگاههای بیشتری برای تربیت معلم ایجاد نمائید که مملکت روی برنامه صحیحی هر سال دارای تعداد بیشتری معلم و پزشک بشود در این برنامه باید امتیازاتی برای این دو صنف در نظر گیرید که موجب تشویق آنها بشود .

حتی ممکن است در ولایات مبلغ مختصری اضافه به بعضی از آموزگاران دولت بدهید که بعد از ظهرها پس از پایان کار اداری و هنگام فراغت بتدریس بپردازند ، اگر بخوایم بایسواد بی بطور جدی مبارزه کنیم باید از تمام وسائل موجود استفاده نمائیم باید ترتیبی داده شود که از وجود افسران تحصیل کرده هم ضمن انجام وظیفه برای دادن تعلیمات در مدارس شبانه استفاده شود .

کارهای اساسی و اصولی دولت اینگونه مسائل است و الاعزل مدیر کل و نصب رئیس فلان اداره و نقل و انتقالات دیگر مشکلات اساسی ما را حل نمیکند.

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۶۱۲۵)

۱ - در لایحه قانون استخدام کشوری که در یکی از جلسات گذشته تذکر دادم موضوع بیمه کارمندان دولت نباید فراموش شود. اگر میخواهید کارمندان با عشق و علاقه و وظائف خود را انجام دهند باید از هر حیث موجبات اطمینان و امید آنها را بوضع معیشت حال و آینده فراهم نمائید. یکی از این موجبات ترتیب صحیح بیمه و میزان حقوق بازنشستگی آنها است.

اگر کسی اطمینان داشته باشد که در دوران پیری و از کار افتادگی وضع معیشت او تأمین است و تا عمر دارد از مزایای بیمه برخوردار میشود مطمئن باشید که هیچوقت فکر انحراف در خاطرش خطور نخواهد کرد.

۲ - وزارتخانه‌ها ترتیبی بدهند و اشخاص معینی را بگمارند که بشکایات و مراجعات مردم با کمال سرعت و دقت رسیدگی شود و تکلیف مراجعین را هر چه زودتر روشن نمایند که مردم بدون جهت در ادارات معطل و سرگردان نباشند.

وزراء بهر وسیله میتوانند شخصاً نظارت کامل نمایند که دستگاههای دولتی و مأموران آن اوقات خود را در راه خدمت بمملکت و خیر و سعادت

و آسایش مردم صرف نمایند .
کسانی که کاری انجام ندهند یا بعنوان مختلف سالها است در خارج
بسر میبرند نباید از خزانه مملکت که دینار دینار آن با خون دل جمع آوری
شده ارتزاق نمایند .

فهرست اسامی این قبیل اشخاص را از کارگزینی‌ها بخواهید
و ترتیبی برای باز خرید حقوق یا وضع دیگر آنها بدهید .
کسی که حاشیه خیابان راه میرود یا بکار دیگر در خارج از اداره
اشتغال دارد یا مدتها است در یکی از نقاط خوش آب و هوای اروپا یا نقطه
دیگر دنیا به تفریح و تفنن میبرد از حق ندارد که ماهیانه مبلغی از خزانه فقیر
دولت دریافت کند ، اینگونه امور روح کارمندان دیگر را هم سست و ضعیف
میسازد و با عدل و انصاف هم جور در نمیآید .

۳ - راجع باعزام محصلین بخارج قبلاً نظر خود را خاطر نشان کرده
بودم بنظر من باید بکسانی اجازه داده شود که بخارج از کشور بروند که واقعاً
استعداد داشته باشند و بخواهند در رشته‌های طب - مهندسی - نفت - الکتریک
و پتروشیمی و امور فنی دیگر که برای کشور مفید است تحصیل نمایند .
غیر از برای رشته‌های مزبور که البته مورد احتیاج مملکت است
نباید اجازه داده شود که کسی بعنوان محصل بخارج برود .

ولی از طرفی ما هم باید دانشگاههای خودمان را با همان وسائلی که
در کشورهای دیگر موجود است مجهز سازیم و با انتخاب معلمین خوب
و شایسته و جلب همکاری دانشگاههای معروف دنیا و ایجاد آزمایشگاهها
و توسعه کتابخانه‌ها و غیره طوری وسائل تحصیل آنها را فراهم کنیم که خود
جوانان از رفتن بخارج و تحمل هزینه سنگین مسافرت و رنج غربت منصرف
شوند و برای رفتن بخارج جز برای گذراندن دوره تخصص رغبت نشان ندهند .
فکر ایجاد دانشگاه ملی هم که مدتی است راجع بآن مذاکره میشود
از جمله افکاری است که مورد تحسین و تقدیر من خواهد بود مشروط بر اینکه
پس از تشکیل چنین مؤسساتی دولت جز نظارت قانونی هیچگونه مداخله‌ای
در آن نداشته باشد و فقط با تشخیص صحیح در موقع و مورد مقتضی باین قبیل
مؤسسات ملی مساعدتهای لازم نماید .

البته در صورت تشکیل چنین مؤسساتی دولت نباید اصول و وظائف
عمومی خود را از لحاظ نظارت کلی از نظر دور دارد .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۱۴۲۶)

۱ - هر يك از وزراء مثل سال گذشته گزارشی از کارهایی که تا آخر سال انجام داده‌اند و کارهایی که شروع شده با تعیین تاریخ خاتمه آن بدفتر مخصوص ارسال دارند .

برنامه سال آینده دولت و کارهایی را که باید انجام گردد انشاءالله در اولین جلسه سال نو تعیین خواهیم کرد .

وزراء خود را از هر جهت آماده نمایند که در سال نو کارهای مفید و مؤثری انجام دهند زیرا باین نهضتی که در مملکت شروع شده و امید و آرزوهای زیادی که داریم اگر شبانه روز کار کنیم و یکدم آسوده ننشینیم باز وقت کم داریم .

ما البته افتخار این را داریم که در بنیان گذاری ایران نوین سهم بزرگی نصیبمان میشود ولی برای حصول بدین افتخار باید از آسایش و راحتی ولذت بگذریم و همه اوقات خود را وقف کارهای عمومی نماییم ، باید با تحمل ناراحتی‌ها و سختیها هدف خود را که عبارت از اعتلاء ملت ایران باعلی مدارج ترقی و تعالی و تأمین سعادت و رفاه ، و همدوش کردن آنها با سایر ملل پیشرفته

جهانست تعقیب کنیم و آنی از اوقات را بیهوده هدر ندهیم .
من در سهم خود از روزی که مسئولیت سلطنت را بعهدہ گرفته‌ام
لحظه‌ای فروگذار نکرده‌ام و بارها جان خود را در راه این هدف بخطر
انداخته‌ام و همواره با کمال افتخار برای جانبازی و فداکاری در راه سعادت
ملت ایران حاضرم .

اصول
سیاست‌شاه

درجست سال

۱۳۳۲

میت دولت

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۱۱۱)

۱ - وقتی بیلان کارها را ملاحظه کردم دیدم خوشبختانه درسال گذشته خیلی کارها انجام شده ولی البته هنوز کارهای زیادی درپیش داریم که باید انجام دهیم .

ما باید متناسب باترقیات عصر حاضر قدم برداریم و تندتند روبهدهفهای خود پیش برویم . امروز درعمر ملتها ساعت وحتى دقیقه قیمت دارد و نباید بیهوده تلف شود کارهای اساسی که برای بنیان گذاری يك ایران آباد و آزاد و مترقی شروع شده انشاءالله وقتی همه به نتیجه برسد مملکت ما پیاپی خواهد رسید که دردنیا همان شهرت و عظمت سابق را ازسرگیرد .

من بآینده روشن و درخشان این کشور که پایههای تمدن فعلی آن بر پایه تمدن کهن آن استوار گشته بسیار امیدوار هستم ، زیرا خداوند از هر حیث برکات خود را بما ارزانی داشته و کمتر مملکتی دردنیا پیدا میشود که مانند ما دارای اینهمه ثروت زیرزمینی و روی زمینی و موقعیت جغرافیائی و اقلیمی خوب و مناسب باشد . تنها استان خوزستان برای خوشبخت کردن دوبرابر جمعیت فعلی کافیسست در صورتیکه استانهای دیگر کشور ما هر کدام امتیازات

مخصوص بخود دارد .

بحمدالله همه چیز داریم فقط نیازمند همت و کوشش و علاقه و دلسوزی و از خود گذشتگی هستیم که باید همه از کوچک و بزرگ کمر همت بالا زنند و فداکاری بخرج دهند تا اقدامات و فعالیتها به ثمر برسد .

حالاکه شما (وزراء) برای تحصیل این افتخار بمیدان آمده‌اید سعی کنید که در تاریخ ایران بی‌نصیب نمانید و با عزمی قوی برنامه آبادانی کشور را تعقیب کنید .

برنامه‌های ما در این سال همان تعقیب اقدامات گذشته و بیابان رساندن فعالیتهاست که شروع کرده‌ایم . مخصوصاً باید در این قسمت‌ها توجه کامل داشته باشید .

۱ - از این پس باید بیلان کار و میزان فعالیت‌های ماهیانه خود را بمن مرتب گزارش دهید و کوشش کنید هر روزی که میگذرد کار مفیدی برای مملکت انجام داده باشید .

۲ - تعقیب کنید که قانون سازمانهای اداری را که بمجلس داده‌اید زودتر مراحل خود را طی نماید تا آنرا در دستگاههای دولتی بموقع اجرا گذارید . مکرر گفته‌ام که بنای سازمانهای صحیح یکی از کارهای اساسی ما است زیرا تا از اصول جدید اداری که امروز خود فنی مهم بوجود آورده پیروی نشود از کارها و مجاهدتها آنطوریکه انتظار داریم نتیجه مطلوب بدست نمی‌آوریم .

۳ - راجع بمالیاتها مطالب لازم قبلاً گفته شده البته سعی و اهتمام در اجرای صحیح قانون مالیات بردرآمد باتوجه بدستورهای سابق معمول خواهید داشت .

۴ - از لحاظ اقتصادی سیاست ما تقویت و حمایت صنایع داخلی و سعی در توازن صادرات و واردات و تشویق افراد برای بکار انداختن سرمایه‌های خود در کارهای صنعتی و کشاورزی است . باید برنامه دقیقی برای وامهایی که از محل هفت میلیارد ونیم تفاوت ارزیابی پشتوانه اسکناس اعطاء میگردد تنظیم نمائید که این اعتبار بمصرف واقعی و حقیقی و آن هدفی که منظور ما بوده برسد .

۵ - تشویق افراد ایرانی بتأسیس بانکهای مختلف برای رفع احتیاج طبقات و اصناف معین از مسائل مورد توجه است که البته باید باکمال حزم و احتیاط و پیش‌بینی‌های لازم و دوراندیشی انجام گیرد .

- ۶ - دنبال کردن اقدامات سابق برای انجام شرکت‌های بزرگ ساختمانی با سرمایه‌های خارجی یا داخلی و کمک‌های معقول و متناسب بدوطلبان اینکار، البته اجرای این هدف که از مسائل لازم و ضروری است با طول زمان انجام پذیراست ولی نباید از نظر فراموش گردد و مطالعاتی که بر روی آن شده و اطلاعاتی که بدست آمده را کد بماند.
- ۷ - مبارزه با کشت تریاک و قاچاق مواد مخدره باشد هر چه تمامتر باید دنبال شود همچنین مبارزه با مالاریا، تراخم و امراض واگیر دیگر و مبارزه در قسمت قاچاق‌های گمرکی باید شدیداً ادامه یابد.
- ۸ - وزراء باید برای احاطه کامل از طرز رفتار و اخلاق و روش کارمندان خود وسیله اشخاص مورد اعتماد از جزئیات امور و جریانات وزارتخانه کسب اطلاع نمایند و همیشه از گردش کارها باخبر باشند. این احاطه باید طوری باشد که بمجرد انحراف کارمندی اول و قبل از هر دستگامی دیگر خود وزیر مطلع شود و فوری در صدد اصلاح آن برآید.
- ۹ - همانطور که گفته‌ام دستگاه تبلیغات بجای طرفداری از دولت باید حقائق را برای مردم روشن کند و بوسیله فیلم کارهایی که انجام شده نشان دهد زیرا بهترین تبلیغ گفتن حقائق و نشان دادن اقدامات موجود است اینکه میگویند: راست گفتن بهترین طریق تبلیغ کردن است مسلماً صحیح است.
- ۱۰ - اهتمام نمائید که عملیات ساختمانی سد سفیدرود و کرج و دز زودتر پایان برسد و ضمناً پروژه‌های سدهای لار، درودزن، وزیرنه‌رود، جداً تعقیب شود تا آنها هم بمرحله عمل برسد زیرا اجرای این برنامه‌ها در عمران و آبادانی کشور بدون تردید تأثیر مهمی خواهد داشت.
- تأمین آب و برق برای همه نقاط مملکت و همه مردم از برنامه‌های اصولی دولت است که نباید از بذل مساعی در این دو قسمت فروگذار شود. غیر از سدسازی باید از سیستم چاه‌کشی هم بخصوص در نقاط کم‌آب استفاده نمود.
- ۱۱ - علاوه بر موافقت‌نامه‌ای که در موضوع استفاده مشترک از آبهای مرزی بین ایران و شوروی تنظیم شده خود دولت هم باید در موضوع استفاده از سایر رودخانه‌های آذربایجان و خراسان بررسی‌های لازم انجام دهد و اقدامات اساسی در این باب بنماید.
- ۱۲ - امور اقتصادی و تجاری امروز بسیار حائز اهمیت و قابل دقت است، دولت‌ها سعی دارند بمنظور همکاری‌های نزدیک اقتصادی با ایجاد حسن تفاهم روابط خود را با یکدیگر بسط و توسعه دهند و اتحادیه‌هایی

بوجود آورند .

باید باهشیاری کامل اطلاعات لازم را در این زمینه ها کسب نمائید
و موضوع اعزام نمایندگان اقتصادی را بکشورهائی که ضرورت و اقتضا دارد
مورد مطالعه قرار دهید ، و با چشم باز مواظب جریان های اقتصادی دنیا باشید.
زیرا امروز سیاست های ملل در لباس های اقتصادی بروز و ظهور میکند .

۱۳ - وزراء برای انجام کارهائی که باید در سال جدید انجام دهند
برنامه ای که شامل جزئیات و طرق اجرای آن باشد ترتیب دهند و طبق آن
شروع بکار نمایند ، زیرا هر اقدامی اگر بر روی اساس صحیح و منظم آغاز
شود حتماً بی پایان میرسد .

امیدوارم در انجام وظیفه ای که هر يك از شما بعهدہ گرفته اید توفیق
حاصل کنید و در مقابل ملت ایران سربلند شوید .

البته ضمن جلسات آتی یادآوریهای لازم در هر قسمت خواهد شد .

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۷۱۲۵)

۱ - در دنیا در اثر بسط تجارت و احتیاجات دیگر هر روز احتیاج به بنادر مجهز محسوس‌تر میشود. بنابراین نسبت به تجهیز بندربوشهر و بندرعباس با بررسی دقیق مقدماتی برای انجام اقدامات لازم فراهم آورید. هر مملکتی باید برای تحکیم مبانی اقتصادی و برای حفظ استقلال خود بندرگاه و پایگاه دریائی مجهز داشته باشد. البته ما هم باید درصدد باشیم این قسمت را پایه‌گذاری کنیم که مورد استفاده نسل فعلی و نسل آینده واقع شود.

امروز سیاست ملل در واقع بر محور اقتصاد دور میزند و بهمین دلیل ما هم نسبت بمسائل اقتصادی باید بانظر جدی‌تری نگاه کنیم.

۲ - مذاکراتی راجع به نفت در جریانست که انجام آن حقیقهٔ یکی از اقدامات برجسته و بیسابقه بشمار میرود، کارهای ما در موضوع قراردادهای نفتی قطعاً موجب اعجاب دنیای امروز خواهد شد. بدون شك با اقدامات مورد نظر آیندهٔ درخشانی برای نسلهای بعدهم تأمین شده و در نتیجه خوش بینی ما را بآینده روشن نزدیکی بیشتر میکند.

من شخصاً امیدواریهای زیادی پیدا کرده‌ام و روزبروز هم امیدوارتر میشوم بخصوص که خود مهندسین ایرانی موفقیت‌های زیادی در حوزه نفت قم بدست آورده‌اند .

نظر من اینست که برای همیشه کارهای مربوط به نفت آنجا و جاهائی که بعداً کشف خواهد شد منحصرأ در دست خود ایرانیها باشد این امر برای اینست که مردم جهان بدانند که ملت ایران بدون احتیاج بدیگران هم قادر است از منابع ثروت خود استفاده نماید .

اگر من با اطمینان گفته‌ام که ده سال دیگر انشاءالله جوانان با استعداد ما همه احتیاجات فنی ما را رفع میکنند شاید پیش‌بینی درستی کرده باشم .

۳ - برای ایجاد کارخانه لاستیک سازی از هر طریق ممکن است اقدام کنید منظور من از ورود کارخانجات مختلف از یکطرف ایجاد کاربری مردم و از طرف دیگر بالا بردن سطح فرهنگ و ترقی و رشد فکری آنها است والا میدانم که برای وارد کردن کالای خارجی قدرت و درآمد ارزی داریم . البته در عین حال علاقمندم کارخانجاتی وارد شود که محصول آن مورد احتیاج طبقات پائین بوده و مؤثر در تنزل هزینه زندگی آنها باشد .

۴ - شنیدم اجرائیه‌ای برای تخلیه یکی از ادارات وزارت پست و تلگراف صادر شده ولی بعنوان اینکه اثاثیه اداره را نمیشود در کوچه ریخت از اجرای آن جلوگیری بعمل آمده و بلااجرا مانده است و بعبارة اخری وزیر پست و تلگراف حاضر به تخلیه محل مزبور نشده است . این نوع پیش‌آمدها اسباب کمال تأسف است در این مورد و موارد نظیر آن دولت باید خودش در اجرای قانون پیشقدم باشد و بمردم عملاً درس اطاعت از قانون بدهد . دستور من اینست که مأمورین دادگستری باید وظائف قانونی خود را انجام دهند و اثاثیه وزارت پست و تلگراف را در کوچه بریزند و محل را تخلیه نمایند و لوازم آن اداره چند روزی تعطیل شود و اشیاء و اثاثیه هم از بین برود .

باید حکم محکمه بدون چون و چرا و تبعیض اجراء گردد . اصولاً دولت در کارهائی که بعنوان اعمال تصدی انجام میدهد با افراد هیچگونه فرقی ندارد .

جلسه پانزدهم مؤرخ (۳۷۲۲۳۱)

چون اعلیحضرت همایون شاهنشاه صبح دوشنبه ۲۲ ر ۳۷۲۲ عازم مسافرت ژاپن و از آن طریق عازم امریکا بودند در این جلسه بطور کلی اوامری راجع بمراقبت کامل در تأمین رفاه مردم . توجه لازم در حسن جریان کارها . حفظ امنیت و انتظامات عمومی . تعقیب لوایح مالیاتی در مجلس . اجرای برنامه‌هایی که از طرف دولت شروع شده و سایر مسائل صادر فرمودند .

و در پایان افزودند که کار مملکت اگر روی اصول صحیحی پایه گذاری شود و هر دستگاہی و وظائف خود را روی ایمان و علاقه بکشور انجام دهد غیبت کوتاه من نباید مانع جریان طبیعی امور باشد . یا وقفه‌ای در کارها و فعالیت‌ها ایجاد کند .

من صریحاً بشما میگویم که رنج این مسافرت‌ها را باین امید تحمل میکنم تا ارمغان تازه‌ای که برای پیشرفت و سربلندی مملکت و سعادت ملت مفید و مؤثر باشد همراه بیاورم و گذشته از ایجاد حسن تفاهم و برقراری دوستی با دولتها ، منظورم اینست که از نزدیک از اطلاعات و تجارب دیگران بنفع وطنم استفاده نمایم .

من احساس میکنم که هر وقت بمسافرت میروم و اوضاع و احوال
ملل راقیه را از نزدیک می بینم و برموز و اسرار ترقی سریع آنها آشنائی بیشتر
پیدا میکنم در تصمیم خود راجع به بنیان گذاری ایرانی آباد و سر بلند راسخ تر
میشوم و آرزوهایم بیشتر تحریک میشود و خود را برای ادامه خدمت بکشور
مصمم تر و آماده تر می بینم .

جلسه دوشنبه توخ

(۱) (۳۷۴۳۰)

۱ - یکی از مسائلی که همیشه باید مورد نظر باشد توجه به مران نقاط مرزی بخصوص کردستان و بنادر جنوب است قسمتی از مبلغ ۲۵ میلیون دلار پذیره نفت را برای اجرای برنامه‌های عمرانی نقاط مرزی اختصاص دهید و مبلغی از آنرا با مطالعه کامل بمصرف ساختمانهای نیمه تمام بخصوص ساختمان باشگاههای دانشگاه شیراز و تبریز اختصاص دهید و بمحصلین مقیم امریکا که از لحاظ هزینه سنگین تحصیلی در مضیقه هستند نیز از این منبع کمک نمائید. در این سفر شخصاً محصلین ایرانی مقیم امریکا را دیدم و بسیار مسرور شدم زیرا در میان آنها اشخاص با استعدادی پیدا میشود که باعث افتخار و آبروی مملکت است .

در موضوع تقسیم وجوه پذیره نفت البته باید با مطالعه کامل و بررسی دقیق اقدام نمائید و هر دلاری خرج میکنید متوجه باشید که بمصرف حقیقی برسد و دیناری از آن بدون جهت تلف نشود .

(۱) اولین جلسه بعد از مراجعت شاهنشاه از امریکا .

مأمورین دلسوز و امین را برای اجرای برنامه‌های مالی انتخاب نمایند که واقعاً در مصرف کردن وجوه مردم دقت داشته باشند. این مطلب را مکرر گفته‌ام که اگر اعتبارات دولت بدست افراد درستکار بمصرف برسد پنجاه درصد آن صرفه‌جوئی خواهد شد.

شما اگر یک‌صدم دقتی را که در مخارج منزل خود بخرج می‌دهید در مورد وجوه عمومی و خزانه دولت یعنی بیت‌المال مردم رعایت کنید می‌توانید هر سال مبلغ زیادی صرفه‌جوئی نمایید.

علت اینکه کارهای اشخاص و دستگاههای خصوصی ارزاتر تمام میشود همین است زیرا کسی که بنائی برای خود می‌سازد کوشش دارد که مصالح آنرا از هر جا ارزاتر و بهتر است تهیه کند.

۲ - گفته بودم کارهایی که انجام میشود از قبیل ساختمانها - لوله‌کشی شهرها - تأسیسات راه آهن - فرودگاهها - سدها - لوله‌کشی‌های نفت و امثال آن بوسیله فیلم بمردم نشان دهید تا هم بدانند در مقابل مالیاتی که می‌دهند کارهایی انجام شده و هم خود آنها برای شرکت در کارهای عمرانی تشویق شوند.

اگر وزارت فرهنگ بتواند فیلمهای کوتاهی که شامل آداب معاشرت و دروس اخلاقی، تجسم روح وطن پرستی باشد تهیه نماید و در معرض نمایش قرار دهد بنظر من این اقدام بسیار سودمند واقع خواهد بود.

امروز فیلم در تغییر آداب و رسوم و اخلاق جوامع بشری نقش بسیار مؤثری بازی میکند و اگر حقیقتاً با اصول صحیحی این نظر اجرا گردد نتایج بسیار سودمندی از آن میتوان بدست آورد.

وزارت فرهنگ و اداره هنرهای زیبا باید این موضوع را مورد بررسی قرار دهند و راه عملی آنرا پیشنهاد نمایند. ضمناً نسبت بنمایش فیلمهای عمومی هم نظارت و مراقبت کامل داشته باشند که با اصول اخلاقی و وضع اجتماعی ما منطبق باشد. همواره باید از ورود فیلمهای مضر و فیلمهای منافی اخلاق جلوگیری نمود.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۵۱۳)

۱ - درزندگی مردم و همچنین مراجعین ادارات مشکلات کوچکی هست که میتوان آنها را با جزئی توجهی مرتفع نمود .
چند نفر را مأمور کنید که با بررسی دقیق این مشکلات كوچك را از بین ببرند . خیلی تشریفات زائد انجام میگردد که جز تلف کردن وقت مردم و معطلی و ناراضی کردن آنها از لحاظ دولت ثمر و اثری ندارد .
باید تشریفات اداری را حتی المقدور کوتاه کنید و وسیله هدایت مردم و مراجعین را در وزارتخانهها و ادارات باگماردن راهنماهای دلسوز و پر حوصله فراهم نمائید که مردم بدون جهت در کریدورها و راهروها و کنار میزها سرگردان نباشند .
وزراء مسؤلیت دارند که شخصاً درین مورد مراقبت نمایند و با ابتکارات مخصوص و فراهم کردن تسهیلات لازم مردم را از این مشکلات نجات دهند .
۲ - گزارشی راجع بلامحه قانونی تقسیمات کشور بعرض رسید فرمودند تقسیمات کشور خیلی مهم است اینکار باید با دقت کامل انجام گردد . در تقسیمات کشور همه جهات و نکات بخصوص موقعیت جغرافیائی نقاط كوچك

بالاخص سهولت ارتباط مردم آنجا با مراکز محل، حتی آداب، و رسوم، و سنن، و اخلاق مردم، نواحی باید در نظر گرفته شود. اگر درین مورد دقت نشود و تمام جهات و نکات لازم رعایت نگردد، دوباره مجبور خواهید شد که آنرا تغییر دهید و اینگونه تغییرات در اساس کارهای یک مملکت پسندیده نیست و عقائد مردم را نسبت بکار دولت‌ها سست میکند.

شما اگر پایه هرکاری را که میخواهید انجام دهید روی مصالح اجتماع بگذارید سالها بلکه قرن‌ها آن اساس باقی میماند زیرا خود مردم در حفظ و نگاهداری آن اصول مساعی بکار میبرند و در حراست آن میکوشند - ولی بالعکس اگر مصالح مردم و اجتماع در کارها رعایت نشود یا خدای نخواستہ نقشه‌ها و برنامه‌ها با منظور خاصی توأم باشد پایه‌های آن هر آن در معرض خطر و تزلزل و سقوط و از بین رفتن است، این نکات را در کارهای خود و در انجام وظائف خود و در وضع قوانین و مقررات و سازمانها رعایت کنید تا همیشه آثار شما و اقدامات شما پایدار بماند.

۲ - در اطراف طرحی که راجع بمحدودیت خرید و فروش اراضی از طرف وزیر دادگستری تهیه شده بود توضیحاتی بعرض رسید فرمودند نظر اصولی من درین مورد اینست که اولاً قیمت اراضی بی تناسب بالا نرود ثانیاً جلوی فعالیت مردم گرفته نشود.

این اصول را بهر طریقی که بتوانید تأمین نمائید مورد تأیید من خواهد بود، زیرا از طرفی باید از بالا رفتن قیمت سرسام آور اراضی جلوگیری نمود و از طرف دیگر باید تسهیلاتی فراهم ساخت که فعالیت‌های ساختمانی که عده کثیری از قبیل بنا - عمه - آجر فروش - سیم کش - بازرگان و عده بی‌شمار دیگر حتی فرش فروش و مبل‌ساز مستقیم و غیر مستقیم از آن استفاده میکنند متوقف نشود. برای اینکه بادقت تصمیم گرفته شود قبلاً موضوع را وسیله اشخاص بصیر و مطلع بررسی نمائید که بدون مطالعه در این باب تصمیم نگیرند و بدون جهت مردم را در زحمت نیاندازند.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۶۳)

۱ - برای اینکه اراضی خالصه زودتر تقسیم گردد و جمعی از کشاورزان دارای آب و زمین شوند بر کادر اداری این قسمت بخصوص مهندسين نقشه بردار بیفزائید .

خوشبختانه کار تقسیم اراضی سلطنتی روی چند سال سابقه و تجربه بخوبی دارد پیشرفت میکند و امیدوارم حداکثر تا سه سال دیگر تمام شود . کار تقسیم خالصه هم انشاء الله باید در همان مدت تمام شود که با فراغت از این دو قسمت که مقدمه بشمار میرود بکار اساسی و رفرفرم بزرگ اجتماعی خود یعنی تقسیم اراضی بزرگ پردازیم - بدون شك کار اخیر وقتی اجرا شود تحولی عظیم در سراسر مملکت ایجاد خواهد نمود .

باید این نکته را هم باز یادآوری کنم که افتخار تقسیم املاک در خاورمیانه نصیب ما شده است زیرا کار تقسیم اراضی را وقتی من شروع کردم که در خاورمیانه عنوانی از آن نشده بود و در حقیقت اولین قدم را ما در سال ۱۳۲۹ شمسی برداشتیم .

بهر حال بعد از تقسیم خالصجات باید مازاد املاک بزرگ را با تأمین

اعتبار کافی از مالکین خریداری کنیم و بین کشاورزان محل قسمت نمایم ، زیرا اوضاع دنیا و مصالح کشور و نفع خود مالکین بزرگ ایجاب میکند که هر مالکی آن مقدار ملک داشته باشد که بتواند آنرا آباد نگاهدارد .

مالکین بزرگ باید بعد از فروش مازاد املاک خود بدولت ، وجوه حاصله از فروش را در راههای دیگر از قبیل ایجاد کارخانه یا واحدهای دیگر صنعتی یا فعالیتهای اقتصادی و امثال آن بکار اندازند که هم در فعالیتهای اقتصادی مملکت شرکت کنند و هم بدین وسیله امور معیشت خود را از این راه تأمین نمایند .

مسئله رفورم ارضی که مدتی است مورد توجه ما قرار گرفته يك امر طبیعی است و با اوضاع و احوال و تحول ملل ، امروز دیگر کسی حق ندارد قسمتی از ملک خود را که از منابع ثروت کشور است باطل و باطل و بدون استفاده و اقدام ب عمران آن نگاهدارد .

۲ - فعلاً تا وضع اراضی بزرگ روشن گردد باید موضوع عرصه منازل کشاورزان مورد توجه دولت باشد . لایحه‌ای تنظیم کند که از این حیث فکر آنها راحت شود .

در خصوص عرصه منازل فعلی و اراضی که در موقع بروز حوادث و در اثر ویرانی خانه‌های رعیتی برای تجدید بنا یا احداث بنای جدید لازم است طرحی که موافق عدل و انصاف باشد تهیه نمایند زیرا دور از انصاف است رعایا در اراضی پهناوریکه خود موجد عمران و آبادی آن هستند حتی از مالکیت عرصه خانه‌های خود محروم باشند .

۳ - بطوریکه بخاطر دارم و قبلاً هم تذکر داده‌ام بموجب تبصره قانونی که از مجلس گذشته هر کارفرمائی که بیش از صد نفر کارگر داشته باشد مکلف است که برای کارگران خود خانه بسازد گویا این قانون هنوز هم اجرا نشده است ، وزیر کار باید موضوع را جدأ و با شدت عملی سازد . با ترقیات فعلی دنیا دیگر نمیشود کارگرا را مجبور ساخت که مثل سابق زندگی کند .

کارفرما که از پرتو زحمات کارگران و زور بازوی آنان منفعت میبرد باید وسیله آسایش آنها و خانواده آنها را فراهم نماید ، این نکته را که تذکر دادم مآلاً ب نفع خود کارفرمایان است زیرا اگر کارگر خشنود و راضی باشد و وسیله آسایش او تأمین گردد با دلسوزی و علاقه کار میکند و محصول بیشتری عاید کارفرما میشود .

روی همین اصل دردنیای امروز طوری روابط کارگر و کارفرما

دوستانه است که اگر کارفرمایی در اثر ضرر یا حوادث غیرمترقبه قادر بداره کارخانه خود نباشد و بخواهد آنرا تعطیل کند کارگرها متفقاً و با نهایت صمیمیت کمرهمت بالا میزنند و برای کمک بکارفرما همه نوع فداکاری ابراز میدارند و صادقانه و صمیمانه همکاری میکنند تا از تعطیل کارخانه یا ورشکست صاحب آن جلوگیری نمایند، زیرا آنها بخوبی میدانند که از این دستگاه هر دو بهره‌مند میشوند و باید با همکاری صمیمانه و تشریح مساعی در نگهداری آن دستگاه طرفین بموقع خود گذشت بخرج دهند.

از همین جهت مدتها است که فکر سهیم کردن کارگران در اصل کارخانه یا لااقل سهیم کردن آنها در منافع مورد نظر من است و تصور میکنم اگر چنین فکری عملی شود روابط دوستانه و صمیمانه‌ای بین طرفین ایجاد خواهد شد و بطور قطع محصول بیشتری بدست خواهد آمد فعلاً این نظر را اگر قبل از بررسی کامل از طرف دولت خود کارفرمایان با رضا و رغبت بتدریج عملی نمایند و بدون اجبار قانونی بمرحله آزمایش درآورند قطعاً نتایج بهتری خواهد داد.

۴ - در این موقع که مدارس افتتاح میشود وزیر فرهنگ ترتیبی بدهد که همه داوطلبان تحصیل بتوانند ثبت‌نام نمایند.

بعشق و علاقه مردم که میخواهند فرزندان خود را وادار به تحصیل نمایند جواب مثبت بدهید و آنها را مثل سال گذشته بعنوان اینکه جا نداریم مایوس نسازید، اشخاصی را مأمور کنید که از اشکال تراشی بعضی از مدیران مدارس در قسمت پذیرفتن دانش‌آموزان رسیدگی و رفع اشکال نمایند.

حالا که مردم خودشان برای سپردن اطفال خود بدستگاههای فرهنگی شوق و ذوق بخرج میدهند باید از آنها با آغوش باز استقبال نمائید و آنها را دلگرم سازید و برای توسعه مدارس ابتدائی از هر طریق و وسیله‌ای که امکان دارد و فراهم میشود استفاده نمائید.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۶۱۰)

۱ - در موضوع اختیار استانداران روی مذاکرات جلسات گذشته گزارشی بعرض رسید فرمودند البته همانطور که گفته ام لازم است اختیاراتی بآنها داده شود که موجب بهبود امور ورفاه بیشتر برای مردم و بالاخره پیشرفت و اصلاح کارها باشد و بتوانند مردم را هم در کارهای اجتماعی و عمومی حوزه خود شرکت دهند .

این نکته را در طرحی که تهیه کرده اید رعایت نمائید و در نظر داشته باشید که منظور ازدادن اختیار بیشتر با استانداران ایجاد قدرت بیشتر برای آنها نیست بلکه اعطاء اختیار بمنظور بکار بردن آن در راه خیر و صلاح مردم و مداخله دادن آنها در عمران و آبادی و امور فرهنگی و بهداشت حوزه استان است .

نکته مهمی که باید در این طرح رعایت شود اینست که حتی المقدور کار مردم بخود آنها سپرده شود و استاندار جز در امور کلی و عمومی مملکت نباید برای کارهای جزئی به تهران مراجعه و کسب نظر نماید .

البته بعد از گذراندن این اختیارات از مجلس باید در انتخاب استانداران بیش از پیش دقت بخرج دهید و افراد صالح و وطن پرست و علاقمند بعمران

وآبادی کشور برای استناداری انتخاب نمائید .

۲ - در موضوع لایحه قانونی منع مداخله وزراء و کارمندان دولت در معاملات دولتی گزارشی بعرض رسید فرمودند نه تنها باین قانون که در اثر تذکر خود من تهیه شده موافقم بلکه هر قانونی که بتواند از اعمال نفوذ جلوگیری نماید جزو آرزوهای منست ، ولی مشروط بر اینکه در جریان تصویب آن مراقب باشید که راههای فرار از آن بسته شود و باصلاح قابل تعبیر و تفسیر برفع صاحبان نفوذ و ارباب قدرت نباشد زیرا چیزی که هر قانونی را از اعتبار میاندازد و آنرا بی ارزش و بی اثر میکند همین کلمات و عبارات قابل تفسیر است که در کمیسیونها بعنوان تبصره یا جمله اصلاحی بآن اضافه میشود و پس از تصویب نهائی ، آن قانون صورت دیگری پیدا میکند و متنفذین و سوء استفاده کنندگان از سوراخهای آن در میروند .

بعلاوه قانون تنها کافی نیست و اهمیت آن در اجرای آنست ، دستگاههای اجرائی اگر حسن نیت داشته باشند خودشان نیت قانونگذار را در قالبی که بدست آنها داده اند میریزند و اجرا میکنند ، و این امر مهمتر از خود قانون است زیرا اگر مجری قانون تشخیص دهد که دولت این قانون را برای قطع ایادی صاحبان مشاغل و نفوذ و ارباب مناصب در معاملات دولتی انشاء کرده و باین قصد و نیت بمجلس داده دنبال اجرای آن میرود و روح قانون و نظر قانونگذار را اجرا میکند .

بهر حال وقتی قانون از مجلس گذشت در صدد باشید که خوب اجرا شود ، والا مردم این امور را حمل بر تظاهر میکنند و اثر معکوس دارد .
باز هم تکرار میکنم که اهمیت هر قانونی بحسن اجرای آنست و الا خود قانون که عبارت از تلفیق یکعده کلمات است فی نفسه ارزشی ندارد .
یک مسئله دیگر که باید در این قانون رعایت شود موضوع عمومیت آنست ، این قانون استثنای نباید داشته باشد حتی اگر افراد خانواده من هم در آن قید شود من اعتراضی ندارم .

جلسه دوشنبه تویخ

(۳۷۷۱۴)

۱ - راجع باثر معنوی مسافرت‌های هیئت دولت فرمودند قبلاً نظر خود را درین مورد خاطر نشان کرده‌ام این نکته را هم علاوه میکنم که اعتباری بعنوان (اعتبار عمرانی فوری) در بودجه پیش‌بینی کنید و در موقع مسافرت برای انجام کارهای فوری و ضروری از این محل مبلغی باختیار معتمدین و افراد مورد اطمینان محلی بگذارید که خودشان در راه عمران آن محل بمصرف برسانند .

با اینگونه اقدامات و با ابراز این نوع اعتمادها میتوانید کم کم مردم را عادت دهید که در امور مربوط بشهر خود شرکت نمایند و با این ترتیب و با واگذاری کار مردم بخود آنها میتوان نظر اصلی را (سپردن کار مردم بمردم) اجرا نمود .

۲ - عده‌ای را مأمور نمایند که با بررسی دقیق نظر بدهند که در چه قسمت‌هایی میتوانند قیمت اجناس و ارزاق عمومی را پائین بیاورید . همیشه تذکر داده‌ام که باید اهتمام لازم بعمل آید که قیمت‌های محتاج اولیه مردم بالا نرود .

۳ - باز هم تأکید میکنم که وزراء باید نسبت بمنحرفین اقدامات

شدید انجام دهند .

وزیربهداری نسبت بکسانی که داروها را جیف ومیل میکنند وهمچنین در قسمت گرانفروشی وامور دیگر دوائی بهیچوجه اغماض وملاحظه نکند .

من انتظار دارم دستگاههای دولت طوری پاك ومنزه شود که مورد اعتماد مردم باشد . هراقدام شدید وبیرحمانه‌ای برای اصلاح امور مردم وجلوگیری ازحرص وآز افراد بیوجدان وپولپرست که حتی باجان مردم بمنظور جلب منافع خود بازی میکنند وازروی دارو هم ازجیف ومیل دست برنمیدارند انجام دهید مورد تأیید وپشتیبانی من خواهد بود .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۷۳۱)

مدتهاست مذاکراتی راجع بسردخانه بزرگ تهران درجریانست ولی تاکنون بواسطه فقدان اعتبار کافی اقدام عملی درینمورد نشده است در صورتیکه اینکار برای تهران که روز بروز جمعیت آن زیادتر میشود از امور ضروری و واجب است ، مگرمیتوان شهری را که نزدیک دو میلیون جمعیت دارد بدون سردخانه گذاشت ؟

موضوع سردخانه نه تنها برای تهران بلکه برای مراکز استانها و شهرهای پر جمعیت از امور بسیار ضروری است .

سازمان برنامه و شهرداری باید متفقاً هر چه زودتر در باب سردخانه تهران اقدام نمایند ، و در شهرستانها هم باید با تشریک مساعی شهرداریها و سازمان برنامه این نظر عملی شود .

بهر حال وزارت کشور و شهرداری باید از حالا باتهیه و وسائل دیگر فکر گوشت زمستان مردم تهران باشند تا موضوع سردخانه صورت عمل بخود بگیرد . یک نکته اساسی اینست که باید برنامه اینکار و کارهای نظیر آنرا طوری تهیه کنید که لااقل فکر پنجاه سال بعد هم باشید و نسل آینده وحتى

نسل بعد هم بتوانند از آن استفاده کنند مثلاً در موضوع وسعت خیابانها - راههای عمومی - بنای مدارس - بیمارستانها - پارکها - میدان و غیره با در نظر گرفتن این نکته پیش بینی های لازم بنمائید .

۲ - وزیر کشور باستانداران ابلاغ نماید که مردم بخصوص اهالی دهات را در ساختن راههای خصوصی و فرعی تشویق و حتی بوسائلی که امکان دارد کمک نمایند .

استانداران اگر دلسوزی و علاقه بخرج دهند میتوانند خیلی از کارها را با کمک مردم انجام دهند . زیرا مردم ایران برای انجام خدمات اجتماعی و عمومی آماده اند ، اشخاص دلسوز لازم است که بتوانند از حسن نیت مردم و احساسات خیرخواهانه آنها استفاده نمایند .

شرط اول استاندار خوب اینست که بتواند اعتماد و اطمینان مردم را جلب نماید و نشان دهد که هر کاری میکند بمنظور خدمت به آنها است ، اگر استاندار از عهده چنین امتحاناتی برآمد و طرف اعتماد قرار گرفت مردم حاضرند جان خود را هم در راه امور خیریه و امور عمرانی که منافعش بعموم برسد فدا نمایند . این موضوع را باز باید تکرار کنم که اصولاً مأمورین دولت اعم از آنهائی که در مقامات بالا قرار گرفته اند و آنهائی که در درجات پائین تر هستند باید بدانند که در حقیقت خدمتگزار مردمند ، اگر بمردم ثابت شد که شما بمنظور خدمت با آنها کمر بسته اید آنها هم در اجرای دستورهای شما از دل و جان مساعی بخرج میدهند ، این تفاهم طبعاً باید بین مردم و مأمورین بوجود آید تا کارها بصورت دیگر جریان پیدا کند ، منظورم از صورت دیگر اینست که هر دو دسته (مأمورین و مردم) مثل افراد یک خانواده که برای پیشرفت امور خانه خود هر یک کاری انجام میدهند باهم همکاری نمایند البته اگر چنین تفاهمی بوجود آید آنوقت است که مردم میدانند هر گونه فعالیتی بکاربرند و هر گونه از خود گذشتگی نشان دهند نتیجه آن مستقیماً بخود آنها عاید خواهد شد .

روی این اصل است که میگویم وزراء باید در رأس کارها و ادارات کارمندی بگمارند که از هر جهت مورد اعتماد و اطمینان مردم باشند و با دلسوزی و صحت و وظائف خود را انجام دهند .

بنابر این افرادی را مسئول کارها قرار دهید که در برابر مردم و کشور خود را وجداناً مسئول بدانند و دارای حسن سلوک و حسن رفتار بوده و معتقد بخدمتگزاری مردم باشند .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۷۲۸)

۱ - وزارت دادگستری برای رسیدگی بجرائم مأمورین خاطی دولت باید ترتیبی بدهد که پرونده‌ها زودتر وسریعتر به نتیجه برسد. زیرا تعقیب جرائم وقتی دردیگران اثر باقی میگذارد که مرتکب بعد از وقوع جرم در مدت کوتاهی بمجازات قانونی برسد و موضوع جرم از نظر اجتماع فراموش نشده باشد والا صدور حکم مجازات کسی که سالهای پیش مرتکب جرمی شده و مردم موضوع و محمول آنرا فراموش کرده اند چه اثری دارد. علت اصلی تجزری بعضی از مأمورین دولت هم همین است که وقتی هم دزدی یا اختلاس و ارتشاء آنها کشف شد بوسائل مختلف اینقدر موضوع را کش میدهند وبا عدلیه و دستگاه قضائی بازی میکنند که موضوع از اهمیت اولیه میافتد و از نظرها فراموش میشود و یواش یواش باهروسیله‌ای که شده حکم برائتی هم بدست مرتکبین میآید و مسخره‌تر آنکه مدتی بعد نازشستی هم بعنوان حقوق ایام تعلیق که چند سالی جمع شده یکدفعه دریافت میدارند. بدون شك تسریع در رسیدگی نسبت بجرائم کارمندان دولت در حسن جریان امور ادارات بسیار مؤثر خواهد بود زیرا هرچه درینموارد سرعت

بخرج دهید از لحاظ عبرت و تنبیه دیگران مؤثرتر است بخصوص که یکی از فلسفه‌های مجازات ارباب دیگران بمنظور جلوگیری از ارتکاب جرائم است. شما که مجبور هستید حقوق ایام تعلیق مأمورین مورد تعقیب را اگر دهسال هم طول کشیده باشد بپردازید. پس چرا در رسیدگی سرعت بخرج نمیدهید که لااقل از این عیب بزرگ جلوگیری کنید و مجبور نباشید از خزانه فقیر دولت مبلغ معتنا بهی بکسی که حتی یکساعت خدمت انجام نداده بپردازید. قطع نظر از این مسئله اصولاً سرعت در رسیدگی و روشن کردن تکلیف مرتکب بنفع خود او هم خواهد بود و او را از نگرانی و ناراحتی نجات میدهد بنابراین با بررسی دقیق و اطلاع از جریان ممالک دیگر راه سهلتر و سریعتری در نظر بگیرید و عمل نمائید.

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۸۵)

۱ - دولت باید هدفهائی که برای پیشرفت مردم ومملکت مفید باشد در نظر گیرد وبطرف آن هدفها پیش برود - مثلاً باید یکی از هدفها بطوریکه بکرات تذکر داده ام تغییر وضع کشاورزی ایران باشد که ما را در اجرای برنامه اصلاحات ارضی یاتحذید مالکیت وازدیاد تولید موفق بدارد. متأسفانه هنوز قسمت عمده کشاورزی ما باآلات وادوات قدیم انجام میگیرد ، ازبکار بردن گاوآهن که مربوط بقرون وسطی است وازخرمن کوبی وسیله چهارپایان وازکشیدن آب باچرخ بوسیله دست انسان یا وسیله حیوان آنطوریکه باید کشاورزان از زحمات شبانروزی خود نتیجه مطلوب ومتناسب بدست نمیآورند .

باید دولت باتعلیم فنون جدید کشاورزی ورایج کردن اصول ماشینی یعنی مکانیزه کردن تدریجی وتشویق در مصرف کودهای شیمیائی ازیکطرف وازطرف دیگر باتشکیل شرکتهای تعاونی روستائی و کمکهای دیگر مالی جنبشی در امر کشاورزی ایران تولید کند تا در نتیجه سطح تولید کشور بالا رود وزندگی کشاورزان خود بخود تغییر پذیرد .

باید تدریجاً در تغییر اصول قدیم اهتمام بعمل آید و وضع کشاورزی بطرف مکانیزه کردن آن سوق داده شود .

دردنیای امروز موضوع برداشت تخمی پنج یا ده تخم از کشت گندم مسخره بنظر میرسد ، در مملکتی که ۷۵ درصد آنرا کشاورزان تشکیل میدهند و حرفه کشاورزی از عهد باستان مقدس و محترم و مورد توجه بوده میتوان با تدوین برنامه منظمی نتایج خوبی بدست آورد .

تسریع در اجرای نیات ما راجع به تحدید مالکیت و تهیه لایحه قانونی آن ، تأسیس کارخانه کودشیمیائی ، توسعه دبیرستانهای حرفه‌ای ، تأسیس کلاسهای فنی اکابر در دهات بمنظور تعلیم در قسمت دفع آفات نباتی ، و طرز بکار بردن انواع ماشینهای جدید و طرز نگاهداری و روغن کاری و تعمیرات جزئی آنها ، ایجاد تعمیرگاهها نزدیک به نقاط زراعتی ، تشویق و هدایت کشاورزان بانجام کارهای دستجمعی ، و ترویج اصول همکاری در کشت و زرع بین آنان ، تربیت کادر رهبری ، بررسی در نحوه اعطاء وامهای کشاورزی ، بررسی در موضوع احداث سدهای کوچک ، قنوات ، چاههای عمیق ، و چاههای مرتبط ، تبدیل بذرها ، آشنا کردن کشاورزان با اصول دامداری و طرز پرورش طیور ، تهیه مراتع و تأمین علوفه و جابرای نگهداری دامها در زمستان ، ساختن راههای فرعی دهات ، و تأمین برق آنها و عملی کردن سیستم جدید آبیاری وسیله ایجاد مرکز برق ، و امثال آنها اصول کارهایی است که دولت بالاخص وزارت کشاورزی روی هر یک از آنها باید بررسی کامل و عمل و اقدام نماید

آن قسمت‌هایی که مقدمات آن شروع شده با جدیت دنبال کنید که تکمیل گردد . در قسمت‌هایی که هنوز اقدامی نشده پس از بررسی دقیق وارد مرحله عمل شوید .

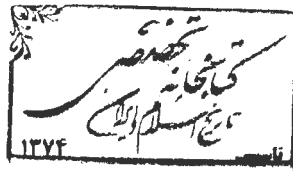
بهر حال همه این مسائل باید برای بهبود و ایجاد نهضت در وضع کشاورزی و ازدیاد تولید و دامداری و پرورش طیور مورد نظر باشد .

۲ - گزارشی رسیده که موزعین پست و تلگراف نامه‌های مردم را دیر بآنها می‌رسانند ، واقعاً در عصر حاضر که کارها بر محور سرعت دور میزنند و در تمام شئون زندگی مردم سرعت اثر دارد اینگونه بی‌قیدیها شرم‌آور است . در این گزارش چیزی که مرا متعجب کرد این بود که نامه‌ای از لندن دوازده روزه رسیده ولی چهار روز طول کشیده تا از پست تهران بدست طرف داده‌اند . عین گزارش را بوزیر پست و تلگراف میدهم که رسیدگی نماید

و مقصرا بمجازات برساند .

برای توزیع نامه‌ها و تلگرافهای مردم موزعین را زیاد کنید و دو چرخه و موتورسیکلت در اختیار آنها بگذارید و هزینه اینکارها را از محل هزینه‌های غیر ضروری و حذف پست مدیرکل‌های زائد که غالباً کاری انجام نمیدهند تأمین نمایید .

۳ - برای زیبایی شهر مردم را تشویق و وادار نمائید دیوارهای عمارات خود را که طرف خیابان واقع شده تبدیل بنرده آهنی نمایند بهتر است این اقدام اول در مورد ادارات و بناهای دولتی انجام بگیرد - وزیر خارجه هم با سفارتخانه‌ها درینخصوص مذاکره نماید . من دستور دادم که اول اینکار را از کاخ مرمر شروع نمودند تا دیگران هم تشویق گردند .

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۷۸۱۴)

- ۱ - امروز مطالعه در امور مالی یکی از مسائلی است که مورد توجه دولتها قرار گرفته و درین مورد با کمک اشخاص خبیر و بصیر و مطلع مطالعات دقیق و عمیق و بالنتیجه مفیدی در این رشته انجام میدهند .
بنظر لازم است که يك شورای عالی مالی تشکیل گردد که نسبت به تهیه پروژه های مالی و تقویت دارائی و درآمد کشور و نشان دادن راههای مفید و عملی اقدامات لازم انجام دهد .
اعضاء این شورا را از میان کسانی که دارای تخصص و تجارب و سابقه و اطلاعات کافی باشند انتخاب کنید . البته تعداد آنها از پنج نفر کمتر و از هفت نفر نباید بیشتر باشد و در انتخاب آنها هیچگونه نظر شخصی و دوستی نباید بکار رود زیرا منظور ما از تشکیل چنین شورائی ایجاد يك سازمان تازه و تهیه کار برای بیکارها که همیشه دنبال عنوان میگردند نخواهد بود .
- ۲ - گزارشی رسیده که بعضی اشخاص به اراضی دولت ، یا اشخاص ، شبانه با کشیدن دیوار و تغییر حدفاصل یا امحاء آثار تصرف تجاوز میکنند اینگونه اقدامات برخلاف اصول و حکومت قانون است و باید بشدت

جلوگیری شود .
هر کس حقی برای خود قائل است میتواند از طریق قانون از محاکم دادگستری مطالبه نماید .
البته دادگستری هم باید وظائف خود را در این موارد بدون ملاحظه انجام دهد تا مردم معتقد شوند که اگر کارهای آنان بر طبق موازین و اصول قانونی و از طریق صحیح تعقیب شود نتایج مطمئن تری عاید آنها خواهد شد .
ایجاد ایمان در افراد جز از طریق نشان دادن عمل ممکن و میسر نخواهد بود . بهمین دلیل است که میگوییم دادگستری باید بان نشان دادن عمل و اجرای عدالت این اعتقاد را بوجود آورد . و مردم را باین اصل که اگر حقی داشته باشند از این طریق بآن بهتر میرسند مطمئن سازد .

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۷۸۱۹)

۱ - بنابود استانداران و فرمانداران با شرکت دادستانها ورؤسای دادگستری کمیسیونی درهرمحل تشکیل وبشکایات اهالی حوزه مأموریت خود بسرعت رسیدگی نمایند .

منظورم ازتشکیل چنین کمیسیونی این بود که واقعاً بدردها ومشکلات مردم دراسرع اوقات رسیدگی و رفع شکایت شود ، یا لاقلاً آنها را بمراجع صالح راهنمائی و هدایت نمایند والا میدانستم ازاین کمیسیونها جز اتلاف وقت نتیجه‌ای گرفته نمیشود .

امروز هرکس باید وجداناً بسهم خود گوشه‌ای ازبار مملکت را بدوش بگیرد وصمیمانه آنقسمت ازوظائفی را که بعهد او محول شده انجام دهد تا کار مردم ومملکت بسامان برسد و نیات ما درراه بوجود آوردن ایرانی آباد وآزاد ومترقی که بر بنیاد عدالت وپیشرفت امور اجتماعی استوار باشد اجرا گردد .

۲ - بوزیر بهداری گفته بودم در مورد اعزام پزشك شهرستانها بخصوص نقاط دوردست بیشتر توجه کند متأسفانه تعداد پزشكان ما نسبت

بجمعیت مملکت بسیار کم است ، بعلاوه بعضی از پزشکان حتی المقدور از رفتن بخارج تهران طفره میروند واستنکاف دارند ومثل اینستکه بندرعباس یا بوشهر جزء مملکت ایران نیست ! یا توقع دارند بممالک دیگر اعلام کنیم که چون بعضی از نقاط ایران بدآب وهواست ووسائل زندگی کافی ندارد وپزشکان ایرانی حاضر بقبول خدمت درآن نقاط نیستند محض رضای خدا شما پزشک بآنجا بفرستید !

واقعا اینگونه پیش آمدها موجب تأسف وتأثر است .
ازقول من بگوئیدکه پزشکان باشرف باید چند سالی از عمر خودرا هم باید وقف خدمت بیرادران بندرعباسی یانقاط دورافتاده دیگر مملکت نمایند.
البته وزارت بهداری هم باید امتیازات بیشتری برای آنهائی که داوطلب خدمت در شهرستانها هستند در نظر بگیرد که از جهات معاش ووسائل دیگر زندگی نگرانی نداشته باشند ودر قسمت ترفیع هم آنها را بردیگران مقدم بدارد .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۶۸۳۷)

۱ - وزیر صنایع دستگاه کوچکی مرکب از اشخاص بصیر و مطلع تشکیل دهد که طرحهای مختصر و عملی برای سرمایه گذاری در کارهای کوچک تهیه نمایند و مردم را برای انجام آن طرحها تشویق و هدایت کنند. منظورم از این مطلب طرحهایی است که با سرمایه کمی میتوان وسیله ایجاد آنها در وقت کوتاهی فراهم نمود از این قبیل طرحها زیاد است و اگر روی دقت و مآل اندیشی و در نظر گرفتن احتیاجات مملکت تهیه شود بسیاری از سرمایه های کوچک مردم هم بکار میافتد.

در موضوع تهیه این طرحها جزئیات امر باید معلوم باشد. مثلاً چقدر سرمایه میخواهد از کدام مملکت میتوان ماشین آلات یا وسائل آنها ارزاتر وارد کرد. چند متخصص میخواهد هزینه برآوردن آنها چقدر است تا چه میزان از سرمایه آنها دولت یا بانک بعنوان وام کمک میکند.

اگر ما بتوانیم چنین طرحهای دقیقی که مورد احتیاج مملکت باشد تهیه و مردم را در اجرای آنها وادار و تشویق و راهنمایی کنیم برای آینده مملکت بسیار سودمند است، زیرا اولاً عده ای از مردم سرمایه های را کد

خود را بکار میاندازد. وثانیاً عده‌ای هم در پرتو آن کار پیدا میکنند و مملکت هم از وارد کردن چیزهای کوچک و چیزهایی که ممکن است با سرمایه‌های کمی در خود مملکت با آسانی تهیه نمود بی‌نیاز می‌گردد و بهمان نسبت هم در مصرف ارز صرفه‌جویی میشود .

۲ - برای اطمینان کارمندان دولت باید زودتر طرح بیمه آنها را تهیه و تشریفات تصویب آنها فراهم سازید .
بد نیست در موقع تهیه لایحه قانونی این موضوع ، قانون بیمه کارمندان ارتش را هم مورد مطالعه قرار دهید زیرا بنظم قانون مزبور با دقت و در نظر گرفتن تمام جهات لازم تهیه شده است .

جلسه دوشنبه مؤرخ

(۳۷۹۳)

۱ - بموضوع محصلین باید توجه بیشتری بشود. خواه ناخواه در آینده باید امور کشور بآنها سپرده شود. ما باید با کاروان تمدن دنیا همسفر شویم. بهمین جهت با فراد جوان و با ایمان که مجهز بعلوم و فنون جدید امروزه باشند نیازمندیم.

جوانان کشور را چه آنهایی که در داخل کشورند و چه آنهایی که در خارج با تحمل رنج سفر تحصیل کرده اند در کارها تشویق کنید و فرصت کار و خدمت بآنها بدهید. زیرا همه امید ما بطبقه جوان و تحصیل کرده کشور است آنها باید ایران آینده را با افتخاراتی که پیدا کرده نگاهدارند و بسهم خود بر افتخارات آن بیفزایند - بنابراین مساعی کامل بکاربرید که غرور ملی، وحس وطنخواهی، در آنها تقویت شود. برنامه‌هایی در زمینه فراهم کردن کار و کمک و تشویق کسانی که دارای استعداد و لیاقت هستند و همچنین تأسیس بانک مخصوص و بالاخره تحقیق راجع بوضعیت و پیشرفت آنان ترتیب دهید و کوشش کنید که امور مربوط بمحصلین روز بروز بهتر شود و هر گونه اشکالی در راه تحصیل و موفقیت آنها موجود است مرتفع گردد.

این نکته را هم لازم است تذکر دهیم که الحق بیشتر افراد تحصیل کرده ما امتحانات خوبی داده‌اند و امروز در بیشتر دستگاهها بدون احتیاج به متخصصین خارجی از وجود آنها استفاده میشود .

امیدوارم در آینده بسیار نزدیکی تمام دستگاههای علمی و صنعتی وفنی کشور را جوانان تحصیل کرده ایرانی اداره نمایند بهمین جهت امید و انتظار من باین طبقه زیاد است و مایلیم دولت هم نسبت بآنها از هر حیث توجه بیشتری نماید .

۲ - مأمورینی که در حوزه آنها کشت خشخاش میشود در صورتیکه غفلت یا تسامح نمایند باید بشدت تعقیب شود زیرا در اجرای قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک سستی و سهل انگاری از گناهان عظیم است .

۳ - وزراء کشور و کشاورزی نسبت به تشکیل شرکت تعاونی مصرف و شرکت تعاونی تولید مطالعاتی نموده و با اظهار نظر صریح و نشان دادن راههای عملی گزارش آنها در دولت مطرح نمایند که پس از اتخاذ تصمیم هر دستگاهی که مأموریت اجرای آنها پیدا کرد عملاً وارد اقدام شود .

تردید نیست که شرکت تعاونی تولید که در ایران کمتر سابقه دارد اگر از روی اصول صحیح تشکیل و اداره شود در پائین آوردن قیمتها بسیار مؤثر خواهد بود بعلاوه بیشتر منافع اینگونه شرکتها تولیدی مستقیماً بکشاورزان میرسد . خوب است اشخاص علاقمندی را برای مطالعه و کسب اطلاعات لازم در مورد اینگونه شرکتها بممالکی که کاملاً در این راه موفق شده‌اند بفرستید که از نزدیک با طرز تشکیل و برنامه‌های اینگونه شرکتها و طرز عمل آنها آشنا شوند .

۴ - طبق آماری که دریافت داشته‌ام سیلوهای فعلی برای تأمین آذوقه تمام کشور کافی نیست ، وزیر گمرکات ترتیب لازم راجع بخریداری یا ساختن سیلوهایی که در نظر دارد بدهد تا احتیاجات همه نقاط کشور از لحاظ انبار و سیلو رفع شود و از این حیث در موقع بروز حوادث در مضیقه نباشیم . بهر حال پیش بینی این موضوع از امور واجب است .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۱۰۱)

- ۱ - تسهیلاتی که برای فروشگاه فردوسی فراهم شده برای اینست که اجناس را باقیمت ثابت و ارزان در دسترس کارمندان بگذارد. اگر این نظر تأمین نشود وجود چنین دستگاهی چه فایده دارد و بقول معروف اینکه نفیض غرض است. باینکار جداً رسیدگی کنید و بناظر دولت تذکر دهید که بنحو کامل و دقیق نظارت خود را اعمال کند تا این فروشگاه از اصولی که مورد نظر بوده منحرف نگردد. اشخاصی هم تعیین نمائید که قیمت اجناس فروشگاه را باقیمت‌های خارج و قیمت خرید از مبدأ مقایسه نمایند - بهر حال باید در فروشگاه مزبور قیمت اجناس مشابه از قیمت بازار ارزاتر باشد.
- ۲ - مدتی پیش گفته بودم معافیت‌های گمرکی را موقوف کنید تا ارقام درآمد و هزینه مملکت درست مشخص شود هیچ دستگاهی نباید بدون پرداخت حقوق گمرکی حق وارد کردن جنس داشته باشد اگر هم چنین کمکی بیکی از وزارتخانه‌ها بشود معادل آن در بودجه آن وزارتخانه پیش‌بینی نمائید که حقوق گمرکی را از بودجه خود بپردازد. هر چند این عمل از لحاظ خزانه دولت ظاهراً تفاوتی ندارد ولی از خیلی مفاسد و زیاده‌رویها جلوگیری

میکنند . درموقع تنظیم بودجه تبصره‌ای در بودجه بگذارید که کلیه معافیت‌های گمرکی بدون استثنا لغو گردد .

۳ - فرمودند علت اینکه کارهای خصوصی زودتر و سریعتر و با هزینه کمتر انجام میگیرد اینست که در آن دلسوزی و علاقه بیشتر بکار می‌رود .
مأمورین دولت هم اگر در انجام وظیفه دلسوزی و علاقه بخرج دهند و وجداناً خود را مسئول بدانند کار دولتی هم زودتر و بهتر و ارزانتر انجام میشود - ما امروز باین نوع مأمورین احتیاج داریم بگردید آنها را هر جا هستند پیدا کنید و کارهای مالی را با آنها بسپارید و از هر جهت وسیله تشویق آنها را فراهم کنید .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۱۰۳۹)

۱ - راجع باخذ مالیات مقطوع مطالبی بعرض رسید ، فرمودند سیستم مالیاتی دردنیا مختلف است ولی ممالک مترقی جهان تقریباً روی همین سیستمی که ما انتخاب کرده‌ایم عمل میکنند .

موضوع مالیات یکی از مشکلاتی است که همه ممالک دنیا با آن روبرو هستند و میتوان گفت تا درجه‌ای هم با اخلاق و اعتقاد مردم بستگی دارد . بهتر است چند نفر از وزراء را که اطلاعاتی راجع بمالیاتها داشته باشند مأمور کنید کمیسیونی تشکیل دهند و همه جوانب قضیه و امور مربوط بمالیاتها را مطالعه نمایند و راه عادلانه‌ای انتخاب کنند ، ولی نظر شخص من اینست که مالیات مقطوع نشانه ضعف و دلیل خرابی دستگاه وصول مالیاتی است . نظر دیگرم اینست باید راهی انتخاب شود که هم حق دولت یا باصطلاح حق خزانه عمومی وصول گردد و هم مؤدی مالیات بدون جهت درزحمت نباشد .

یقین دارم اگر ترتیب عادلانه‌ای درکار باشد و مأمورین نظر شخصی و خصوصی بخرج ندهند و تبعیض نکنند مردم با کمال میل مالیات حقه دولت را میپردازند .

۲ - در موضوع سود و زیان کارخانجات قند سازمان برنامه مطالبی بعرض رسید ، فرمودند نظر من راجع بسود و زیان موضوع نیست بلکه نظر اصلی من اینست که این قبیل کارها اساساً دست مردم باشد . بازهم تأکید میکنم که صنعت نساجی و قند و آنچه را که صنایع سبک بآن اطلاق میشود باید مردم اداره نمایند .

۳ - مکرر گفته‌ام مأمورین منحرف و نادرست را بشدت تعقیب نمائید زیرا همین عده معدود هستند که اجر مأمورین شرافتمند و درستکار دولت را ضایع میکنند و موجب میشوند که کارها از مجرای صحیح خود منحرف گردد . حیف است که عده زیادی از کارمندان شریف مملکت از صبح تا شب جان بکنند ولی در هر دستگاهی چند نفر لاقید و لالایی و بی‌علاقه آن دستگاه را بدنام و آلوده سازند ، وظیفه دولت و حتی خود کارمندان درستکار است که با این عده قلیل مبارزه نمایند و دست آنها را از دستگاهها کوتاه کنند و تسلیم دستگاه عدالت نمایند تا بمجازات قانونی برسند .

جلسه دوشنبه توزیع

(۳۷۱۴۱۱)

- ۱ - وزیر کشور برای لوله کشی شهرستانها با شرکت های خارجی مکاتبه نماید و آنها را دعوت کند که در امر لوله کشی و این قبیل کارها اگر حاضر باشند با شرایط مناسبی اقدام کنند .
- ۲ - وزیر کشاورزی باید تصمیمی را که قبلاً در مورد استعمال نفت بجای ذغال و استفاده از بخاریهای نفتی گرفته بود کم کم و با تدابیر لازم عملی نماید که مردم خودشان بمصرف نفت بجای ذغال عادت کنند و در نتیجه جنگلها محفوظ بماند .
- البته در این کار وقتی توفیق پیدا میکنید که استعمال بخاری و اجاق نفتی برای مردم مقرون بصرفه باشد . فکری بکنید که قیمت نفت تادرجه ای ارزاتر شود یا لاقول ارزانی قیمت را تا مدتی که مردم عادت باستعمال نفت کنند حفظ نمائید .
- ۳ - در آئین نامه کمکهای کشاورزی از محل ۳۵۰ میلیون تومان پشتوانه اسکناس مواد لازم بمنظور رعایت کامل درباره خرده مالکین و کشاورزان پیش بینی شود .

۴ - مسافرت‌های هیئت دولت بنقاط کشور ظاهراً بی‌تأثیر نبوده است ولی باید مراقب باشید دستورهائی که در این مسافرت‌ها می‌دهید کاملاً اجرا گردد و نسبت برفع شکایات حقه اقدام فوری بعمل آید والا اگر غیر از این باشد اثر معکوس دارد و مردم بکلی مأیوس میشوند .

در این مسافرت‌ها اگر مشاهده میکنید که مأمورین در انجام وظیفه قصور یا تقصیری نموده‌اند آنها را جداً تنبیه کنید و بالعکس مأمورین خوب و وظیفه‌شناس را تشویق نمائید . هر تصمیمی میگیرید آنآ بموقع اجرا گذارید زیرا در مردم ولایات اقدامات آنی وفوری اثر خوبی باقی میگذارد . متوجه باشید که وعده بی‌خود ب مردم ندهید . زیرا مردم از هیئت دولت انتظار وعده بدون عمل ندارند . ب هر نقطه‌ای می‌خواهید مسافرت کنید باید قبلاً اطلاعات لازم را از اوضاع آنجا و رفتار مأمورین بدست آورید و این نظر را با اعزام مأمورین بی‌غرض و مأمورین مخفی تأمین نمائید والا باتوقف یکی دو روز در یک شهر که همه آن باتشریفات میگذرد با احوال مأمورین و اصلاحات ضروری منطقه اطلاع پیدا نمیکنید و چیزی دستگیرتان نمیشود .

جلسه دوشنبه توخ

(۳۷۱۴۱۸)

- ۱ - موضوع تهیه مسکن باید جداً تعقیب شود . این امر درپائین آوردن هزینه زندگی بسیار مؤثر است . بطوریکه قبلاً گفته‌ام باید بتدریج در تمام نقاط کشور برای کارمندان دولت خانه‌های سازمانی ساخته شود ، وزراء باید سال‌نو را با این برنامه آغاز کنند و از حالا مقدمات کار را فراهم نمایند . اگر شرکت‌های خارجی هم با شرایط معقولی حاضر باشند این نوع ساختمانها را برای وزارتخانه‌ها انجام دهند با آنها وارد مذاکره شوید .
چون ساختن خانه‌های سازمانی یکی از مسائل مهم و مورد نظر است باید از هر طریق می‌توانید وسیله اجرای آنرا فراهم کنید این قبیل خانه‌ها در درجه اول باید بمعلمین و کارمندان پائین و پاسبانها با اجاره‌های مناسب و ارزان واگذار شود . وزیر کشور در موضوع ساختن آپارتمانهای بزرگ در نقاط مختلف تهران جهت افراد پلیس که بنا بود اقدام شود گزارشی بدفتر مخصوص بفرستد .
- ۲ - وزیر کشاورزی این مسائل را مورد مطالعه قرار داده و نتیجه

- آنرا در دولت مطرح نماید .
- الف - مسئله توزیع بذر بین زارعین وسیله مأمورین کشاورزی و طرز استرداد آن و طریق تأمین اعتبار .
- ب - خریداری محصولات کشاورزی در تمام کشور وسیله دستگاهائی که از عهده برآیند بترتیبی که غله خریداری میشود بمنظور کمک بطبقه کشاورز .
- ج - موضوع پرورش دام و تهیه مراتع و طرق عملی آن بطوریکه تعداد دامهای کشور لااقل بچهار برابر افزایش یابد .
- د - خریداری مقدار زیادی وسائل جدید زراعتی و توزیع بین زارعین و شرائطی که برای اینکار لازم است .
- ه - تهیه ماشین آلات شخم زنی که مجاناً یا با گرفتن مبلغ قلیلی اراضی کشاورزی را بموقع شخم بزند .
- و - تهیه تعداد زیادی گاری و دوچرخه برای حمل محصولات کشاورزی از دهات و قصباتی که راههای فرعی ندارند .
- ز - موضوع ایجاد راههای فرعی قراء و قصبات دور افتاده .
- ح - موضوع توسعه باغات و ازدیاد درختان میوه بخصوص مرکبات بالاصح در مناطق شمال و جنوب .